

*L*okalny

*P*rogram

*R*ewitalizacji

Miasta Drzewica

na lata 2015 - 2022

1.	Wstęp	4
2.	Charakterystyka Miasta Drzewica	8
2.1.	Położenie miasta i zagospodarowanie przestrzenne	8
2.1.1.	Położenie geograficzne i powiązania komunikacyjne	8
2.1.2.	Historia miasta.....	12
2.1.3.	Zasoby środowiska przyrodniczego	14
2.1.4.	Turystyka.....	17
2.1.5.	Podział administracyjny miasta – funkcje miasta	21
2.1.6.	Analiza tkanki mieszkaniowej miasta	26
2.1.7.	Zasoby infrastruktury technicznej miasta	28
2.1.8.	Strefa ochrony konserwatorskiej	34
2.1.9.	Infrastruktura społeczna	37
2.1.10.	Główne problemy.....	48
2.2.	Strefa gospodarcza	49
2.2.1.	Struktura działalności gospodarczej.....	49
2.2.2.	Obszary aktywności gospodarczej w mieście	54
2.2.3.	Uwarunkowania budżetowe realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych	55
2.2.4.	Problemy zidentyfikowane w strefie gospodarki	59
2.3.	Strefa społeczna	60
2.3.1.	Liczba ludności	60
2.3.2.	Struktura ludności.....	61
2.3.3.	Przyrost naturalny.....	71
2.3.4.	Migracja	73
2.3.5.	Główne przemiany społeczne i gospodarcze	74
2.3.6.	Charakterystyka zjawiska marginalizacji społecznej w Drzewicy – problem patologii społecznych oraz przestępczości.....	76
2.3.7.	Problemy zidentyfikowane w obszarze społecznym	79
2.4.	Analiza SWOT Miasta Drzewica	80

3. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno-społeczno- gospodarczego	85
3.1. Nawiązanie do lokalnych i regionalnych dokumentów planistycznych	85
3.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.....	88
3.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020.....	91
4. Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji	92
4.1. Okres realizacji Lokalnego Planu Rewitalizacji Obszarów Miejskich	92
4.2. Zasięg terytorialny rewitalizowanych obszarów.....	92
4.3. Obszar rewitalizacji	93
4.4. Uzasadnienie wyboru obszarów rewitalizowanych	94
4.5. Cele przestrzenne rewitalizacji.....	98
4.6. Planowane działania przestrzenne na obszarze rewitalizacji.....	98
4.7. Cele rewitalizacji w obszarze gospodarczym.....	99
4.8. Planowane działania na obszarze rewitalizowanym w sektorze gospodarczym.....	99
4.9. Cele rewitalizacji w obszarze społecznym.....	100
4.10. Planowane działania na obszarze rewitalizowanym w sektorze społecznym.....	100
4.11. Planowane wskaźniki osiągnięcia celów.....	101
5. Plan finansowy realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji w latach 2015 -2022.....	103
6. System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Drzewica.....	104
7. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej.....	106

1. Wstęp

W zrównoważonym rozwoju krajów europejskich rewitalizacja traktowana jest jako metoda rozwiązywania problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych. W krajach Unii Europejskiej główne cele gospodarki przestrzennej określone są w Europejskiej Karcie Zagospodarowania Przestrzennego, wyznaczając standardy przestrzenne odnośnie zapewnienia zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego we wszystkich regionach, poprawy jakości życia, odpowiedzialnego gospodarowania zasobami oraz racjonalnego wykorzystania terenów.

Tadeusz Kaczmarek w pracy „Rewitalizacja miast w Polsce na tle doświadczeń europejskich” terminem „rewitalizacja” określa *planowe działania w celu zmiany struktury funkcjonalno-przestrzennej zdegradowanych obszarów miasta i w konsekwencji ich ożywienia gospodarczego i społecznego.*

Profesor Krzysztof Skalski tłumaczy pojęcie „rewitalizacja” jako *całość działań obejmujących program remontów, modernizacji i zabudowy przestrzeni publicznej, rewaloryzacji zabytków na wybranym obszarze w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym. Rewitalizacja jest połączeniem działań technicznych z programami ożywienia gospodarczego i działaniem na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.*

Jeszcze trafniejsza definicja rewitalizacji została sformułowana przez dr Andreasa Billerta:

Rewitalizacja odnosi się do kompleksowego procesu odnowy obszaru zurbanizowanego, którego przestrzeń, funkcje i substancja uległy procesowi strukturalnej degradacji, wywołującej stan kryzysowy, uniemożliwiający lub znacznie utrudniający prawidłowy rozwój ekonomiczny i społeczny tego obszaru jak i zrównoważony rozwój całego miasta.¹

Kluczowe w tej definicji jest stwierdzenie, że rewitalizacja to reakcja na stan kryzysowy, który przejawia się nie tylko w degradacji substancji, ale także – a nawet przede wszystkim – w degradacji funkcji i przestrzeni. A więc rewitalizacja to działania o charakterze naprawczym w sferze architektoniczno- urbanistycznej (substancja), społecznej i gospodarczej (funkcja) oraz ekologiczno-przestrzennej. A. Billert stwierdza wręcz:

Rewitalizacja jest, więc odpowiedzią na stan kryzysowy obszaru miejskiego i obejmuje zespół kompleksowych działań, koordynowanych i zarządzanych przez sektor publiczny (gminę), opartych na aktywnej współpracy organów i instytucji polityczno- administracyjnych oraz podmiotów społecznych.²

¹ Andreas Billert, Centrum staromiejskie w Żarach; problemy, metody i strategie rewitalizacji; Słubice 2004, s. 6

² Ibidem, s. 6

Wreszcie warto porównać przytoczone definicje z kolejną, sformułowaną przez Wojciecha Kłosowskiego:

Rewitalizacja oznacza ponowne ożywienie procesów społeczno- gospodarczych na obszarze, w którym procesy te zamarły. Obszary wymagające rewitalizacji to nie obszary wybrane pod kątem wartości zabytkowej, ale obszary o szczególnej kumulacji problemów społeczno- gospodarczych (w tym także najczęściej – remontowo- architektonicznych).

W historycznych miastach europejskich bardzo często obszarami takimi są najstarsze dzielnice miast, stanowiące zespoły zabytkowe. Jednak to nie zabytkowy charakter predystynuje je do rewitalizacji, ale właśnie szczególna kumulacja wielu problemów społecznych i gospodarczych w jednym miejscu³.

I dalej:

Rewitalizacja musi angażować zawsze wszystkich aktorów lokalnej sceny: władzę samorządową i różne służby publiczne, a z drugiej strony – biznes i organizacje obywatelskie, a wreszcie – samych mieszkańców⁴.

W cytowanych definicjach podkreśla się to, co pozwala odróżnić rewitalizację od innych form kompleksowej interwencji w przestrzeń miejską.

Widzimy więc, że cele rewitalizacji są usytuowane w sferze społeczno- gospodarczej i ekologiczno- przestrzennej, a działania infrastrukturalne i architektoniczno- urbanistyczne są tym celom podporządkowane (mają charakter narzędziowy); nie jest więc rewitalizacją działanie wyłącznie remontowo- budowlane, które nie ma wskazanego celu społecznego, gospodarczego lub ekologiczno- przestrzennego;

Tadeusz Kaczmarek zwraca uwagę, że działania rewitalizacyjne mają wymiar:

- przestrzenny – nowy wizerunek obszarów rewitalizowanych;
- funkcjonalny – nowe przeznaczenie terenu – nowe funkcje lub odrodzenie dawnych, ale często w nowym wymiarze jakościowym;
- gospodarczy – powstanie nowych impulsów rozwoju gospodarczego, rozwój istniejącej lub implantacja nowych działalności, rozbudzenie mechanizmów rynkowych (np. korzyści dla aglomeracji);
- społeczny – podniesienie poziomu życia, stworzenie lepszych warunków zamieszkania, pracy, komunikacji, korzystania z usług, wypoczynku;
- kulturowy – zharmonizowanie przestrzeni miejskiej, nadanie nowych wartości miejscom (obszaram), rozbudzenie tożsamości terytorialnej, poprawa wizerunku miasta.

³ Wojciech Kłosowski, Metodologiczne problemy rewitalizacji obszarów miejskich w kontekście poddziałania 3.3.1. ZPORR, Bielsko-Biała 2004, s. 2

⁴ Ibidem, s. 3

Na obszarach miejskich wyróżniamy trzy rodzaje obszarów wymagających rewitalizacji:

- obszary ograniczonego rozwoju mieszkalnictwa,
- tereny przemysłowe,
- obszary powojenne (koszary, magazyny, porty, lotniska).

Problemy, które występują na tych obszarach to: ubóstwo, wykluczenie społeczne, bezrobocie, problemy zdrowotne, przestępstwa, trudne warunki mieszkaniowe, a także zanieczyszczone środowisko. Powodują one brak inwestycji, a to z kolei powoduje (pogłębia) sytuację kryzysową.

Rewitalizacja to reakcja na kryzys, który obejmuje dany obszar i przejawia się w wielu dziedzinach na raz; nie jest więc rewitalizacją działanie podejmowane poza obszarem kryzysowym (stąd kluczowe znaczenie trafnego wyznaczenia obszaru do rewitalizacji).

Rewitalizacja musi być realizowana w formie współpracy zróżnicowanych partnerów lokalnych: zarówno sektora publicznego (z reguły – gminy), jak i lokalnych przedsiębiorców oraz sektora pozarządowego, a często także innych partnerów (miejskowych uczelni, policji itp.); nie jest więc rewitalizacją program nieuwzględniający zaangażowania partnerów prywatnych: zarówno komercyjnych jak i niekomercyjnych.

Rewitalizacja ma charakter kompleksowy, jest zawsze planem wielowątkowych, wzajemnie wzmacniających się (synergicznych) działań zmierzających do wywołania jakościowej zmiany na całym wyznaczonym obszarze, w tym zawsze – zmiany negatywnego wizerunku tego obszaru; nie jest więc rewitalizacją lista (choćby obszerna) naprawczych działań punktowych, niepowiązanych ze sobą i nieukładających się w spójny, całościowy program.

Etapy prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Drzewica na lata 2015 – 2022:

Pierwszy etap prac to faza diagnozowania stanu obecnego miasta ze szczególnym uwzględnieniem problemów rewitalizacji. W ramach diagnozowania zinventaryzowano liczne dane statystyczne oraz informacje z różnych jednostek miejskich, których analizy dokonał Zespół ekspercki identyfikując problemy będące podstawą określenia obszaru wskazanego do rewitalizacji.

Dруги etap prac to faza wyboru obszaru do rewitalizacji. Wybór obszaru został dokonany na podstawie wielokryterialnej analizy uwzględniającej problemy społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne, w tym również środowisko kulturowe i atrakcyjność turystyczną.

Etap trzeci to faza planowania działań na obszarze rewitalizowanym, która składa się z identyfikacji celów rewitalizacji, planowania działań i harmonogramu ich realizacji, określenia budżetu dla Programu. Planowanie działań objęło identyfikację projektów infrastrukturalnych i społecznych poprzez zgłaszanie propozycji przez członków Zespołu Zadaniowego oraz przedstawicieli różnych środowisk lokalnych jak organizacje pozarządowe. Ten etap prac objął również przygotowanie pierwszego projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Czwarty etap prac to faza konsultacji społecznych poprzez: udostępnienie do wglądu projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji w siedzibie Urzędu Gminy i Miasta i na stronie internetowej Urzędu. Fazę kończy analiza wniosków i uwag zawierająca wskazania do wprowadzenia zmian w projekcie dokumentu.

Etap piąty to opracowanie dokumentu końcowego uwzględniającego wnioski i uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych.

2. Charakterystyka Miasta Drzewica

2.1. Położenie miasta i zagospodarowanie przestrzenne

2.1.1. Położenie geograficzne i powiązania komunikacyjne

Miasto Drzewica jest siedzibą gminy miejsko- wiejskiej Drzewica, położonej w powiecie opoczyńskim, zlokalizowanym w południowo- wschodniej części województwa łódzkiego.

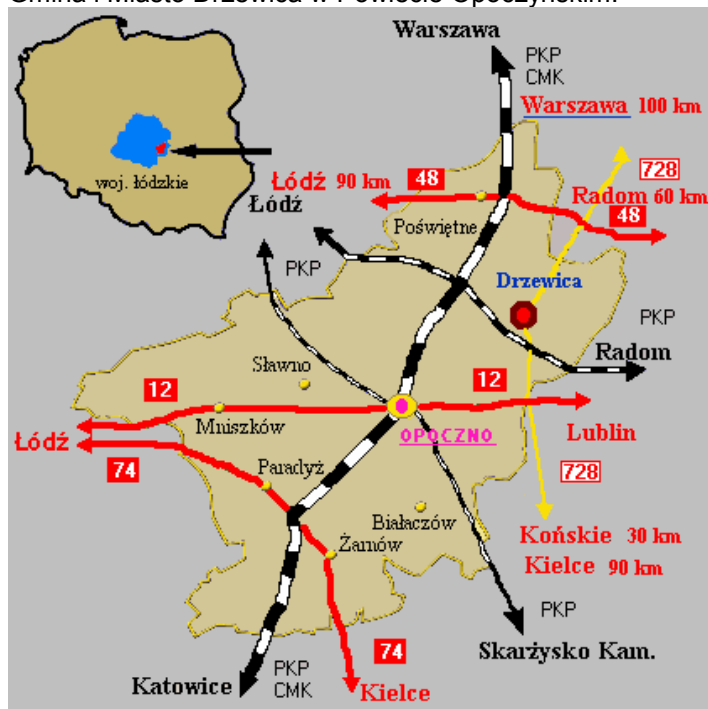
Województwo łódzkie z zaznaczonym kolorem zielonym powiatem opoczyńskim

Źródło: Mapa zaczerpnięta z www.osp.org.pl

Gmina miejsko- wiejska Drzewica położona jest w centralnej Polsce, przy dawnym trakcie warszawsko- krakowskim, na pograniczu Mazowsza, Ziemi łódzkiej i Gór Świętokrzyskich. Usytuowana jest w północno- wschodniej części Powiatu.

Gmina i Miasto Drzewica w Powiecie Opoczyńskim.

Graniczy z gminami:

- od północy: Poświętne i Odrzywół;
- od wschodu: Odrzywół, Rusinów i Gielniów;
- od południa: Gielniów i Opoczno;
- od zachodu: Opoczno i Poświętne.

Zródło: Oficjalna strona internetowa Urzędu Gminy i Miasta Drzewica, www.drzewica.pl

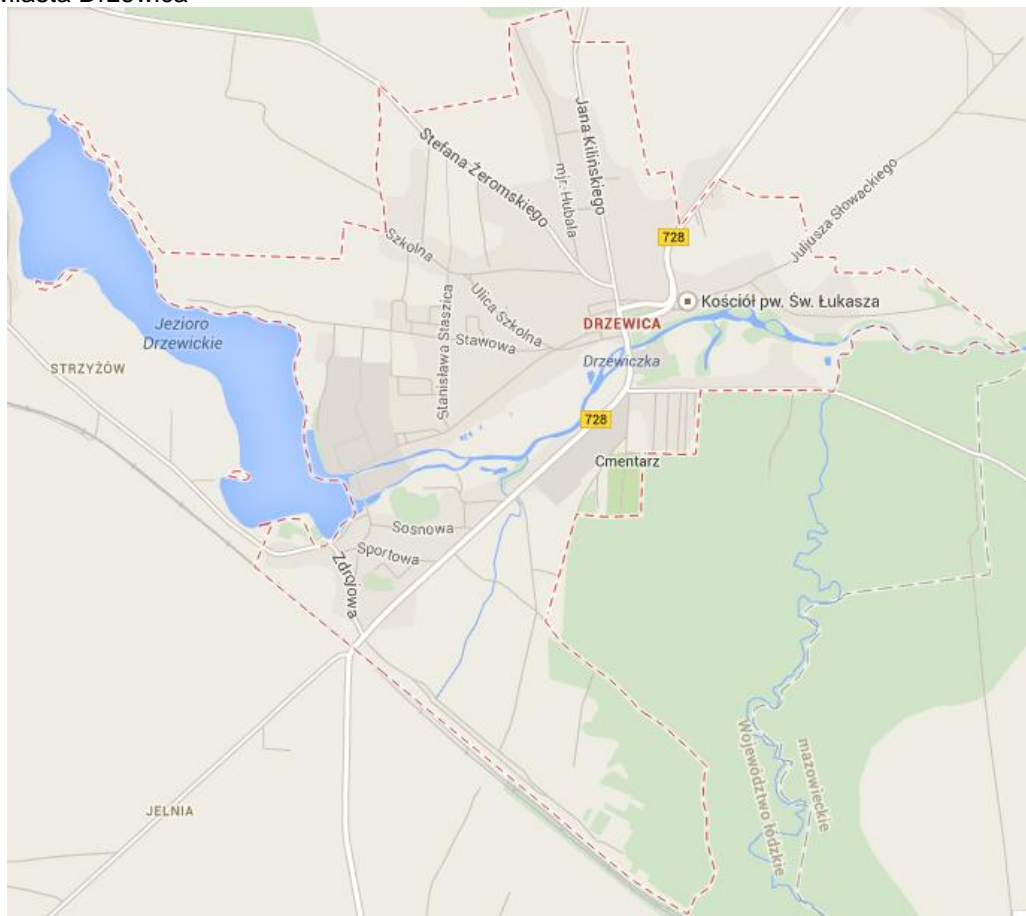
Odległość Miasta Drzewica względem większych ośrodków miejskich wynosi:

- Warszawa - około 100 km;
- Łódź - około 90 km;
- Kielce - około 80 km;
- Radom - około 60 km;
- Piotrków Trybunalski - około 58 km;
- Opoczno - około 12 km.

Gmina złożona jest z miasta Drzewica oraz 17 sołectw (Brzuza, Brzustowiec, Dąbrówka, Domaszno, Gielzów, Idzikowice, Jelnia, Krzczonów, Radzice Duże, Radzice Małe, Strzyżów, Świerczyna, Trzebina, Werówka, Zakościele, Żardki oraz Żdźary).

Poniżej przedstawiono mapę miasta Drzewica.

Mapa Miasta Drzewica

Źródło: www.google.pl/maps

Przez obszar Miasta przebiega droga wojewódzka nr 728 łącząca Grójec z drogą krajową nr 7 w Jędrzejowie. Jest to najważniejszy ciąg komunikacyjny zlokalizowany na terenie Miasta.

Na północ od Gminy prowadzi droga krajowa nr 48 relacji Tomaszów Mazowiecki – Kozienice – Kock (do drogi krajowej nr 19).

Na południe od Gminy prowadzi zaś droga krajowa nr 12 we fragmencie od Sulejowa przez Opczno i Radom.

Największe węzły drogowe w pobliżu Gminy znajdują się w Piotrkowie Trybunalskim oraz Radomiu.

Sieć dróg na obszarze gminy miejsko- wiejskiej Drzewica tworzą drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Zgodnie z wykazem ulic powiatowych w miastach prezentowanym przez Zarząd Dróg Powiatowych w Opcznie⁵, na obszarze Miasta Drzewica znajduje się 4,586 km ulic powiatowych o nawierzchni twardej bitumicznej.

⁵ Biuletyn Informacji Publicznej Zarządu Dróg Powiatowych w Opcznie, www.bip.zdp.opoczno.pl

Należą do nich:

– ulica Kilińskiego / ciąg dr. 3110E /	o długości 1855 m;
– ulica Sikorskiego / ciąg dr. 3113E /	o długości 817 m;
– ulica Fabryczna, Zdrojowa / ciąg dr. 3139E /	o długości 654 m;
– ulica Żeromskiego / ciąg dr. 3109E /	o długości 1260 m.

Na terenie gminy miejsko- wiejskiej Drzewica usługi przewozowe świadczą:

- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Opocznie Sp. z o. o.
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Radomsku Sp. z o. o.
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Grójcu Sp. z o. o.
- Przedsiębiorstwo Transportu Samochodowego Bracia Woźniak E. Woźniak, M. Woźniak, W. Woźniak s. j. w Opocznie.

Przez obszar Gminy przebiega również infrastruktura komunikacji kolejowej:

- CMK - Centralna Magistrała Kolejowa relacji Warszawa - Zawiercie
- linia pierwszorzędna PKP relacji Tomaszów Mazowiecki - Radom.

2.1.2. Historia miasta⁶

Dnia 29 czerwca 1990 roku Rada Gminy i Miasta w Drzewicy przyjęła w Statucie Gminy Uchwałą Nr III/15/90, że herbem Gminy będzie herb miasta Drzewica.

„Herb przedstawia w polu czerwonym dwie białe (poziomo) falujące wstęgi a nad nimi złotą koronę.

Dwie wstęgi symbolizują żywotnie z miastem związane rzeki: Drzewiczkę i Brzuśnię.

Korona złota jest tzw. koroną szlachecką, która umieszczona była nad hełmem w herbie rodu Ciołek Drzewickich.”

Herb Drzewicy

Drzewica jest miastem o bogatej, historycznej przeszłości. Miejscowość powstała na początku XIII wieku, kiedy to książę Konrad II Mazowiecki nadał Drzewicę komesowi Gosławowi. Potomkowie Gosława – ród Drzewickich herbu Ciołek – byli właścicielami Drzewicy przez ponad 500 lat i dzięki swoim staraniom i zaangażowaniu doprowadzili do rozkwitu majątku obejmującego pas ziemi między Puszcą Pilicką a Górami Świętokrzyskimi. W 1429 roku w Nieszawie król Władysław Jagiełło, na prośbę braci Drzewickich Mikołaja (zastępcy podkanclerzego koronnego) i Jana (proboszcza Warszawy, sekretarza królewskiego) nadał Drzewicy prawa miejskie na prawie magdeburskim, uprawniające do urządzania cotygodniowych targów oraz trzech jarmarków rocznie.

Prawdziwy rozkwit Drzewicy miał miejsce w wieku XVI, za czasów najwybitniejszego z rodu Drzewickich – Macieja (1467 – 1535) pełniącego funkcję osobistego sekretarza króla Jana Olbrachta, kanclerza wielkiego koronnego króla Zygmunta Starego, biskupa wrocławskiego następnie biskupa gnieźnieńskiego, prymasa Polski. Magnat ten w latach 1527 – 1535 przebudował istniejący gotycki zamek na renesansową rezydencję rodową. W 1655 roku przemarsz armii szwedzkiej Karola Gustawa pozostawił Drzewicę zniszczoną, a rozwój miasteczka został zatrzymany.

Z początkiem XVIII wieku majątek Drzewickich, po bezpotomnej śmierci ostatniego z rodu – Hieronima, stał się własnością rodziny Szaniawskich herbu Junosza. Okres Oświecenia to czas wielkiego rozkwitu (ożywienia) miasteczka za sprawą Filipa Szaniawskiego, który rozpoczął budowę wielkiego pieca hutniczego (jednego z pierwszych i najnowocześniejszych w kraju) tworząc w Drzewicy ośrodek hutniczy „Kuźnice”. Sukces tego przedsięwzięcia gwarantował fakt, że cały kraniec ziemi od Pilicy aż po Góry Kieleckie wszczepiony i wzdłuż „zawalony” był rudą żelaza. Filip Szaniawski dla potrzeb zakładu hutniczego spiętrzył wody Drzewiczki, sprowadził z zagranicy, za pozwoleniem króla Stanisława Poniatowskiego, mistrzów, rzemieślników i założył manufaktury: słuckich pasów kontuszowych, kaflowych pieców „saskich” zdobionych motywami mitologicznymi, powozów (karet, kolasek), kapeluszy, angielskich siodła i chomąt, wytwórnie piwa. W dniu 18 lipca 1787 roku przybył do Drzewicy król Stanisław August Poniatowski wracając z Krakowa do Warszawy. Gościł u Ludwicy Szaniawskiej, zwiedzał zamek i kościół.

⁶ Oficjalna strona internetowa Urzędu Gminy i Miasta Drzewica, www.drzewica.pl

W listopadzie 1794 roku zatrzymał się w Drzewicy generał Jan Henryk Dąbrowski ze swoją dywizją, upamiętnia to płyta na granitowym głazie znajdująca się w parku miejskim na Pl. Wolności. W okresie napoleońskim Drzewica stała się własnością pochodzącego z Czech, austriackiego oficera Franciszka Ksawerego barona Reisky'ego, który poślubił jedyną właścicielkę dóbr drzewickich – Ludwikę Szaniawską - córkę Fabiana.

W 1814 roku wielki pożar całkowicie zniszczył trzystuletni zamek. Ruiny tego zamku stanowią dziś zabytek o wartościach artystycznych i krajobrazowych.

Baron Reisky nie radził sobie z prowadzeniem zakładu hutniczego, który następnie wydzierżawił i sprzedał warszawskiej spółce „Bracia Evans”.

W 1866 roku drzewickie „Kuźnice” stały się własnością spółki „Lilpop- Rau- Loewenstein”, a w późniejszym czasie zostały zakupione przez braci Samuela i Bronisława Kobyłańskich. W okresie Powstania Styczniowego w Kuźnicach Drzewickich wyrabiano szable, lance, odlewano kule do armat. Za pomoc udzieloną powstańcom Drzewica utraciła prawa miejskie w 1869 roku.

W 1916 roku powstała przy udziale Kobyłańskich i Reiskych Straż Pożarna. W 1928 roku strażacy założyli własną Orkiestrę Dętą.

W okresie II wojny światowej 8 września 1939 roku w lesie Parchowiec pod Drzewicą miała miejsce krwawa potyczka, w której zginęło wielu polskich żołnierzy. Jesienią 1940 roku na polecenie okupanta ekshumowano szczątki żołnierzy i złożono je do wspólnej mogiły na cmentarzu w Drzewicy.

W miejscu potyczki w lesie Parchowiec koło miejscowości Zakościele przy drodze Nr 728 Warszawa - Końskie stoi ufundowany przez mieszkańców Drzewicy granitowy obelisk z krzyżem „Virtuti Militari.” Mieszkańcy Drzewicy i okolicznych miejscowości rokrocznie składają hołd za ofiarę życia złożoną przez poległych w obronie Ojczyzny.

W 1942 roku Niemcy zorganizowali w Drzewicy getto dla Żydów, które rok później zostało zlikwidowane. 15 października 1944 roku miała miejsce pacyfikacja ludności Drzewicy. Aresztowano około 300 osób, część wywieziono na roboty przymusowe, a część trafiła do obozów koncentracyjnych. 28 osób poniosło śmierć – symbolizuje to pomnik na cmentarzu parafialnym.

1 stycznia 1987 roku Drzewica odzyskała prawa miejskie.”

2.1.3. Zasoby środowiska przyrodniczego

Miasto Drzewica zlokalizowane jest w krainie Wzgórz Opoczyńskich, nad mocno wyżłobioną pradoliną rzeki Drzewiczki i dużymi kompleksami leśnymi na północnych terasach nadzalewowych. Najbardziej wartościowe dla środowiska przyrodniczego są tu: pradolina rzeki Drzewiczki, zalew oraz kompleks leśny położony na południu Miasta.

Rzeka Drzewiczka

Rzeka Drzewiczka o długości 81,3 km i powierzchni dorzecza równej 1089,9 km² stanowi prawy dopływ Pilicy, charakteryzuje się pięknym naturalnym meandrowym brzegiem. Dolina rzeki jest obszarem bardzo ciekawym i zróżnicowanym, dzięki towarzyszącej starorzeczom i rowom melioracyjnym roślinności, muraw zalewowych i łąk, rozległym panoramom oraz pięknym krajobrazom, obszar ten można zaliczyć do jednego z bardziej urokliwych miejsc w Mieście i całej Gminie Drzewica. Rzeka choć nizinna wyróżnia się charakterem rzeki podgórskiej. Głównymi gatunkami ryb bytujących są tu: płoć, leszcz, jaź, okoń, sandacz, szczupak, ukleja, jelec i lin. Występują tu również inne niemniej cenne gatunki jak: sum, miętus i kleń. Ciekawostką jest niewielka rybka- różanka, która w Drzewicze znalazła doskonale warunki do bytowania. Również licznie występuje tu minog strumieniowy, a od około 10 lat także minog ukraiński.

Rzeka Drzewiczka

Źródło: Strona internetowa Urzędu Gminy i Miasta w Drzewicy, www.drzewica.pl

Dolina Drzewiczki obfituje w dość liczne obustronne dopływy. Jednym z nich jest rzeka Brzuśnia, prowadząca wody I klasy czystości (0,5 km na wschód od miasta). Głębokość rzeczki wynosi od 30 do 1 metra. Choć jest płytka, cechują ją prawie wszystkie zalety wody pstrągowej: gęsto zarośnięte brzegi, które tworzą zielone tunele, podmyte brzegi, liczne konary leżące w wodzie. Brzuśnia jest więc miejscem bytowania głównie pstrąga potokowego, jednak występują tu również – choć już niezbyt licznie – inne gatunki ryb tj.: jelec, kiełb, kleń a nawet minog strumieniowy i ukraiński.

Żyją tu również skorupiaki i bobry budujące na rzece zapory, które punktowo spiętrzają rzekę. Dolina Brzuśni tworzy interesujący krajobraz, porośnięta jest bujnym lasem. O randze rzek świadczy ich symboliczna obecność w herbie miasta, wyrażona dwoma falującymi wstęgami umiejscowionymi pod złotą koroną szlachecką.

Kiedyś wody Drzewiczki były wykorzystywane do napędzania młynów, kuźnic i zakładów przemysłowych. Obecnie zasilają w dużej mierze Zalew Drzewicki.

Zalew

Na rzece Drzewicze został utworzony zalew o powierzchni ponad 80 ha, powstały w wyniku spiętrzenia rzeki, spełniający funkcję zbiornika retencyjnego i rekreacyjnego. Najliczniej występują tu takie gatunki ryb jak: płoć, leszcz, okoń i jaź. Mniej licznie występuje tu: szczupak, sandacz, sum, lin, węgorz czy ukleja. Łowienie ryb dozwolone jest tylko z brzegu, który jest w każdym miejscu dostępny dla wędkarzy. Liczne wybudowane kładki i stanowiska wędkarskie ułatwiają również rekreacyjne wędkowanie.

Rzeki oraz zalew zamieszkują raki: rak błotny, rak szlachetny i tzw. raczek amerykański.

Na obszarze Miasta Drzewica znajduje użytek ekologiczny - dawno nieużytkowane pastwisko, silnie wilgotne porośnięte grupami olch, brzoź i osik (Nadleśnictwo Przysucha, Leśnictwo Przysucha oddział 30w) - pow. 0,87ha. Został on utworzony Rozporządzeniem Nr 13 Woj. Radomskiego z dnia 4 maja 1998r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Radomskiego Nr 70 poz. 71 z 1998 r.).

W Mieście Drzewica nie zarejestrowano pomników przyrody, choć wiele drzew zasługuje na ich prawną ochronę. Nie występuje tu również obszar Natura 2000.

Lasy

Położona w krainie Wzgórz Opoczyńskich Gmina Drzewica posiada duże kompleksy leśne. Północno-wschodnią część Gminy pokrywają piękne lasy, tworzące swoisty mikroklimat, natomiast północna część Gminy usytuowana jest w otulinie Spalskiego Parku Krajobrazowego. Obszary leśne, podmokłe łąki, pastwiska, doliny rzeczne, całe to bogactwo sprzyja bytowaniu wielu gatunków ptaków, gadów, płazów oraz ssaków. Lasy to również miejsce spędzania wolnego czasu, zbioru grzybów i owoców leśnych. W 1983 został ustanowiony Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Pilicy i Drzewiczki” o powierzchni ponad 70 tys. ha. Obszar ten włączony jest do europejskiego systemu ECUNET, jako obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym i krajowym. Jest to obszar o bogatej, różnorodnej roślinności m.in. występuje tutaj: nasięźrzał pospolity, widłaki, grzebień biały, traganek, grązel żółty, goździk pyszny, szaflwia lepka, zaciąg pospolity. Świat zwierząt na tym terenie tworzą m.in. bobry, wydry, borsuki, łosie, z płazów gadów – rzekotka drzewna, grzebiuszka, zaskroniec, żmija zygzakowata, jaszczurka zwinka. Najliczniejszą grupę reprezentuje około 149 gatunków ptaków, co najmniej 60 zatrzymuje się tu w okresie wiosennej i jesiennej wędrówki. Gniazdują tu m.in. bąk, błotniak łąkowy, błotniak stawowy, rycyk, mewa, rybitwa. Na terenie Gminy występują cenne

przyrodniczo i krajobrazowo ekosystemy. Za godne ochrony i uwagi należy uznać parki podworskie w Drzewicy, Dąbrówce i Radzicach Dużych.

Powierzchnia lasów [ha]

	gmina miejsko-wiejska Drzewica	Drzewica - miasto
lasów ogółem	3 844,42	23,40
lasów publiczne ogółem	1 765,42	5,40
lasów publiczne Skarbu Państwa	1 765,42	5,40
lasów publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	1 760,42	5,40
lasów publiczne Skarbu Państwa - Parki Narodowe	0,00	0,00
lasów prywatne ogółem	2 079,00	18,00

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Las w Gminie Drzewica zajmują 32,5% powierzchni. Ponad połowę lasów w Gminie, czyli 2079 ha stanowią lasy prywatne (54,01%), pozostałą część tworzą lasy publiczne Skarbu Państwa (1765,42 ha), w tym 1760,42 ha pozostaje w zarządzie Lasów Państwowych.

W mieście Drzewica znajduje się 23,4 ha lasów, przy czym aż 18 ha stanowią lasy prywatne. 5,4 ha lasów to lasy publiczne Skarbu Państwa pozostające w zarządzie Lasów Państwowych.

W proponowanym według ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego systemie obszarów chronionych, tworzącym docelowy system ekologiczny województwa spójny z systemem krajowym oraz obszarami chronionymi województw ościennych, część Gminy i Miasta Drzewica winna znaleźć się w Obszarze Chronionego Krajobrazu „Spalsko - Sulejowski”.⁷

Powietrze atmosferyczne⁸

Podstawowymi źródłami emisji zanieczyszczeń do atmosfery w Mieście Drzewica jest tzw. emisja niska pochodząca z indywidualnych palenisk domowych, opartych o konwencjonalne nośniki energii cieplnej. Do opału używany jest węgiel o różnej jakości i różnym stopniu zasiarczenia. Powinno się wziąć pod uwagę potrzebę pozyskiwania mniej szkodliwych źródeł ciepła, jak np. oparcie gospodarki cieplnej o gaz ziemny lub odnawialne źródła energii. Znacznymi źródłami zanieczyszczenia są również spaliny z tras komunikacyjnych drogi wojewódzkiej oraz pobliskich dróg krajowych.

Na obszarze Miasta i Gminy Drzewica wdrażane są rozwiązania wykorzystujące odnawialne źródła energii oraz systemy energooszczędne. Konieczne jest jednak rozpropagowanie ich na większą skalę, w szczególności w gospodarstwach indywidualnych.

⁷ Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Drzewica

⁸ Ibidem

2.1.4. Turystyka

Obszar Gminy i Miasta Drzewica jest regionem o wyjątkowych walorach turystycznych. Przyczynia się do tego malownicze położenie w krainie Wzgórz Opoczyńskich, występowanie dużych kompleksów leśnych oraz przepływające przez Gminę rzeki Drzewiczka i Brzuśnia, a także dostęp do Zalewu Drzewickiego. Walory przyrodniczo- krajobrazowe uzupełniają zabytki, instytucje kultury, baza noclegowa, szlaki turystyczne oraz infrastruktura sportowo- rekreacyjna.

W Mieście funkcjonuje Punkt Informacji Turystycznej w Drzewicy.

Rzeka Drzewiczka płynie przez Wyżynę Przedborską i Wzniesienia Południowo- Mazowieckie, jej długość wynosi 81,3 km a powierzchnia dorzecza 1089,9 km². Drzewiczka tworzy liczne meandry, wzdłuż jej biegu znajdują się łąki, stawy i kępy zarośli, a w dolnym biegu lasy. Północna część gminy usytuowana jest w Spalskim Parku Krajobrazowym. Na rzece Drzewiczce utworzono zalew o powierzchni 80 ha, pełni on funkcję retencyjno- rekreacyjną. Latem można się tu kąpać i uprawiać sporty wodne. Zalew i rzeki to wspaniałe miejsce dla uprawiania wędkarstwa – organizowane są zawody w tej dziedzinie.

Zalew Drzewicki

Źródło: Oficjalna strona internetowa Urzędu Gminy i Miasta Drzewica, www.drzewica.pl

Na rzece wytyczone są również szlaki kajakowe i organizowane spływy trasami:

1. Opoczno - Drzewica – czas trwania ok. 5 - 6 godzin;
2. Drzewica - Nieznamierowica – czas trwania ok. 2 - 3 godziny;
3. Drzewica - Odrzywół – czas trwania ok. 4 - 5 godzin;
4. Drzewica - Nowe Miasto: dwa etapy: Drzewica - Odrzywół i Odrzywół - Nowe Miasto – czas trwania ok. 10 - 12 godzin.

Ścieżka pieszo- rowerowe przy północnym brzegu zbiornika Zalewu Drzewickiego

Ścieżka została oddana do użytkowania pod koniec 2010 roku. Jest oznakowana i oświetlona. Przy ścieżce powstał najlepiej wyposażony w Drzewicy plac zabaw dla dzieci. Ogrodzony obiekt w kształcie statku pirackiego posiada urządzenia do wspinania, drabinki, huśtawki i zjeżdżalnię. Tuż obok, przy brzegu, wzrok przyciąga pływający pomost na planie litery T. Składa się z dwóch segmentów i trapezoidalnego dojeżdżalnego. Długość mola wynosi 15,4 m. Budowa była pierwszym etapem projektu pn. „Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Zalewu Drzewickiego”.

Z Placu Wolności biorą początek dwie trasy komunikacyjno- spacerowe po Drzewicy:

- Trasa I: Pl. Wolności – ul. Warszawska – ul. Słowackiego – ul. Mostowa – ul. Cmentarna (czas trwania spaceru - ok.35 minut)

Spacer rozpoczyna się w historycznym centrum Drzewicy – na rynku (pl. Wolności), którego większość powierzchni zajmuje lipowo- akacjowy park założony w latach pięćdziesiątych. Znajdują się tu 2 pomniki: pierwszy poświęcony żołnierzom poległym w czasie II wojny światowej i drugi – kamień z granitową płytą upamiętniającą pobyt w Drzewicy generała Jana Henryka Dąbrowskiego. Dalej ścieżka prowadzi do placu przy kościele św. Łukasza. Po obejrzeniu kościoła, idąc w kierunku wschodnim ulicą Słowackiego można dotrzeć do ruin starego młynu napędzanego niegdyś wodami Drzewiczki. Szlak prowadzi następnie do ruin XVI wiecznego rezydencjonalnego zamku rodu Drzewickich. Na wschód od zamczyska można podziwiać dwór szlachecki wybudowany na miejscu średniowiecznego kasztelu rycerskiego. Kolejnym cennym miejscem jest cmentarz parafialny, na którym można obejrzeć liczne zabytkowe groby z XIX - XX w.

- Trasa II: Pl. Wolności – Pl. Narutowicza – Pl. Kościuszki– ul. Braci Kobyłańskich – ul. Zdrojowa (czas trwania spaceru - ok.60 minut)

Plac Wolności w centrum Drzewicy - to miejsce gdzie można rozpocząć spacer, tematycznie związany z rozwojem metalurgii i działalnością klubu kajakarstwa górskiego. Następnie trasa prowadzi do Ośrodka Kultury Gminy i Miasta. Przy końcu ulicy znajduje się żelazny krzyż odlany w tutejszej fabryce w latach osiemdziesiątych XIX wieku (z ostatniego wytopu żelaza w spółce Lilpop – Rau - Loewenstein). Kolejnym obiektem na szlaku jest fabryczna firma „GERLACH” S.A., słynąca od stu lat z produkcji nakryć stołowych. Przed bramą po lewej stronie, znajdują się schody, którymi można zejść i przez mostek na kanale fabrycznym udać się w kierunku toru kajakowego (przez większość części roku można tam spotkać trenujących członków klubu). Przekraczając most na spiętrzeniu wody trasa prowadzi nad Jezioro Drzewickie, gdzie można odpocząć i powędrować.

Na obszarze Miasta funkcjonują następujące obiekty pełniące funkcję bazy noclegowej

- Hotel Restauracja „Zamkowa” w Drzewicy (40 miejsc noclegowych);
- Domki w Drzewicy, Ludowy Klub Kajakowy;
- Gospodarstwo Agroturystyczne Celiny i Ryszarda Kalinowskich, „Rajski Dworek” w Drzewicy;
- Pokoje dwu i trzyosobowe Marek Gąsiorowski w Drzewicy (11 miejsc);
- Pokoje do wynajęcia Maria Gapys w Drzewicy - nad Zalewem Drzewickim w odległości 50 m od plaży. Do dyspozycji gości pozostają dwa pokoje na parterze - dwuosobowy i trzyosobowy z łazienką i pełnym węzłem sanitarnym.

Zabytki⁹

Wśród zabytków należy wymienić m.in. Kościół rzymsko- katolicki z połowy XV w., Zamek w Drzewicy (1527 – 1535), Kaplicę Rzymskokatolicką w Drzewicy z I połowy XIX wieku, Dwór na Podzamczu z XV wieku, czy Fosę i wał ziemny z XVI wieku. Wszystkie obiekty zabytkowe zostały wymienione w rozdziale 2.1.8 Strefa ochrony konserwatorskiej. Na szczególną uwagę zasługują:

⁹ Na podstawie Oficjalnej strony internetowej Urzędu Gminy i Miasta Drzewica, www.drzewica.pl

Zamek w Drzewicy

Został wybudowany w latach 1527-1535 w stylu gotycko- renesansowym przez Macieja Drzewickiego – arcybiskupa gnieźnieńskiego. Usytuowany na prawym brzegu rzeki Drzewiczki zamek o wymiarach 37 x 43 m., otoczony był dwiema fosami i wałem ziemnym oraz wysokim parkanem drewnianym.

Cała budowla składała się z:

- dwóch trzykondygnacyjnych budynków mieszkalnych,
- czterech pięciokondygnacyjnych wież stylizowanych na obronne,
- dziedzińca otoczonego murem dwunastometrowej wysokości.

Kres świetności zamku nastąpił po wielkim pożarze w 1814 roku, który całkowicie zniszczył drewniany dach i wnętrze zamku. Od tej pory stoi on w ruinie, stanowi cenny zabytek architektoniczny i jest atrakcją turystyczną Miasta. Zachowane potężne wieże narożne wywierają olbrzymie wrażenie na przyjeźdźnych. Obok zamku do dziś znajduje się podupadła budowla będąca 1/3 dawnego, XV- wiecznego murowanego, parterowego dworu z XVIII- wiecznym dwukolumnowym gankiem. W okresie, kiedy zamek stanowił rezydencję mieszkalną, dwór pełnił rolę budynku gospodarczego, mieszcząc browar piwa drzewickiego. Boczne skrzydła dworu zostały kilkadziesiąt lat temu rozebrane.

Kościół św. Łukasza w Drzewicy

Ufundowany w 1315 roku przez Drzewickich, erygowany w 1321 r. przez Wojciecha Drzewickiego, wykończony w stylu gotyckim w 1462 roku przez braci Drzewickich – Mikołaja, zastępcę podkanclerzego koronnego, sekretarza królewskiego oraz Jana, proboszcza warszawskiego.

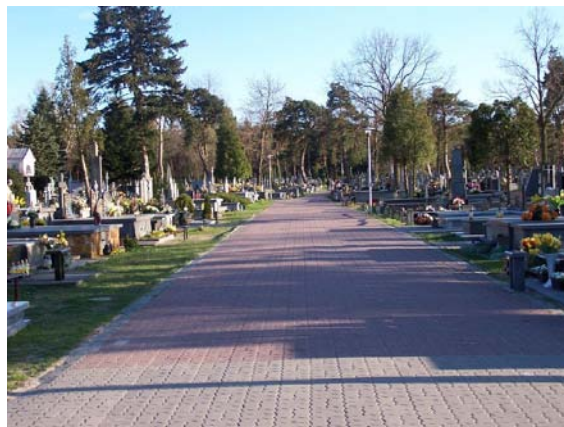
Nad portalem kościoła widnieje ryty w kamieniu napis w języku łacińskim, który w tłumaczeniu brzmi: „Roku Pańskiego 1462 wielebni Mikołaj kustosz sandomierski i Jan prepozyt warszawski bracia dziedzice Drzewicy polecają się modlitwie”. Wewnątrz świątyni znajduje się wiele cennych zabytków godnych obejrzenia: ołtarz główny i dwa boczne, barokowa chrzcielnica z 1624 roku kuta w kamieniu

ufundowana przez Adama Drzewickiego, płyty nagrobne z 1564 r. i 1604 r., oraz zachowane barokowe konfesjonały”. Na terenie przykościelnym, jak również w podziemiach Kościoła znajduje się najstarszy cmentarz z roku 1315. Pośrodku posadzki w starej części kościoła znajduje się wejście do podziemia, gdzie spoczywają szczątki niektórych przedstawicieli rodu Drzewickich, Szaniawskich. Na placu przed kościołem znajduje się figura św. Jana Nepomucena ufundowana przez Ludwikę Szaniawską w 1788 roku. Na cokole – zdobionym herbem „Junosza”, którym pieczętował się ród Szaniawskich – napis: „Ta statua kosztem Ludwiki z Załuskich Szaniawskiej, Starościny Bolesławskiej, jest wystawiona. Ano. Dni. 1788”. Obok dzwonnicy znajduje się pomnik Jana Pawła II - Patrona Gimnazjum w Drzewicy.

Cmentarz

Pierwszy cmentarz w Drzewicy usytuowany w obrębie kościoła datuje się na rok 1315. Drugi powstał po roku 1675, po prawej stronie rzeki Drzewiczki. Dzisiaj widnieje tam krzyż i płyta. Obecny cmentarz rzymskokatolicki został założony w 1796 roku na placu podarowanym przez właścicieli Drzewicy – Szaniawskich. Cmentarz jest wpisany do rejestru zabytków kultury.

Nekropolia Drzewicka to miejsce wiecznego spoczynku różnych narodowości i wyznań chrześcijańskich. Ziemia cmentarna kryje prochy powstańców styczniowych, legionistów, żołnierzy I i II wojny światowej. Są również symboliczne groby ofiar obozów zagłady II wojny światowej. Przy głównej alei w pobliżu Kaplicy Grobowej Baronów Reisky znajduje się Grobowiec Rodziny Samuela i Bronisława Kobylańskich oraz Grobowiec właścicieli majątku Jelnia – państwa Radzywińskich.

Na terenie cmentarza znajdują się liczne zabytki o wartości historycznej m.in.

- klasycystyczna Kaplica Grobowa Baronów Reisky'ch zbudowana w pierwszej połowie XIX w., spoczywa w niej m.in. ostatni właściciel Drzewicy – Artur Reisky;
- Grób Nieznanego Żołnierza z 1961 roku z prochami żołnierzy polskich poległych w bitwie pod Parchowcem w 1939 r.

W latach 30- tych XX wieku cmentarz powiększono o ziemie ofiarodawców braci Kobylańskich – właścicieli fabryki „Gerlach”. W latach 80- tych XX wieku staraniem parafii powiększony on został od strony zachodniej. Na cmentarzu jest wiele zabytkowych nagrobków z pierwszej połowy XIX wieku. Wśród mogił katolickich można dostrzec groby prawosławne i anglikańskie.

2.1.5. Podział administracyjny miasta – funkcje miasta

Obszar Miasta Drzewica zajmuje powierzchnię 481 ha, czyli 0,46% powierzchni powiatu oraz 4,07% powierzchni gminy miejsko- wiejskiej Drzewica.

Do funkcji podstawowych pełnionych przez Miasto zaliczają się: mieszkalnictwo, usługi podstawowe i ponadpodstawowe, komunikacja, przemysł i składy, sport i rekreacja.

W „Zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Drzewica” Miasto zostało podzielone na następujące strefy:

A1 - „Historyczna”

Na obszarze strefy występują najliczniej obiekty chronione a układ przestrzenny podlega rygorom ochrony konserwatorskiej. Podstawowym celem polityki przestrzennej jest tutaj ochrona i wykorzystanie walorów kulturowych w działaniach inwestycyjnych.

POLITYKA:

- Zachowanie skali i atmosfery historycznie ukształtowanej przestrzeni miejskiej.
- Rewaloryzacja, sanacja i rewitalizacja obiektów kubaturowych.
- Ochrona i formowanie przestrzeni publicznych z uwzględnieniem terenów zielonych.
- Podniesienie rangi i znaczenia obszaru zurbanizowanego.
- Modernizacja układów infrastruktury technicznej.
- Tworzenie warunków dla rozwoju usług lokalnych i ponadlokalnych „wpisanych” w istniejącą przestrzeń.
- Budowa ciągów pieszych i ścieżek rowerowych przy głównych ulicach strefy.

A2 - „Usługowa”

Strefa koncentracji usług ponadpodstawowych w zakresie administracji, kultury, oświaty, służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej, obsługi bankowej, handlu i łączności.

POLITYKA:

- Dążenie do wykształcenia centralnej, współczesnej strefy miejskiej o najwyższej jakości przestrzeni publicznej oraz wysokim standardzie zabudowy.
- Podniesienie jakości miejskiego ośrodka usług o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.
- Stworzenie warunków dla działalności ofertowej Miasta w zakresie zabudowy zgodnej z funkcją strefy centralnej.
- Realizacja ciągów pieszych i ścieżek rowerowych przy głównych ulicach Miasta.
- Modernizacja sieci infrastruktury technicznej ze szczególnym uwzględnieniem elektroenergetyki i łączności.

A3 - „Mieszkaniowa”

Ekstensywnie zagospodarowane przestrzenie o funkcji mieszkalno- usługowej i o niesprecyzowanej strukturze funkcjonalno- przestrzennej.

POLITYKA:

- Przekształcenie istniejącej struktury w stabilną strukturę o funkcji mieszkalno- usługowej.
- Wdrażanie i realizacja m.p.z.p. z założeniem, że teren opracowania nie może być mniejszy niż 2,0 ha (zalecane: ca 5,0 ha) i będzie ograniczony siecią uliczną.
- Budowa fragmentu „szkieletu” głównych ulic miasta, łącznie ze ścieżkami rowerowymi i zielenią towarzyszącą.
- Zachowanie skali adekwatnej do układu przestrzennego miasta z wykluczeniem obiektów kubaturowych wyższych niż 5 kondygnacji naziemnych.

A4 - „Podmiejska”

Strefa o bardzo zróżnicowanym układzie funkcjonalno- przestrzennym. Obok usług podstawowych i ponadpodstawowych oraz mieszkalnictwa występują tu obiekty uciążliwe i funkcje kolidujące z otoczeniem.

POLITYKA:

- Wdrożenie kompleksowego planu rewaloryzacji na zasadzie opracowywanych (na obszarze nie mniejszym niż 2,0 ha) m.p.z.p. - budowa fragmentu ścieżki rowerowej.
- Wzbogacenie strefy o zieleni wysoką i niską - urządzonej.

A5 - „Przydrożna”

Obszar zróżnicowany funkcjonalnie z przewagą budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego. Ekstensywnie zagospodarowanie przestrzeni.

POLITYKA:

- Porządkowanie przestrzeni na drodze sukcesywnego wdrażania opracowań m.p.z.p.
- Modernizacja przejazdu kolejowego i budowa fragmentu głównej drogi tranzytowej łącznie ze ścieżką rowerową.
- Dążenie do zwiększenia powierzchni zieleni urządzonej i półurządzonej.

E1 - „Ekologiczna”

Strefa opierająca się o główny ciąg ekologiczny przyrodniczego modelu Gminy i stanowiąca element identyfikacji obszaru opracowania. Zbiornik retencyjny na rzece Drzewiczce oraz zieleni wysoka i niska, urządzonej i półurządzonej - stanowią główny element krystalizujący przestrzeń. Także istniejące tutaj urządzenia sportowe determinują charakter przestrzenny strefy.

POLITYKA:

- Zachowanie, modernizacja i budowa urządzeń sportowych i obiektów rekreacyjno- turystycznych.
- Ochrona i wzbogacenie szaty roślinnej (w tym szczególnie starodrzewu).

- Ochrona wartości kulturowych, a w tym szczególnie obiektów wpisanych do rejestru Służby Ochrony Zabytków (zamek, dwór, cmentarz).
- Zahamowanie degradacji zbiornika retencyjnego i wdrożenie zabiegów konserwatorskich.
- Modernizacja i rozbudowa toru kajakowego górskiego.
- Ograniczenie zabudowy kubaturowej do niezbędnego minimum [oraz obowiązek uzgodnień ze służbami ochrony przyrody m.p.z.p. na obszarze całej strefy].
- Wyklucza się możliwość regulacji rz. Drzewiczki a działania mające na celu rozwój funkcji rekreacyjnych nie mogą wpływać na utratę naturalnego charakteru rzeki.
- Realizacja ścieżki rowerowej przy głównej drodze tranzytowej oraz węzła komunikacyjnego (typu „rondo”) i fragmentu nowego „obejścia” Drzewicy.
- Realizacja ścieżki rowerowej wokół zalewu.
- Granicę strefy ochronnej okalającej zbiornik retencyjny ustala się w zależności od warunków i możliwości na 15 - 50 m. Strefa ta winna być wolna od zainwestowania kubaturowego i ogrodzeń.

E2 - „Leśna”

Obszar upraw rolniczych, starych wyrobisk i teren lasu połączonego z kompleksem leśnym w gminie Gielniów. Niska wartość bonitacyjna gleb preferuje obszar strefy do zalesiania.

POLITYKA:

- Wyznaczenie granicy polno- leśnej i zalesianie obszaru strefy w całości (po uprzedniej rekultywacji terenów deruderalnych).

Z - „Cmentarna”

Teren zieleni wysokiej i niskiej oraz cmentarza grzebalnego. Adaptacja istniejącej funkcji.

POLITYKA:

- Adaptacja i konserwacja istniejącej funkcji.
- Ustalenia szczegółowe w rozdziale 3.2. Studium („Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków”).

K - „Kolejowa”

Obszar zdominowany przez linię kolejową PKP (łącznie ze stacją „Drzewica”) z układem komunikacji kołowej oraz ekstensywną zabudową kubaturową. Adaptacja istniejącej funkcji.

POLITYKA:

- Modernizacja i estetyzacja istniejących obiektów kubaturowych (stacja jest swoistą „wizytówką” miasta).
- Ograniczenie bądź całkowita rezygnacja z realizowania zabudowy mieszkaniowej w strefie.
- Wzbogacenie strefy o zieleni wysoką i niską.

P1 - „Przemysłowa”

Obszar terenów przemysłowych wytwórni galanterii metalowej „Gerlach” wraz ze strefą izolacyjną (w formie zieleni wysokiej i niskiej) od terenów mieszkaniowo- usługowych. Adaptacja istniejącej funkcji.

POLITYKA:

- Modernizacja i rozwój fabryki.
- Estetyzacja przestrzeni i obiektów kubaturowych.
- Ochrona i konserwacja strefy izolacyjnej.

P2 - „Ekonomiczna”

Obszar potencjalnej strefy przemysłowo- składowej powiązanej z funkcją komunikacji kołowej.

POLITYKA:

- Wdrożenie opracowania m.p.z.p. o charakterze ofertowym dla lokalizowania obiektów przemysłowych i magazynowych (hurtowni) nieuciążliwych dla otoczenia.
- Stworzenie podstaw w zakresie atrakcyjności inwestowania (uzbrojenie terenów, ulgi inwestycyjne, reklama miejsca etc.).
- Zabezpieczenie przed rozpraszaniem na obszar miasta nowych inwestycji o funkcjach przemysłowych.
- Adaptacja i uzupełnienie istniejącej zabudowy mieszkaniowej.

01 - „Ofertowa”

Strefa podmiejska o zróżnicowanych funkcjach; od rolniczej, poprzez mieszkaniową do centralnych węzłów infrastruktury technicznej (np. GPZ „Drzewica”). Ekstensywna i substandardowa zabudowa preferuje obszar strefy do przekształcania w obszar ofertowy dla działań inwestycyjnych.

POLITYKA:

- Sukcesywne wdrażanie opracowań m.p.z.p. dla terenów nie mniejszych niż 5,0 ha.
- Zapewnienie nowych terenów rozwojowych miasta.
- Stworzenie infrastrukturalnych podstaw w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej.
- Budowa fragmentu północnego „obejścia” miasta, łącznie ze ścieżką rowerową przy głównej ulicy.
- Stworzenie systemu terenów biologicznie czynnych ze strefą E1 w celu obwiedzenia miasta terenami [zielonymi] zieleni.
- Przekształcenie przestrzeni w nawiązaniu do skali i charakteru stref A1, A3 i E1.
- Nie wyklucza się zalesienia fragmentów strefy, graniczących z istniejącymi terenami leśnymi.
- Fragment strefy winien pozostać w użytkowaniu rolniczym z preferencją dla gospodarstw wielkotowarowych i sadów.

Mapa Miasta Drzewica uwzględniająca ww. strefy

Źródło: Fragment załącznika nr 2 do „Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Drzewica”

2.1.6. Analiza tkanki mieszkaniowej miasta

Infrastruktura mieszkaniowa jest jednym z najważniejszych czynników kształtujących jakość i poziom życia mieszkańców danej jednostki terytorialnej.

W Mieście Drzewica stopniowo powiększają się zasoby mieszkaniowe, w 2012 roku dostępne były 1132 mieszkania, czyli o 27 więcej niż w 2003 roku.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wzrosła w latach 2003 – 2012 o 2,7 m² i wynosiła 70,1 m², zaś przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wzrosła o 1,7 m² i wynosiła 23,4 m².

W tym samym czasie przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie miejsko- wiejskiej Drzewica wynosiła 77,5 m², zaś na 1 osobę przypadało 24,2 m². W powiecie opoczyńskim wartości te kształtowały się na poziomie odpowiednio 77,8 m² oraz 25,5 m².

Pod względem dostępnej powierzchni mieszkaniowej Miasto Drzewica charakteryzuje się wskaźnikami niższymi od średniej dla całej gminy i powiatu.

Zasoby mieszkaniowe Miasta Drzewica

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mieszkania	1 305	1 306	1 306	1 308	1 314	1 317	1 320	1 328	1 329	1 332
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m²										
1 mieszkania	67,4	67,4	67,4	67,6	68,0	68,2	68,3	69,8	69,9	70,1
na 1 osobę	21,7	21,9	22,3	22,1	22,3	22,7	22,8	23,0	23,2	23,4

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wzrasta w Mieście również ilość budynków mieszkalnych, w 2013 roku odnotowano ich o 24 więcej niż w roku 2008.

Budynki mieszkalne w Mieście Drzewica

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	698	701	701	711	714	722

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W latach 2008 – 2012 podwyższył się standard zasobów mieszkaniowych w Mieście Drzewica. W roku 2012 w porównaniu do roku 2008 odnotowano:

- 36 mieszkań więcej posiadających dostęp do sieci wodociągowej,
- 81 mieszkań więcej posiadających ustęp spłukiwany,
- 55 mieszkań więcej wyposażonych w łazienkę,
- 58 mieszkań więcej z dostępem do centralnego ogrzewania.

Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w Mieście Drzewica

	2008	2009	2010	2011	2012
wodociąg					
	1 239	1 242	1 271	1 272	1 275
ustęp spłukiwany					
	1 171	1 174	1 248	1 249	1 252
łazienka¹⁰					
	1 161	1 164	1 211	1 213	1 216
centralne ogrzewanie					
	1 020	1 023	1 073	1 075	1 078

¹⁰ Wyjaśnienie GUS: „urządzenia kąpielowe, prysznic z odpływem wody”

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W Mieście Drzewica znajduje się więcej mieszkań wyposażonych w poszczególne instalacje niż ma to miejsce na obszarach wiejskich Gminy. W 2012 roku w Mieście 95,7% mieszkań posiadało dostęp do sieci wodociągowej, 91,3% posiadało łazienkę, zaś 80,9% centralne ogrzewanie.

Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań w Mieście Drzewica oraz na obszarze wiejskim

	2008	2009	2010	2011	2012
wodociąg					
Drzewica - obszar wiejski	82,3	82,8	87,3	87,4	87,4
miasto Drzewica	94,1	94,1	95,7	95,7	95,7
łazienka					
Drzewica - obszar wiejski	62,1	62,3	71,1	71,2	71,3
miasto Drzewica	88,2	88,2	91,2	91,3	91,3
centralne ogrzewanie					
Drzewica - obszar wiejski	54,3	54,6	59,4	59,5	59,7
miasto Drzewica	77,5	77,5	80,8	80,9	80,9

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W 2010 roku dokonano remontu mieszkań komunalnych na Placu Wolności, Placu Narutowicza oraz na ul. Fabrycznej.

W Mieście funkcjonuje Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko- Własnościowa oraz Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o.

2.1.7. Zasoby infrastruktury technicznej miasta

W latach 2007 – 2013 Gmina i Miasto Drzewica zrealizowała wiele inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, dzięki którym wzrósł poziom życia mieszkańców oraz atrakcyjność Gminy. Były to projekty przeprowadzone m.in. w zakresie dróg, wodociągów, kanalizacji oraz termomodernizacji budynków.

Poniżej przedstawiono stan infrastruktury technicznej Miasta Drzewica.

Infrastruktura drogowa

Połączenia drogowe zapewniają:

- droga wojewódzka nr 728 łącząca Grójec z drogą krajową nr 7 w Jędrzejowie;
- ulice powiatowe¹¹ o łącznej długości: 4,586 km o nawierzchni twardej bitumicznej:
 - ulica Kilińskiego / ciąg dr. 3110E / o długości 1855 m;
 - ulica Sikorskiego / ciąg dr. 3113E / o długości 817 m;
 - ulica Fabryczna, Zdrojowa / ciąg dr. 3139E / o długości 654 m;
 - ulica Żeromskiego / ciąg dr. 3109E / o długości 1260 m.
- oraz drogi gminne.

Inwestycje z zakresu infrastruktury drogowej przeprowadzone w Mieście Drzewica w latach:

2013:

- Remont ul. Cmentarnej I etap;
- Remont ul. Stawowej II Etap;
- Przebudowa drogi powiatowej numer 3110 - E, ulica Kilińskiego w Drzewicy;

2011:

- Rozbudowa ul. Stawowej w Drzewicy;
- Remont ciągu pieszego od ul. Braci Kobyłańskich wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych przy rzece;

2010:

- Rozbudowa ul. Staszica w Drzewicy – 267 mb. Zakres robót objął: poszerzenie jezdni do 7m., budowę chodników i przebudowę parkingów;
- Budowa nowej ulicy Prymasa Macieja Drzewickiego – 460 mb, wraz z chodnikami;
- Wyłożenie kostką brukową parkingu i drogi dojazdowej do budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Drzewicy;
- Budowa ścieżki pieszo- rowerowej przy Zalewie w Drzewicy o nawierzchni asfaltowej - I etap. Zakres zadania obejmował również: budowę placu zabaw, montaż mola pływającego, wykonanie instalacji oświetleniowej, montaż elementów małej architektury i nasadzeń;
- Remont Placu Wolności w Drzewicy. Zakres rzeczowy obejmował: wymianę sieci wodociągowej, nawierzchni, oświetlenia oraz wykonanie nasadzeń;

¹¹ Zarząd Dróg Powiatowych w Opocznie, Biuletyn Informacji Publicznej, www.bip.zdp.opoczno.pl

- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej na ul. Sportowej w Drzewicy;
- Budowa oświetlenia ulicznego przy ulicy Sportowej w Drzewicy;
- Budowa parkingu z kostki brukowej przy ul. Braci Kobyłańskich w Drzewicy;

2009:

- Dobudowa oświetlenia drogowego w Drzewicy na ul. Armii Krajowej, Jelni i Radzicach Dużych;
- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 728 na odcinku Drzewica – Zakościele - Domaszno. Prace obejmowały wykonanie nowej trzywarstwowej nawierzchni asfaltowej z miejscową wymianą podbudowy oraz wykonanie zjazdów indywidualnych, zjazdów publicznych, zatok przystankowych, wiat przystankowych, chodników i rowów;
- Przebudowa drogi powiatowej Radzice Duże - Drzewica. Długość odcinka 5 km. Zakres rzeczowy obejmował: wykonanie nawierzchni asfaltowej o szerokości 6 m. oraz chodników, zjazdów i rowów;

2008:

- Przebudowa chodnika przy ulicy Sportowej w Drzewicy – 300 mb.;

2007:

- Przebudowa drogi wewnętrznej od ulicy Stawowej w Drzewicy do Zakładu Gerlach;
- Dobudowa linii oświetlenia drogowego w miejscowościach: Drzewica - Błonie, Drzewica - Hubala, Radzice Duże - PKP, Brzustowiec - Górki.

Infrastruktura wodno- kanalizacyjna

- Wodociągi

Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi realizowane jest przez istniejący system wodociągowy na terenie całej gminy Drzewica. Woda produkowana jest na dwóch ujęciach wody w Drzewicy i Strzyżowie. Każde ujęcie pracuje w oparciu o dwie studnie głębinowe. Surowa woda pobierana ze studni poddawana jest uzdatnianiu, a następnie gromadzona jest w zbiornikach wody czystej. Nie występują braki wody.

Ujęcie wody w Drzewicy pracuje od września 1996 roku. Jedna z dwóch studni ujmujących wodę, studnia S-1 o wydajności 90 m³/h pracuje jako wiodąca, druga S-2 o wydajności 52 m³/h stanowi rezerwę. Ujęcie w Drzewicy zaopatruje miejscowości: Drzewicę, Dąbrówkę, Zakościele, Żardki, Żdżary, Domaszno. Woda uzdatniona w procesach odżelaziania i odmanganiania jest magazynowana w zbiorniku o pojemności 1000 m³. W ciągu eksploatacji ujęcia nie stwierdzono obniżenia poziomu zwierciadła wody poniżej zatwierdzonych wielkości i nie było przerw w dostawie ze względu na brak wody w studniach.¹²

¹² Strona internetowa Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Drzewicy Sp. z o.o., www.pgkim.drzewica.pl

Sieć wodociągowa na terenie gminy Drzewicy z oznaczonymi ujęciami wody (UW)

Źródło: Strona internetowa Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Drzewicy Sp. z o.o., www.pgkim.drzewica.pl

W 2013 roku na obszarze Miasta Drzewica funkcjonowało 25,3 km czynnej wodociągowej sieci rozdzielczej oraz 768 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Gospodarstwom domowym dostarczone 132,5 dam³ wody. Z sieci wodociągowej korzystało w 2012 roku 3498 osób, czyli 87,6% ogółu ludności.¹³

– Kanalizacja

Gmina i Miasto Drzewica to pierwsza gmina w Województwie Łódzkim w 100% skanalizowana. Rozporządzenie Wojewody potwierdza, że Gmina wypełniła zobowiązania Rzeczypospolitej Polskiej przyjęte w Traktacie Akcesyjnym, dotyczące oczyszczania ścieków komunalnych.

Ścieki komunalne kolektorami kanalizacji grawitacyjnej przy pomocy 56 przepompowni sieciowych i 10 przepompowni przydomowych dostarczane są do miejskiej oczyszczalni ścieków. Oczyszczalnia mechaniczno- biologiczna typu Hydrocentrum zlokalizowana jest w Drzewicy - pracuje od 2000 roku. Obecnie kieruje się do niej 750 m³ ścieków na dobę. Oczyszczone ścieki trafiają do odbiornika, którym jest rzeka Drzewiczka.

W 2013 roku na obszarze Miasta funkcjonowało 17,8 km czynnej sieci oraz 703 połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Odprowadzono z nich 84 dam³ ścieków. W 2012 roku z instalacji tej korzystało 3282 osób, czyli 82,2% ogółu ludności.¹⁴

¹³ GUS, Bank Danych Lokalnych

¹⁴ GUS, Bank Danych Lokalnych

Inwestycje z zakresu infrastruktury wodociągowo- kanalizacyjnej przeprowadzone w Mieście Drzewica w latach:

2013:

- Budowa sieci wodociągowej ul. Stawowa w Drzewicy;

2012:

- „Remont infrastruktury wodno- kanalizacyjnej na terenie Gminy Drzewica” - projekt realizowany w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013;
- Budowa sieci wodno- kanalizacyjnej ul. Żeromskiego w Drzewicy;

2010:

- Remont Placu Wolności w Drzewicy. Zakres rzeczowy obejmował: wymianę sieci wodociągowej, nawierzchni, oświetlenia oraz wykonanie nasadzeń;
- Wymiana sieci wodnej i kanalizacyjnej na ulicy Stawowej i Szkolnej;

2008:

- Remont Stacji Uzdatniania Wody w Drzewicy oraz renowacja istniejącej studni głębinowej.

Infrastruktura elektroenergetyczna

Sieć elektroenergetyczna obszaru składa się z linii WN 110 kV spiętych w Głównym Punkcie Zasilania (GPZ „Radzice”). Sieć rozdzielcza transformowana jest lokalnymi stacjami trafo, a energia dostarczana do odbiorców liniami niskiego napięcia.

W ramach działań proekologicznych, ale również w celu oszczędności wymieniona została część lamp oświetlenia ulicznego na energooszczędne.

Inwestycje z zakresu infrastruktury elektroenergetycznej przeprowadzone w Mieście Drzewica w roku:

2007:

- Wymiana lamp oświetlenia ulicznego na energooszczędne - I etap; Drzewica, Radzice Duże, Domaszno, Idzikowice;
- Wymiana lamp oświetlenia drogowego na energooszczędne - II etap w miejscowościach Drzewica, Żardki, Żdźary, Domaszno, Jelnia, Idzikowice;

Gazyfikacja

W Mieście Drzewica nie funkcjonuje sieć gazowa gazu przewodowego. Zaopatrzenie w energię gazu odbywa się dystrybucją gazu płynnego (w butlach).

Ciepłownictwo

Zaopatrzenie w ciepło wszystkich użytkowników, zarówno indywidualnych gospodarstw domowych, jak i obiektów użyteczności publicznej odbywa się poprzez lokalne źródła ciepła.

Proponuje się:

- preferowanie ogrzewania z wykorzystaniem oleju opałowego, energii elektrycznej bądź innych niskoemisyjnych źródeł energii,
- tworzenie zachęt do ocieplania istniejących budynków i propagowanie budowy energooszczędnych domów.

W budynkach użyteczności publicznej prowadzone są prace związane z ich termomodernizacją, montowane są pompy ciepła i kolektory słoneczne.

Inwestycje z zakresu ciepłownictwa przeprowadzone w Mieście Drzewica w latach:

2012:

- Projekt realizowany w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013: „Instalacja pomp ciepła i kolektorów słonecznych na budynkach użyteczności publicznej w Gminie Drzewica.”
 - Instalacja solarna do podgrzania ciepłej wody dla budynku LKK w Drzewicy;
 - Instalacja solarna do podgrzania ciepłej wody dla budynku KS GERLACH w Drzewicy;
 - Remont Instalacji c.o. z montażem pompy ciepła dla budynku P.S.P. w Radzicach Dużych;

2007:

- Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Drzewicy.

Gospodarka odpadami

Ustawą z dnia 08 lipca 2011 roku Sejm RP wprowadził zmiany w systemie odbioru i gospodarowania odpadami komunalnymi. W nowym systemie Gmina w drodze przetargu wybiera specjalistyczną firmę odbierającą odpady z jej terenu oraz podpisuje umowę na wywóz odpadów komunalnych z przedsiębiorstwem wywozowym.

Wszyscy mieszkańcy powinni segregować odpady (w przypadku niesegregowania odpadów właściciel nieruchomości ponosi wyższą opłatę).

Właściciele nieruchomości, na której powstają odpady komunalne (śmieci) muszą uiścić opłatę. Opłata z mocy ustawy jest powszechna i obowiązująca.

Począwszy od 1 lipca 2013 roku każdy mieszkaniec Gminy i Miasta Drzewica powinien prowadzić selektywne zbieranie następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metalu, tworzywa sztucznego, szkła, opakowań wielomateriałowych oraz odpadów ulegających biodegradacji (gromadzenie w workach odpowiednich kolorów).

Usługi odbioru odpadów są wykonywane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Drzewicy Odpady będą odbierane zgodnie z ustalonymi harmonogramami.

Odpady z obszaru Miasta i Gminy Drzewica transportowane są na składowisko odpadów w Domasznie. „Znajduje się około 6 kilometrów od Drzewicy jest jedynym wysypiskiem śmieci w Gminie Drzewica. Składowisko istnieje od 20 lat. Szacuję się że wypełni się w ciągu (według danych z 2001r.) 10-20 lat (2011 - 2021 r.) . Według danych PGKiM całkowita ilość odpadów złożonych na składowisku do końca sierpnia 2001 r. wynosi 89 000 m³, pozostała szacunkowa pojemność do wypełnienia 30 000m³. Powierzchnia ogrodzonego terenu wysypiska wynosi 9 200 m². Pierwotnie składowisko powstało na potrzeby firmy Gerlach, odpady wierzchniej warstwy składają się z opakowań plastikowych, szklanych i papierowych stosunkowo mało jest resztek żywności i innych odpadów organicznych.”¹⁵

Łączność

Wzrost zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne rodzi potrzebę budowy dalszych połączeń między abonentami a centralami telefonicznymi w Gminie oraz modernizację tych central z zastosowaniem techniki cyfrowej dla uzyskania niezbędnej pojemności numerycznej.

Na obszarze opracowania funkcjonują światłowody:

- relacji Końskie - Drzewica - Odrzywół,
- relacji Drzewica - Krzczonów,
- relacji Drzewica - Radzice Duże.

Na obszarze Gminy funkcjonuje system informowania SISMS, dzięki któremu można otrzymywać krótkie wiadomości tekstowe przesyłane z Urzędu Gminy i Miasta dla mieszkańców Gminy i Miasta Drzewica dotyczące zagrożeń, takich jak: huragany, gwałtowne burze, powodzie, ale również: awarii prądu czy wody. Są to także komunikaty o ważnych imprezach kulturalnych, sportowych itd. Warunkiem otrzymywania wiadomości jest zarejestrowanie się w systemie. Jedynym wydatkiem jest koszt związany z rejestracją w systemie, który wynosi tyle, ile standardowy SMS.

Dzięki komunikatorowi SISMS można również otrzymywać wiadomości o tym, co się dzieje w Gminie i Mieście Drzewica, wzbogacone dodatkowo plikami multimedialnymi (np. zdjęcia). Komunikator SISMS przeznaczony jest dla posiadaczy urządzeń mobilnych typu smartfon z systemem Android i IOS, a w najbliższej przyszłości Windows Phone. Aplikacja jest zupełnie bezpłatna dla użytkowników, wystarczy mieć połączenie z Internetem.

Pobranie aplikacji jak i korzystanie z niej jest dla użytkownika bezpłatne.

¹⁵ Strona internetowa Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Drzewicy Sp. z o.o., www.pgkim.drzewica.pl

2.1.8. Strefa ochrony konserwatorskiej

Na obszarze Miasta Drzewica znajdują się następujące **obiekty wpisane do rejestru zabytków**:

Zespół cmentarza katolickiego:

- brama cmentarza XIX w, obiekt murowany;
- ogrodzenie cmentarza XIX w.;
- kaplica rzymsko- katolicka rodziny Rajskich z pierwszej połowy XIX w.;

Zespół zamkowo- parkowy:

- Dwór na podzamczu z XV w – obiekt murowany;
- Ruiny zamku, lata 1527 – 1535
- Fosa i wał ziemny;
- Park z drugiej połowy XIX w.;

Zespół kościelny pod wezwaniem Św. Łukasza

- kościół parafialny rzymsko- katolicki – połowa XV w., obiekt murowany;

Cmentarz Żydowski z XIX w.

W **ewidencji konserwatorskiej** z terenu Miasta Drzewica znajdują zaś¹⁶:

Obiekty architektury

Ulica/Nr	Zespół	Nazwa	Określenie; Data	Materiał
Cmentarna		Kaplica grobowa rodziny Rejskich	kon. XVII w.	kamienna
Kilińskiego 07		dom	pocz. XX w.	drewniany
Kilińskiego 11		dom	kon. XIX w.	murowany
Kilińskiego 17		dom	pocz. XX w.	murowany
Kilińskiego 20		dom	pocz. XX w.	drewniany
Kolejowa		krzyż na cokole	1891 r.	mieszany
Kolejowa		Płyta nagrobna Anny Drzewickiej	1630 r.	kamienna
Kościszki 01		dom	kon. XIX w.	murowany
Kościszki 06		dom	pocz. XX w.	murowany
Kościszki 07		dom	pocz. XX w.	murowany
Kościszki 08		dom	pocz. XX w.	murowany
Kościszki 15		dom	3 ćw. XIX w.	drewniany
Kościszki 19		dom	pocz. XX w.	murowano- drewniany
Mostowa 01		dom	pocz. XX w.	murowany
Mostowa 02		dom	kon. XIX w.	murowany
Narutowicza 05		dom	pocz. XIX w.	murowany
Narutowicza 13		dom	kon. XIX w.	murowany

¹⁶ „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Drzewica”

Ulica/Nr	Zespół	Nazwa	Określenie; Data	Materiał
Mickiewicza 11		dom	pocz. XX w.	murowany
Mickiewicza 12	zagroda 12	stodoła	ok. 1910 r.	murowano-drewniany
Mickiewicza 12	zagroda 12	Chałupa	ok. 1920 r.	drewniany
Mickiewicza 12	zagroda 12	Zagroda	pocz. XX w.	różne
Mickiewicza 12	zagroda 12	obora	pocz. XX w.	murowany
Plac Wolności		Figura przydrożna św. Jana Nepomucena	1788	kamienna
Polna 06		stodoła	kon. XIX w.	murowano-drewniany
Sikorskiego 04		oficyna	dworska, pocz. XIX w.	murowany
Skalna 04		dom	pocz. XX w.	murowano-drewniany
Skalna 05		dom	pocz. XX w.	drewniany
Skalna 07		dom	pocz. XX w.	drewniany
Słowackiego 02		dom	kon. XIX w.	drewniany
Słowackiego 04		dom	XIX w.	drewniany
Słowackiego 14		dom	XIX w.	drewniany
Słowackiego 14?		dom	pocz. XX w.	murowany
Stawowa 07		dom	pocz. XX w.	drewniany
Warszawska 02	kościółka p.w. św. Łukasza	plebania	kon. XIX w.	murowany
Warszawska 04		dom	pocz. XX w.	murowany
Warszawska 05		dom	pocz. XX w.	drewniany
Warszawska 03		dom	pocz. XX w.	drewniany
Warszawska		Kolumna toskańska	kon. XVII w.	kamienna
Warszawska		krzyż przy kościele parafialnym	1837	metalowy
Warszawska		Krzyż przy kościele parafialnym	1862	metalowy
Warszawska		Figura przydrożna	-	kamienna
Warszawska		Płaskorzeźba Zwiastowanie	kon. XVII w.	kamienna
Warszawska		Płaskorzeźba Symbole Męki Pańskiej	kon. XVII w.	kamienna
Warszawska		Płaskorzeźba Vir Dolorium	kon. XVII w.	kamienna
Warszawska		Płaskorzeźba Św. Anna Samotrzeć	kon. XVII w.	kamienna
Braci Kobyłańskich 12		dom	pocz. XX w.	drewniany
Braci Kobyłańskich 13	zagroda 13	budynek gospodarczy	kon. XIX w.	murowany
Braci Kobyłańskich 13	zagroda 13	dom	pocz. XX w.	drewniany
Braci Kobyłańskich 13	zagroda 13	stodoła	kon. XIX w.	różny
Braci Kobyłańskich 13	zagroda 13	zagroda	kon. XIX w.	murowano-drewniany
Braci Kobyłańskich 15		dom	pocz. XX w.	murowany
Braci Kobyłańskich 15		dom	kon. XIX w.	drewniany
Braci Kobyłańskich 22		dom	kon. XIX w.	murowany
Braci Kobyłańskich 29		dom	pocz. XX w.	murowano-drewniany
Wolności 04		dom	pocz. XX w.	murowany
Wolności 06		dom	kon. XIX w.	murowany
Wolności 12		dom	ok. 1930 r.	murowany
Wolności 13		dom	ok. 1930 r.	murowany

Ulica/Nr	Zespół	Nazwa	Określenie; Data	Materiał
Wolności 16		dom	kon. XIX .w	murowany
Wolności 19		dom	3 ćw. XIX w.	drewniany
Wolności 23		dom	pocz. XX w.	murowano- drewniany
Wolności 24		dom	kon. XIX w.	murowany

Zabytki techniki

Ulica/Nr	Zespół	Nazwa	Określenie; Data	Materiał
Słowackiego		młyn	XIX/XX w.	murowany

Cmentarze

Ulica/Nr	Zespół	Nazwa określenie	Data
Cmentarna		Cmentarz rzymsko- katolicki	1830 r.

2.1.9. Infrastruktura społeczna¹⁷

Infrastruktura społeczna stwarza mieszkańcom danej jednostki terytorialnej warunki dla życia, edukacji, pracy i rozrywki. Pożądaną jest jak najwyższy poziom jej funkcjonalności, dzięki czemu możliwe jest wykorzystanie własnych umiejętności oraz zaspakajanie potrzeb przez mieszkańców. Infrastruktura powstaje w szczególności dla lokalnej społeczności, ale również z myślą o ludności napływowej (turystach, inwestorach). Infrastruktura społeczna jest niezbędna dla prawidłowego rozwoju społeczeństwa, dzięki jej funkcjonowaniu obniża się ryzyko powstawania patologii społecznych.

Zadania z zakresu edukacji i oświaty, ale również kultury pełnią w mieście Drzewica następujące jednostki szkolnictwa:

- Przedszkole Samorządowe w Drzewicy

Historia przedszkola sięga do 1979 roku. Od 1991 roku jednostka funkcjonuje pod nazwą Przedszkole Samorządowe w Drzewicy, jest placówką publiczną, dostępną dla wszystkich dzieci w wieku od 3 do 6 lat, z terenu Gminy i Miasta Drzewica. Organem prowadzącym jest Gmina i Miasto Drzewica. Nadzór Pedagogiczny sprawuje Kuratorium Oświaty w Łodzi – Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim. W roku szkolnym 2013/2014 do przedszkola uczęszczało 210 wychowanków. Sale zajęć są przestronne, przystosowane dla dzieci w zależności od grupy wiekowej. Przedszkole posiada bogate zbiory strojów, w których dzieci prezentują swoje zdolności artystyczne podczas różnego rodzaju uroczystości na terenie przedszkola, gminy, powiatu i kraju. Praca wychowawczo- dydaktyczna i opiekuńcza prowadzona jest na 4 poziomach wiekowych w 9 grupach: 1 grupa dzieci 3- letnich; 3 grupy dzieci 4- letnich; 2 grupy dzieci 5- letnich; 3 grupy dzieci 6- letnich.

W przedszkolu prowadzone są zajęcia poza minimum programowym, finansowane przez Urząd Gminy i Miasta Drzewica, tj. rytmika i religia. W ramach wolontariatu prowadzone są również przez nauczycielki, anglistki – mamy przedszkolaków - zajęcia z języka angielskiego.

Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych w Gminie i Mieście Drzewica w ostatnich latach obserwujemy wzrost liczby dzieci w wieku 3- 6 lat, jednak w 2013 roku w porównaniu do roku 2003 liczba ta zmniejszyła się o 46 osób. Większość dzieci w podanej kategorii wiekowej zamieszkuje obszary wiejskie, stanowią one 63,4% ogółu. W mieście Drzewica w 2013 roku było to 180 dzieci.

Wzrosła sumaryczna liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, przeważają tutaj dzieci w mieście Drzewica.

Dzieci w wieku 3 – 6 lat w gminie miejsko- wiejskiej Drzewica

	Dzieci w wieku 3 - 6 lat										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	538	500	474	449	419	425	419	440	469	479	492
miasto	191	189	177	159	138	134	139	161	162	156	180
wieś	347	311	297	290	281	291	280	279	307	323	312

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

¹⁷ Na podstawie Oficjalnej strony internetowej Urzędu Gminy i Miasta Drzewica, www.drzewica.pl

W 2013 roku w całej gminie wychowaniem przedszkolnym objętych było 338 dzieci, czyli 68,7% dzieci w wieku 3 – 6 lat. W mieście wychowaniem przedszkolnym objętych było 116,7% dzieci, natomiast na obszarach wiejskich 41%. Świadczy to o tym, że do przedszkola w mieście Drzewica uczęszczają również dzieci z okolicznych miejscowości. Wszystkie miejsca w przedszkolu są zatem zajęte (w 2013 roku było to 210 miejsc – wg danych GUS, Bank Danych Lokalnych).

Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w wieku 3 – 6 lat w gminie miejsko- wiejskiej Drzewica

	dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	242	255	259	236	227	238	248	276	300	302	338
miasto	165	181	205	177	176	174	170	193	212	202	210
wieś	77	74	54	59	51	64	78	83	88	100	128

	odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	45,0	51,0	54,6	52,6	54,2	56,0	59,2	62,7	64,0	63,0	68,7
miasto	86,4	95,8	115,8	111,3	127,5	129,9	122,3	119,9	130,9	129,5	116,7
wieś	22,2	23,8	18,2	20,3	18,1	22,0	27,9	29,7	28,7	31,0	41,0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Analizując odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w wybranych miastach, w każdym z przypadków widoczne jest zwiększenie się liczby dzieci w roku 2013 w porównaniu do roku 2003. W Mieście Drzewica odnotowano jeden z wyższych wskaźników, większą wartość przyjmuje on tylko w Mieście Przedbórz.

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3 – 6 lat w wybranych miastach – siedzibach gmin miejsko- wiejskich

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zelów	55,6	57,6	56,7	65,6	74,3	84,9	80,8	85,7	91,5	85,3	95,2
Drzewica	86,4	95,8	115,8	111,3	127,5	129,9	122,3	119,9	130,9	129,5	116,7
Sulejów	49,0	52,8	57,8	62,7	62,6	63,2	80,8	73,5	79,3	66,5	77,3
Przedbórz	70,2	75,7	77,8	77,4	95,9	107,7	102,4	96,9	90,2	113,6	129,5

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

- Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Drzewicy

Obwód szkolny obejmuje: Drzewicę, Zakościele, Dąbrówkę, Strzyżów i Żdżary. W szkole funkcjonuje 14 oddziałów. Opiekę nad uczniami sprawuje 26 nauczycieli. W budynku znajduje się: 16 sal lekcyjnych, pracownia komputerowa, biblioteka, świetlica, sala językowa i stołówka, która codziennie wydaje około 180 obiadów. Szkoła posiada salę gimnastyczną wraz zapleczem socjalno- sanitarnym i siłownią. Szkoła Podstawowa w Drzewicy prowadzi liczne zajęcia pozalekcyjne. W trakcie roku szkolnego organizowane są wycieczki turystyczno- krajoznawcze, wyjazdy na basen, rajdy rowerowe i piesze, ogniska klasowe, wyjazdy na lekcje muzealne czy warsztaty muzyczne.

Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych w 2012 roku do szkoły uczęszczało 341 uczniów.

– Gimnazjum im. Jana Pawła II w Drzewicy

Gimnazjum funkcjonuje od 1999 roku. W roku 2005 nadano szkole zaszczytne imię Jana Pawła II. W roku 2005 oddano do użytku halę sportową, której otwarcie połączone było z uroczystością nadania szkole imienia. Hala posiada ultranowoczesną podłogę sportową, trybunę na ponad 200 miejsc siedzących, salę kondycyjną, siłownię, magazyny oraz zaplecze szatniowo- sanitarne. Swoim obwodem szkolnym placówka obejmuje całą gminę Drzewica. Uczniowie mogą korzystać z bogatej oferty zajęć dodatkowych: zespoły dydaktyczno- wyrównawcze oraz: koła zainteresowań, kluby, koła przedmiotowe, zespół wokalny, chór, zajęcia rekreacyjno- sportowe, na których uczniowie mogą poszerzać zainteresowania i rozwijać swoje zdolności. W zakresie nauczania szkoła osiąga dobre wyniki – uczniowie często uzyskują tytuły Laureatów Wojewódzkich Konkursów Przedmiotowych, mają też znaczące osiągnięcia sportowe.

W szkole funkcjonuje świetlica. Pełnione są dyżury podczas dowozu i odwozu uczniów dojeżdżających. Szkoła prowadzi szerokie działania profilaktyczne. Podejmuje też szereg przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia oraz podnoszących wiedzę i świadomość uczniów w tym zakresie. W ramach promocji zdrowia w roku szkolnym 2013/2014 przystąpiono do realizacji ogólnopolskiego projektu „Szkoła przyjazna żywieniu i aktywności fizycznej”.

Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych w 2012 roku naukę w gimnazjum pobierało 365 uczniów.

– Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Drzewicy

Obecnie siedziba Szkoły mieści się w centrum Drzewicy obok Urzędu Gminy i Miasta. W skład Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych wchodzi: liceum ogólnokształcące, technikum, zasadnicza szkoła zawodowa oraz policealna szkoła dla dorosłych. Sale lekcyjne są odnowione, wyposażone w tablice interaktywne, notebooki, wizualizery, tablety graficzne, projektory multimedialne, odtwarzacze DVD. Do dyspozycji uczniów są dwie sale gimnastyczne i boisko Orlik. Szkoła posiada trzy pracownie komputerowe oraz Centrum Multimedialne ze stałym dostępem do Internetu. W bibliotece szkolnej uczniowie mają dostęp do tradycyjnych książek oraz cyfrowych publikacji audio i video. W latach 2011 - 2013 Szkoła uczestniczyła w Programie Comenius organizując dla uczniów wyjazdy do Włoch, Portugalii, Turcji, Wielkiej Brytanii i Bułgarii. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Drzewicy posiada certyfikat potwierdzający jakość nauczania języków obcych i szkoły z klasą. W siedzibie Szkoły mieści się Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Drzewica” oraz Drzewickie Centrum Wolontariatu „Ofiarna dłoń”.

Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych w 2013 roku do zasadniczej szkoły zawodowej uczęszczało 53 uczniów, w liceum ogólnokształcącym kształciło się 61 uczniów, w liceum ogólnokształcącym ponadpodstawowym dla dorosłych naukę pobierało 48 osób, w uzupełniającym liceum ogólnokształcącym dla dorosłych – 7 osób, natomiast w szkołach policealnych dla dorosłych 47 osób.

Dalsze kształcenie z zakresu szkolnictwa wyższego może odbywać się w najbliższych większych ośrodkach miejskich, takich jak Łódź, Kielce czy Radom.

Kultura

Gmina i Miasto Drzewica posiada bogatą kulturę powiatu opoczyńskiego. Miejskowy folklor kształtował się przez wiele lat, tworząc swoistą kulturę ludową wypełnioną obrzędami, zwyczajami, wierzeniami, pieśniami i tańcem.

Institucją zajmującą się propagowaniem miejscowych tradycji jest w głównej mierze Ośrodek Kultury Gminy i Miasta Drzewica. Jego działalność wspomagają: biblioteka, koła gospodyń wiejskich, stowarzyszenia oraz organizacje. Powstaje również Regionalne Centrum Kultury w Drzewicy.

W Mieście Drzewica działalność kulturalną prowadzą następujące jednostki, których oferta skierowana jest do mieszkańców całej Gminy:

Ośrodek Kultury Gminy i Miasta w Drzewicy¹⁸

OKGiM podtrzymuje i przekazuje kolejnym pokoleniom dorobek kulturowy regionu opoczyńskiego. Organizuje obsługę artystyczną i techniczną gminnych imprez kulturalnych, rekreacyjno- sportowych i okolicznościowych, takich jak: „Dni Drzewicy”, „Sobótki”, „Letnie Spotkania Z Muzyką”, „Święto plonów” – dożynki gminne, ogólnopolskie plenery malarskie pod hasłem: „Drzewica w obrazach zaklęta”. Co roku w Gminie organizowana jest również „Noc Świętojańska”.

Działalność ośrodka przejawia się w codziennej pracy instruktorskiej z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi oraz w integrowaniu społeczności poprzez tworzenie możliwości uczestnictwa mieszkańców Gminy i Miasta w różnych formach życia kulturalnego. Ośrodek stwarza warunki do amatorskiego ruchu artystycznego.

Przy Ośrodku działają: Zespół Pieśni i Tańca „Drzewiczanie” oraz dziecięcy zespół folklorystyczny „Mali Drzewiczanie”. Zespoły wykonują pieśni i tańce regionu opoczyńskiego, uczestniczą w przeglądach, festiwalach i imprezach okolicznościowych organizowanych nie tylko na obszarze Gminy. Przy OKGiM działa również Młodzieżowa Orkiestra Dęta nawiązująca do tradycji strażackiej orkiestry dętej, której historia sięga aż 1928 roku. Orkiestra zapewnia oprawę muzyczną uroczystości gminnych i kościelnych. Gra przeboje polskiej muzyki rozrywkowej i światowej.

W ramach Ośrodka funkcjonują ponad to:

- Zespoły wokalne- instrumentalne;
- Zespół wokalny Mulieris;
- Grupy taneczne: „Akant”, „Rytm”, „Perspektywa”, „Fuksiary”, „Chichotki”, „Attack” i „Zadymiarze”.

Organizowane są zajęcia indywidualne, np.: nauka tańców użytkowych i gry na instrumentach, kursy tańca towarzyskiego, zajęcia plastyczne dla dzieci i młodzieży, warsztaty artystyczno- teatralne dla dzieci i młodzieży, prowadzona jest świetlica środowiskowa oraz zajęcia aerobic.

¹⁸ Oficjalna strona internetowa Urzędu Gminy i Miasta Drzewica, www.drzewica.pl

Biblioteka Samorządowa Gminy i Miasta w Drzewicy¹⁹

Biblioteka publiczna w Drzewicy istnieje od 1948 roku. Od 1996 roku działa pod nazwą Biblioteka Samorządowa Gminy i Miasta w Drzewicy, a od 01.01.2006 roku funkcjonuje jako instytucja kultury.

W skład biblioteki wchodzi wypożyczalnia dla dorosłych i oddział dla dzieci. Do dyspozycji czytelników pozostaje zróżnicowany gatunkowo księgozbiór złożony z literatury popularnonaukowej, literatury pięknej dla dorosłych, literatury pięknej dla dzieci i młodzieży oraz magazyny i czasopisma. Od kilku lat zbiory uzupełniane są o nowości książkowe finansowane z własnego budżetu i dotacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na zakup nowości wydawniczych dla bibliotek. Popularyzacji książki i czytelnictwa służą organizowane przez bibliotekę lekcje biblioteczne i imprezy czytelnicze (konkursy, sesje głośnego czytania, spotkania autorskie, wycieczki, gry i zabawy w czasie ferii zimowych i wakacji letnich).

Użytkownicy biblioteki mogą korzystać także z kilku komputerów z bogatym oprogramowaniem i bezpłatnym dostępem do Internetu oraz drukarek, skanerów, faksu i kserokopiarki.

Biblioteka bierze udział w projekcie Polsko- Amerykańskiej Fundacji Wolności wspieranej przez sieć Fundacji Społeczeństwa Otwartego pn. „Rozpracuj to z biblioteką”. Projekt ma na celu poszerzenie oferty bibliotek o elementy wsparcia dla osób poszukujących pracy lub planujących karierę zawodową.

Regionalne Centrum Kultury w Drzewicy²⁰

Instytucja powstaje w ramach projektu „Budowa Regionalnego Centrum Kultury w Drzewicy” współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013.

Projekt zakłada wykreowanie produktu kulturowego trwale promującego region. Celem rozwoju Gminy jest również turystyka krajoznawcza i agroturystyka. Zachowanie dziedzictwa kulturowego poszerzy ofertę turystyczną regionu. Jednakże produktem trwale promującym region jest projekt w znaczeniu – obiekt instytucji kultury – nowoczesny i dostosowany do zapotrzebowania na usługi kulturalne w regionie. Gminę corocznie odwiedzają turyści zagraniczni podczas międzynarodowych wydarzeń sportowych organizowanych wokół sztucznego toru kajakowego. Regionalne Centrum Kultury będzie przyciągać turystów poprzez organizowane wystawy i warsztaty oraz zapewniać im organizację czasu wolnego. Swój produkt trwale promującym region są również zespoły ludowe, których działalność rozwinie się dzięki realizacji projektu.

W ramach projektu planuje się założenie kolektorów słonecznych na budynku oraz interaktywnego portalu internetowego, który powstanie na potrzeby obsługi nowoczesnej infrastruktury. Centrum i jego oferta będą również dostępne dla osób niepełnosprawnych. Nowoczesne rozwiązania technologiczne zastosowane w obiekcie zapewnią dostęp osobom niepełnosprawnym do szeroko pojętych usług kulturalnych. Osoby niepełnosprawne będą mogły korzystać z zajęć stałych oraz projekcji kina.

¹⁹ Oficjalna strona internetowa Urzędu Gminy i Miasta Drzewica, www.drzewica.pl

²⁰ Oficjalna strona internetowa Urzędu Gminy i Miasta Drzewica, www.drzewica.pl

Warsztat Terapii Zajęciowej w Drzewicy²¹

Warsztat funkcjonuje od 2005 roku, jednostką prowadzącą jest Urząd Gminy i Miasta w Drzewicy. Placówka „została stworzona dla młodzieży i osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną oraz fizyczną. W warsztacie osoby niepełnosprawne pokazują, że potrafią i chcą tworzyć. Terapia przez pracę daje im poczucie bycia potrzebnym, umożliwia realizację własnych pasji i umiejętności. Warsztat to również możliwość pełnienia różnych ról społecznych i wnoszenia własnego wkładu w życie lokalnej społeczności.”

Organizacje pozarządowe²²

- „Towarzystwo Przyjaciół Drzewicy”

Organizacja realizuje działania z zakresu pielęgnowania kulturowego dziedzictwa narodowego, pamięci historycznej. Wydaje kwartalnik „Wieści znad Drzewiczki”, na łamach którego oprócz informacji o historii i zabytkach przekazuje informacje z życia Gminy i lokalnej społeczności. Organizacja działa od 1991 roku.

- „Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Drzewicy”

Organizacja działa od 1990 roku. Członkowie Koła pomagają mieszkańcom Drzewicy chorym na cukrzycę. Głównym celem działalności organizacji jest edukacja. Dla osób potrzebujących jest udostępniany Dom Samopomocowy, gdzie chorzy w razie potrzeby mogą się zgłaszać .

- Stowarzyszenie „Budzimy nadzieję”

Stowarzyszenie działa na rzecz osób niepełnosprawnych, powstało w 2008 roku.

- Polski Związek Niewidomych Punkt Informacyjno- Konsultacyjny w Drzewicy - Koło Polskiego Związku Niewidomych w Drzewicy istnieje od 1993 roku. Koło zrzesza osoby niewidome i słabowidzące. Instytucja organizuje szkolenia z zakresu orientacji przestrzennej i samoobsługi, prelekcje na temat metod rehabilitacji i zasad ich stosowania, prelekcje usprawniania widzenia i okulistyczne.

- Koło Łowieckie „Gerlach” - koło powstało w 1965 roku, zrzesza 16 członków.

- Koło Wędkarskie - organizuje zawody wędkarskie dla dorosłych i dzieci, uczestniczy również w zawodach wyjazdowych. Zrzesza 150 członków.

- Drzewickie Centrum Wolontariatu „Ofiarna Dłoń”

Stowarzyszenie powstało 3 grudnia 2010 roku - głównym celem jest niesienie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Prowadząc Świetlicę Integracyjną w Drzewicy dąży do wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. Stosując innowacyjne wynalazki dydaktyczne i sprzęt multimedialny przyciąga uczestników na zajęcia edukacyjne, wychowawcze, integracyjne i rozrywkowe. Swoją działalnością wspiera również osoby w wieku emerytalnym i osoby niepełnosprawne. Współpracuje z placówkami oświatowymi, instytucjami publicznymi oraz lokalnymi instytucjami pomocy społecznej.

²¹ Oficjalna strona Warsztatu Terapii Zajęciowej w Drzewicy, www.wtzdrzewica.pl

²² Oficjalna strona internetowa Urzędu Gminy i Miasta Drzewica, www.drzewica.pl

– Kluby sportowe²³:

– Klub Sportowy „Gerlach” - istnieje od 1924 roku. Prowadzone są tu dwie drużyny juniorów i jedna drużyna seniorów. Klub posiada stadion z trybunami dla około 1145 osób, pełnowymiarowe boisko z nawierzchnią trawiastą oraz budynek klubowy wyposażony w zaplecze socjalne, sanitarne i magazynowe.

Wśród cyklicznych imprez sportowych prowadzonych w Gminie wymienia się: Halowy Turniej w Piłce Nożnej o Puchar Burmistrza Gminy i Miasta Drzewica, Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Burmistrza Gminy i Miasta Drzewica, Turniej w Piłce Siatkowej o Puchar Burmistrza Gminy i Miasta Drzewica, Turniej o Puchar Stanisława Kowalczyka „Brata” czy Splawikowe Zawody Wędkarskie z okazji Dnia Dziecka.

– Lokalna Grupa Działania „Nad Drzewiczką”²⁴

Stowarzyszenie ma na celu działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Działalność uwzględnia integrację osób marginalizowanych z lokalną społecznością, ochronę oraz promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno- kulturowych, rozwój turystyki i sportu oraz popularyzację i rozwój produkcji wyrobów regionalnych.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele w szczególności poprzez:

- organizowanie i finansowanie przedsięwzięć o charakterze informacyjnym lub szkoleniowym, w tym seminariów, szkoleń, warsztatów, wizyt studyjnych, konferencji i konkursów, imprez kulturalnych i sportowo- rekreacyjnych służących zwłaszcza promocji regionu i jego tożsamości kulturowej, opracowywanie i druk broszur, folderów, plakatów, materiałów audiowizualnych;
- prowadzenie bezpłatnego doradztwa w zakresie przygotowywania projektów inwestycyjnych związanych z realizacją LSR;
- współpracę i wymianę doświadczeń z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie objętym celami Stowarzyszenia na poziomie krajowym i międzynarodowym;
- różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw;
- odnowa i rozwój wsi, wdrażanie lokalnej strategii rozwoju, funkcjonowanie lokalnej grupy działania.

Ochotnicza Straż Pożarna

Na terenie Miasta Drzewica funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna Drzewica należąca od 25.01.1995 roku do Krajowego Systemu Ratowniczo- Gaśniczego (KSRG). Jednostka powstała w 1916 roku. Jest jednostką S3, posiada na wyposażeniu 3 samochody ratowniczo gaśnicze: Mercedes Benz ATE401329 AF GBA 2,5/16, TATRA 148GCBA 6/32 oraz SKOT AP2 GBA 3,5/16.

²³ Oficjalna strona internetowa Urzędu Gminy i Miasta Drzewica, www.drzewica.pl

²⁴ Oficjalna strona LGD „Nad Drzewiczką”, www.lgd-drzewica.pl

Źródło: Oficjalna strona internetowa Urzędu Gminy i Miasta Drzewica, www.drzewica.pl

Samochód marki Mercedes Benz został zakupiony w ramach projektu „Wsparcie systemu ratowniczo- gaśniczego powiatu opoczyńskiego poprzez zakup pojazdu ratowniczo- gaśniczego dla OSP Drzewica”.

Projekt był współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013.

OSP liczy 53 członków, Wyposażenie i wyszkolenie umożliwia podjęcie działań ratowniczo- gaśniczych w czasie pożarów, ratownictwa technicznego i drogowego, ratownictwa medycznego, powodziowego i na wodach oraz działań poszukiwawczo- ratowniczych.

W Drzewicy prowadzona jest Parafia - Kościół pw. św. Łukasza w Drzewicy.

Sport i rekreacja

- STADION MGKS GERLACH DRZEWICA w Drzewicy.

Pięknie położony, kameralny stadion piłkarski posiada jedną z najlepszych nawierzchni trawiastych w województwie. W czerwcu 2014 roku dokonano odbioru przebudowanego obiektu.

- MOJE BOISKO ORLIK 2012 w Drzewicy.

Zrealizowany w 2008 kompleks boisk sportowych składa się z boiska do piłki nożnej z nawierzchnią ze sztucznej trawy oraz boiska wielofunkcyjnego z nawierzchnią poliuretanową.

Boisko posiada sztuczne oświetlenie, jest ogrodzone. Wykorzystywane jest przez cały rok, w zależności od panujących warunków atmosferycznych.

W 2014 roku przy ścieżce pieszo- rowerowej nad Zalewem Drzewickim i na placu przy boisku „Orlik” zamontowano 11 obiektów małej infrastruktury rekreacyjnej. W ten sposób powstały siłownie zewnętrzne. Na każdym z obiektów zamontowano tablice informacyjne z opisem urządzeń, demonstracją poszczególnych ćwiczeń i zasadami bezpieczeństwa. Siłownie zewnętrzne są ogólnodostępne dla mieszkańców i turystów odwiedzających Drzewicę.

W Drzewicy funkcjonują plac zabaw dla dzieci: plac zabaw przy ścieżce pieszo- rowerowej przy północnej stronie Zalewu Drzewickiego i plac zabaw na terenie Ośrodka Sportu i Rekreacji w Drzewicy oraz plac zabaw dla dzieci z Przedszkola Samorządowego w Drzewicy.

Gmina stworzyła szeroką bazę sportowo- rekreacyjną. Oprócz wymienionych wyżej obiektów chlubą Drzewicy jest tor kajakowy. Kajakarze górscy rozslawiają Drzewicę na całym świecie.

Reprezentowali Polskę podczas Igrzysk Olimpijskich w Barcelonie, Atlancie, Sydney, Atenach i Londynie. Zdobywali medale Mistrzostw Świata, Mistrzostw Europy. Największym sukcesem drzewickich zawodników jest srebrny medal olimpijski w kategorii C-2 zdobyty przez Krzysztofa Kołomańskiego i Michała Staniszewskiego podczas Igrzysk Olimpijskich w Sydney w 2000 roku. Na torze w Drzewicy corocznie odbywają się regaty kajakowe.

Zródło: Oficjalna strona internetowa Urzędu Gminy i Miasta Drzewica, www.drzewica.pl

Amatorzy ekstremalnych sportów wodnych znajdą tu dogodne warunki do uprawiania hydrospeed'u i freestyle'u. Zmodernizowany w 2005r. tor kajakowy przeznaczony do uprawiania kajakarstwa górskiego to nowoczesny obiekt zlokalizowany na nizinach. Doskonale warunki wodne stworzone na rzece Drzewiczce oraz idealne ukształtowanie rynny toru spełniają wszystkie normy dotyczące organizacji zawodów najwyższej rangi z mistrzostwami świata włącznie.

– W Gminie Drzewica funkcjonuje również Ośrodek Sportu i Rekreacji²⁵ Ośrodek oferuje usługi od początku maja do połowy września. Znajduje się tam bezpłatne kąpielisko z zadbaną plażą i boiskiem do siatkówki plażowej, wypożyczalnia sprzętu wodnego oraz dwa place zabaw. Można skorzystać z usług gastronomicznych, organizowane są imprezy plenerowe oraz spływy kajakowe Drzewiczką i Pilicą.

Zdrowie

W mieście Drzewica funkcjonuje Przychodnia Rejonowa, Podstawowa Opieka Zdrowotna w Drzewicy. Opieka szpitalna dostępna jest dla mieszkańców w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Nowym Mieście nad Pilicą przy ulicy Tomaszowskiej.

W gminie miejsko- wiejskiej Drzewica funkcjonują 4 apteki oraz punkt apteczny. Trzy apteki znajdują się w mieście Drzewica.

W ramach akcji profilaktycznych w Gminie został opracowany i wdrożony m.in. „Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego w gminie Drzewica na lata 2013-2016”. Celem programu jest zmniejszenie liczby zachorowań na raka szyjki macicy u kobiet poprzez przeprowadzenie edukacji zdrowotnej oraz wykonanie szczepień ochronnych szczepionką przeciw wirusowi brodawczaka

²⁵ Oficjalna strona internetowa Urzędu Gminy i Miasta Drzewica, www.drzewica.pl

ludzkiego (typu 16. i 18.) w populacji 13- letnich dziewcząt, uczennic klas pierwszych gimnazjum, mieszkanek gminy Drzewica.

W Gminie prowadzona jest również profilaktyka uzależnień. Funkcjonuje tu Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Komisja kieruje na wniosek lub z urzędu osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizują małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, na badanie do lekarza biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego kieruje do Sądu wnioski o wszczęcie postępowania w sprawie orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Komisja wykonuje również inne zadania określone w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Inwestycje z zakresu infrastruktury społecznej zrealizowane w Mieście Drzewica w latach:

2014:

- Budowa Regionalnego Centrum Kultury w Drzewicy - etap II – Wyposażenie - projekt współfinansowany w ramach Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013;
- Budowa Regionalnego Centrum Kultury w Drzewicy roboty związane z montażem urządzeń do instalacji słaboprądowych - projekt współfinansowany w ramach Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013;

2013:

- Budowa Regionalnego Centrum Kultury w Drzewicy - projekt współfinansowany w ramach Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013;
- Remont stadionu MGKS „GERLACH” w Drzewicy - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013;
- EKO pracownie;
- Budowa budynku zaplecza socjalnego na boisku „Orlik”;

2012:

- Zaprojektowanie i budowa Regionalnego Centrum Kultury w Drzewicy Etap I - projekt współfinansowany w ramach Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013;

2011:

- Zakup wyposażenia – kąpielisko;
- Remont sanitariatów w przedszkolu;

2010:

- Budowa ścieżki pieszo- rowerowej przy Zalewie w Drzewicy o nawierzchni asfaltowej - I etap. Zakres zadania obejmował również: budowę placu zabaw, montaż mola pływającego, wykonanie instalacji oświetleniowej, montaż elementów małej architektury i nasadzeń;
- Budowa placów zabaw dla dzieci w Zakościelu i Drzewicy (przy kąpielisku) z elementami małej architektury: drewniane huśtawki, zjeżdżalnie, drabinki, trapy i urządzenia zręcznościowe;

- Remont mieszkań komunalnych na Placu Wolności, Placu Narutowicza oraz na ul. Fabrycznej;

2009:

- Remont kapitalny i adaptacja pomieszczeń Gminnego Ośrodka Kultury na Warsztat Terapii Zajęciowej;
- Remont pomieszczeń w budynku Gminnego Ośrodka Kultury;
- Wykonanie monitoringu kompleksu sportowego „Orlik” w Drzewicy;

2008:

- Budowa kompleksu boisk sportowych ORLIK przy Szkole Podstawowej w Drzewicy;
- Wykonanie monitoringu w Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Drzewicy;
- Zakup jednolitych strojów dla Młodzieżowej Orkiestry Dętej działającej przy Ośrodku Kultury Gminy i Miasta Drzewica;

2007:

- Wykonanie doposażenia technicznego toru kajakowego w Drzewicy.

2.1.10. Główne problemy

Do największych problemów występujących w sferze przestrzennej Miasta Drzewica zaliczają się:

- Znaczne oddalenie od miasta wojewódzkiego, jakim jest Łódź oraz od innych większych ośrodków miejskich;
- Zanieczyszczenie powietrza w centrum Miasta spowodowane emisją niską: ruchem pojazdów oraz tradycyjnym ogrzewaniem domów;
- Niezagospodarowana zielen publiczna w niektórych częściach miasta;
- Zły stan niektórych obiektów zabytkowych;
- Degradacja tkanki mieszkaniowej;
- Występowanie budynków zdegradowanych, których konieczna jest rozbiórka

2.2. Strefa gospodarcza

2.2.1. Struktura działalności gospodarczej

W 2013 roku w Mieście Drzewica funkcjonowało 326 podmiotów gospodarczych, w tym sektor prywatny stanowił 94,17% ogółu. Zmiany w ogólnej liczbie podmiotów wynikają głównie ze zmian właśnie w sektorze prywatnym. W sektorze publicznym rejestrowany jest niewielki wzrost jednostek, w 2013 roku w porównaniu do roku 2003 przybyło 6 podmiotów.

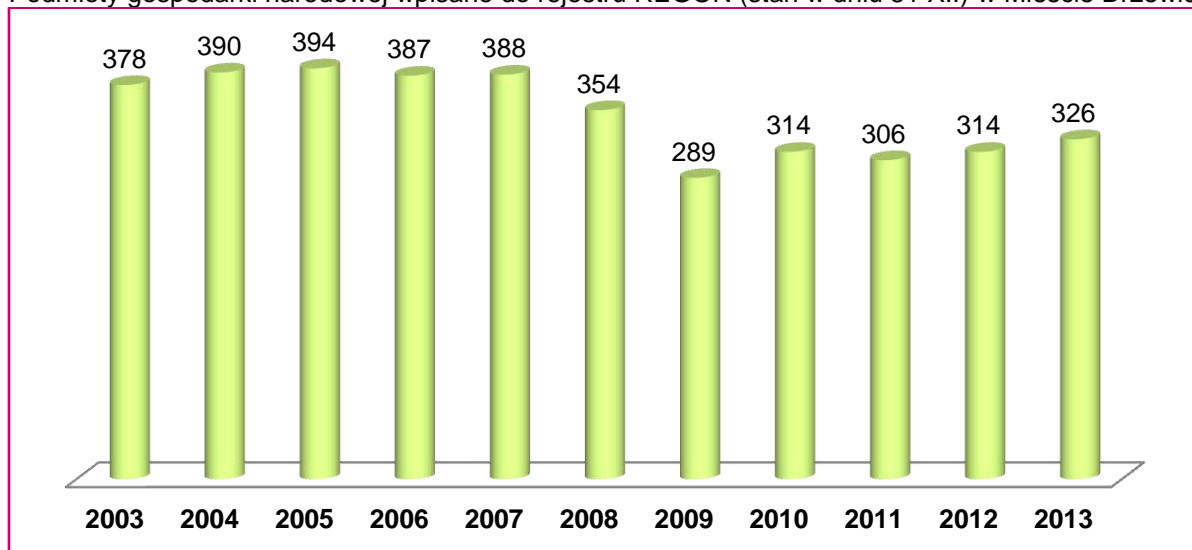
Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON (stan w dniu 31 XII) w Mieście Drzewica

	ogółem	sektor publiczny	sektor prywatny
2003	378	13	365
2004	390	12	378
2005	394	15	379
2006	387	16	371
2007	388	16	372
2008	354	16	338
2009	289	16	273
2010	314	17	297
2011	306	18	288
2012	314	19	295
2013	326	19	307

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W 2013 roku w stosunku do roku 2003 odnotowano 52 podmioty gospodarki narodowej mniej. Liczba podmiotów utrzymywała się na stabilnym poziomie w latach 2003 – 2007, w 2008 roku zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 34 jednostki, w kolejnym roku zmalała o następne 65 jednostek. Począwszy od 2010 roku rejestrowany jest niewielki wzrost liczby podmiotów, od roku 2009 do 2013 przybyło 37 podmiotów gospodarki narodowej.

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON (stan w dniu 31 XII) w Mieście Drzewica

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Analizując liczbę i strukturę podmiotów gospodarczych w Mieście Drzewica w latach 2010 – 2013 wg sekcji i działów PKD 2007 stwierdza się, że:

- wzrosła liczba podmiotów w sekcjach:
 - **C** przetwórstwo przemysłowe – o 6 podmiotów,
 - **H** transport i gospodarka magazynowa – o 4 podmioty,
 - **J** informacja i komunikacja – o 2 podmioty,
 - **L** działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – o 1 podmiot,
 - **M** działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – o 4 podmioty,
 - **P** edukacja – o 5 podmiotów,
 - **Q** opieka zdrowotna i pomoc społeczna – o 4 podmioty,

- Zmniejszyła się liczba podmiotów w sekcjach:
 - **F** budownictwo – o 6 podmiotów,
 - **G** handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – o 3 podmioty,
 - **I** działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – o 2 podmioty,
 - **K** działalność finansowa i ubezpieczeniowa – o 2 podmioty,
 - **S i T** m.in. działalność organizacji członkowskich, naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego – o 1 podmiot,

- W pozostałych sekcjach liczba podmiotów gospodarki narodowej utrzymuje się na stałym poziomie.

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sekcji i działów PKD 2007 w 2013 roku w Mieście Drzewica

Sekcja PKD 2007	2010	2011	2012	2013
A rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5	5	5	5
B górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0
C przetwórstwo przemysłowe	30	30	32	36
D wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	0	0
E dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1	1	1
F budownictwo	39	43	41	33
G handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	132	123	118	129
H transport i gospodarka magazynowa	11	12	14	15
I działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5	2	2	3
J informacja i komunikacja	3	3	4	5
K działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7	5	7	5
L działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	3	3	3

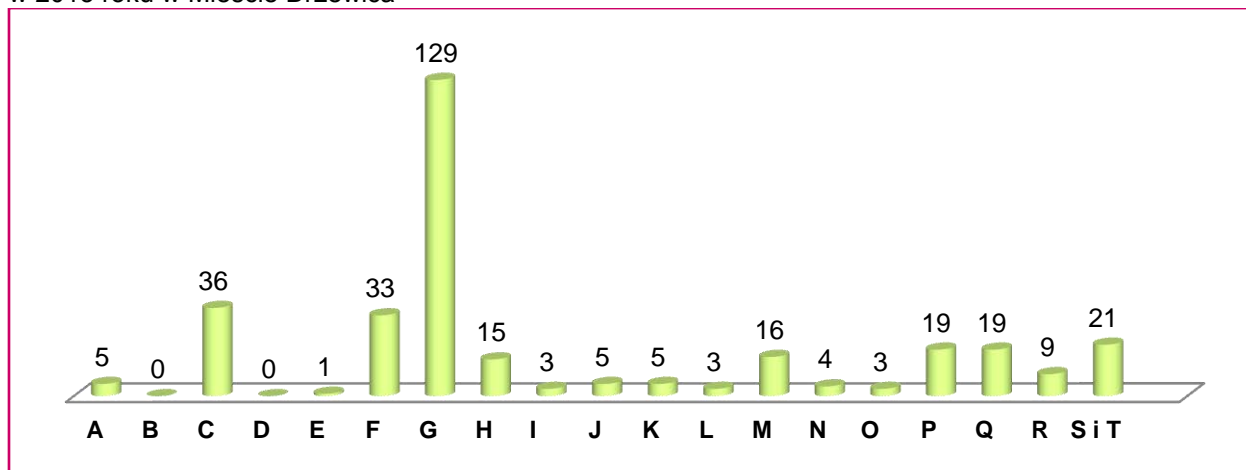
Sekcja PKD 2007	2010	2011	2012	2013
M działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	12	12	13	16
N działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4	3	4	4
O administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	3	3	3
P edukacja	14	15	19	19
Q opieka zdrowotna i pomoc społeczna	15	16	18	19
R działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	9	10	9	9
S i T m.in. działalność organizacji członkowskich, naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego	22	20	21	21
U organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0
OGÓŁEM	314	306	314	326

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Największy udział w strukturze podmiotów gospodarczych mają jednostki z sekcji **G** handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – w 2013 roku stanowiły 39,57% ogółu. Znaczny odsetek stanowią także podmioty z sekcji:

- **C** przetwórstwo przemysłowe – 11,04%,
- **F** budownictwo – 10,12%,
- **S i T** m.in. działalność organizacji członkowskich, naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego – 6,44%,
- **P** edukacja – 5,83%
- **Q** opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 5,83%.

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sekcji i działów PKD 2007 w 2013 roku w Mieście Drzewica

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wśród ważniejszych instytucji w Drzewicy wyróżniają się:

- Urząd Gminy i Miasta w Drzewicy;
- Komisariat Policji;
- Dom Pomocy Społecznej;
- Gerlach S.A. w Drzewicy;

- Spółdzielnia Mieszkaniowa w Drzewicy;
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej;
- Bank Spółdzielczy;
- System Pruszyński Sp z o.o.;
- Globplast Sp z o.o.

Jednym z podstawowych wskaźników najlepiej ilustrujących stan lokalnej gospodarki jest poziom aktywizacji gospodarczej liczony jako ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców. Wyraża on skłonność danej populacji do podejmowania działalności gospodarczej, jak również zaufanie do sytuacji na rynku.

Spośród analizowanych miast najwyższy poziom aktywizacji gospodarczej występuje w Mieście Przedbórz, kolejno w Sulejowie, Drzewicy i Zelowie. W każdym z miast wartość wskaźnika w 2013 roku zmalała w stosunku do roku 2006:

- w Przedborzu o 310,68 punktu,
- w Drzewicy o 156,55 punktu,
- w Zelowie o 85,02 punktu,
- w Sulejowie o 74,62 punktu.

W Drzewicy i Przedborzu wartości obrazujące poziom aktywizacji gospodarczej stopniowo wzrastają od 2011 roku.

Poziom aktywizacji gospodarczej na przykładzie wybranych miast – siedzib gmin miejsko- wiejskich w województwie łódzkim, stan na 31XII

miasto	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zelów	835,69	699,78	712,23	712,94	760,32	745,78	752,23	750,67
Drzewica	969,92	970,49	894,39	729,43	777,61	762,71	786,18	813,37
Sulejów	951,40	850,63	835,44	851,53	897,40	869,36	882,72	876,73
Przedbórz	1430,83	1476,49	1389,11	1160,12	1154,86	1081,80	1097,14	1120,15

Źródło: Opracowanie własne

Jednak poziom aktywizacji gospodarczej jest tylko jednym ze wskaźników obrazujących aktywność biznesową populacji. Ważnym wskaźnikiem dodatkowym jest tzw. indeks PEAI (Present Economic Activity Index – wskaźnik aktualnej aktywności gospodarczej), obliczamy jako procentową zmianę ilości firm na 10 tys. mieszkańców w ostatnich trzech latach. PEAI powyżej 9% oznacza pomyślną koniunkturę, a powyżej 15% gwałtowny rozwój. Okres od roku 2004 jest okresem bardzo dużego wzrostu gospodarczego w całym kraju. W gminach wiejskich wskaźnik PEAI bardzo często jest większy niż 4% a gminach wiejsko – miejskich często przekracza 9%.

Warto zauważyć, że nie ma prostej korelacji między poziomem aktywizacji gospodarczej a indeksem PEAI. Należy to interpretować następująco: poziom aktywizacji to skumulowany przez wiele lat dorobek aktywności lokalnego sektora gospodarczego, natomiast PEAI obrazuje aktualną dynamikę.

W Mieście Drzewica indeks PEAI przyjmował wartości ujemne w latach 2008 – 2011, w pozostałych latach jest dodatni, przy czym najwyższy odnotowano w roku 2012 (7,78%) oraz w 2013 roku (4,60%). Aktualna dynamika nie jest zatem zbyt wysoka, w ostatnich 3 latach powstało 12 nowych podmiotów gospodarczych.

Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach dla okresu 2006 – 2013 w Mieście Drzewica

miasto	Ilość nowych firm	Przyrost procentowy PEAI
2006	9	3,95
2007	- 2	0,08
2008	- 40	- 10,24
2009	- 98	- 24,80
2010	- 74	- 19,87
2011	- 48	- 14,72
2012	25	7,78
2013	12	4,60

Źródło: Opracowanie własne

Poniżej przedstawiono wartości indeksu dla wybranych miast. W 2013 roku tylko w Drzewicy odnotowano dodatnią wartość wskaźnika, w pozostałych miastach był on ujemny.

Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach na analizowanych obszarach

miasto	Ilość nowych firm	Przyrost procentowy PEAI w 2013 roku
Zelów	- 16	- 1,27
Drzewica	12	4,60
Sulejów	- 20	- 2,30
Przedbórz	- 24	- 3,01

Źródło: Opracowanie własne

2.2.2. Obszary aktywności gospodarczej w mieście

Obszarem największej aktywności gospodarczej w Mieście jest jego część centralna, położona na północ od rzeki Drzewiczki oraz drogowi wojewódzkiej nr 728. To tutaj zlokalizowane są najważniejsze instytucje, takie jak Urząd Gminy i Miasta, Urząd Stanu Cywilnego, Dom Pomocy Społecznej, Przychodnia Rejonowa, Bank, Kościół oraz instytucje oświaty. Jest to zatem obszar lokalizacji funkcji miastotwórczych i przesądza o miejskim i jednocześnie zabytkowym charakterze Drzewicy, który ma znaczny wpływ na strukturę prowadzonej działalności gospodarczej. Współistnieją tutaj dwie podstawowe funkcje Miasta: mieszkaniowa i usługowa.

W tej części Miasta zlokalizowane jest także przedsiębiorstwo Gerlach S.A. – producent nakryć stołowych, noży kuchennych i rzeźniczych, nożyczek, scyzoryków i narzędzi ogrodniczych nierozzerwalnie związany z historią Drzewicy.

Nieopodal znajduje się Geo – Mi Pracownia Geologiczna, zaś na północ PGMT Przedsiębiorstwo Geodezji Miejsko Technicznej. W tej części Miasta, bardziej na wschód funkcjonuje również szkoła nauki jazdy, czy zakład pogrzebowy.

W części Miasta zlokalizowanej na południe od Drzewiczki znajduje się m.in. cmentarz, Komisariat Policji, Stacja Kontroli Pojazdów oraz Dom Weselny „Rajski Dworek”.

Na całym obszarze Miasta funkcjonują mniejsze podmioty gospodarcze o charakterze usługowym oraz tereny sportowo- rekreacyjne i obsługi turystyki.

2.2.3. Uwarunkowania budżetowe realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych

Wielkość dochodów Miasta wynika z przepisów zawartych w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, która określa źródła finansowania jednostek samorządu terytorialnego.

Poniżej - na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego – przedstawiono dochody i wydatki gminy miejsko- wiejskiej Drzewica w latach 2008 – 2013 (dla gmin miejsko- wiejskich sporządzane jest jedno sprawozdanie, brak jest informacji dla części miejskiej i wiejskiej oddzielnie).

Największą część dochodów Gminy stanowią subwencje ogólne, w 2013 roku: (48,3%), następnie dotacje ogółem (28,6%) oraz dochody własne (23,1%). Wartość dochodów ogółem w latach 2008 – 2013 wzrasta.

Dochody budżetu gminy miejsko- wiejskiej Drzewica w latach 2008 – 2013 (w zł)

	Dochody budżetu gminy					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
dochody ogółem	23806340,26	24459020,36	27263515,40	26700061,27	27664220,37	32009614,83
dochody własne	5807206,90	5772284,58	6201778,38	6058355,29	6705226,88	7403242,79
dotacje ogółem ²⁶	-	4500014,78	6469515,02	5732339,98	5856048,49	9145838,04
subwencje ogólne	12745509,00	14186721,00	14592222,00	14909366,00	15102945,00	15460534,00
subwencje na zadania oświatowe	7512418,00	7870616,00	8196263,00	8588000,00	8815396,00	8997189,00
środki pozyskane z budżetu Unii Europejskiej	113179,21	242313,55	-	-	-	-
środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych	-	-	0	0	0	0
dochody ogółem na 1 mieszkańca	2150,53	2219,71	2475,80	2442,15	2542,67	2954,28
dochody własne na 1 mieszkańca	524,59	523,85	563,18	554,13	616,29	683,27

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wzrasta również sumaryczna wielkość wydatków z budżetu Gminy. Największa część funduszy przeznaczana jest na wydatki bieżące ogółem (75,74%), wydatki majątkowe ogółem (inwestycyjne) stanowią 24,26% ogółu wydatków z budżetu. 44,8% wydatków bieżących ogółem stanowią wydatki bieżące na wynagrodzenia.

²⁶ celowe + dotacje paragrafy 200, 620

Wydatki z budżetu gminy miejsko- wiejskiej Drzewica w latach 2008 – 2013 (w zł)

	Wydatki z budżetu gminy					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
wydatki ogółem	22055550,49	23505622,56	29709469,46	25674205,20	27733983,94	31285533,90
wydatki majątkowe ogółem	4541001,58	4458901,19	7290114,86	3110288,41	4944782,51	7589759,72
wydatki majątkowe inwestycyjne	4541001,58	4458901,19	7290114,86	3110288,41	4944782,51	7589759,72
wydatki bieżące ogółem	17514548,91	19046721,37	22419354,60	22563916,79	22789201,43	23695774,18
wydatki bieżące na wynagrodzenia	7315945,44	8276074,85	9793755,28	10395247,29	10187761,89	10617129,38
wydatki ogółem na 1 mieszkańca	1992,37	2133,19	2697,92	2348,32	2549,08	2887,45

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Porównując wydatki na 1 mieszkańca w gminach miejsko- wiejskich: Żelów, Drzewica Sulejów oraz Przedbórz widoczna jest znaczna przewaga Gmin Żelów i Przedbórz. W tym samym czasie wydatki te na poziomie powiatu opoczyńskiego kształtowały się na poziomie 2 756,57 zł, a w województwie łódzkim wynosiły 3 033,21 zł.²⁷ W Gminie Drzewica wydatki te są zatem wyższe od występujących w powiecie o 130,88 zł oraz niższe od tych w województwie łódzkim o 145,76 zł.

Wydatki na 1 mieszkańca w wybranych gminach miejsko- wiejskich w 2013 roku (w zł)

Zelów	3 896,12
Drzewica	2 887,45
Sulejów	2 248,71
Przedbórz	3 366,34

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Poniżej przedstawiono wydatki z budżetu gminy Drzewica wg działów.

W latach 2008 – 2013 najbardziej zwiększyły się wydatki na oświatę i wychowanie, w roku 2013 stanowiły 39% wydatków ogółem. Znaczny odsetek wydatków stanowiła co roku pomoc społeczna, w 2013 roku przeznaczono na nią 4 695 518,16 zł (15,01% wydatków ogółem). Wydatki na administrację publiczną nie ulegają znacznym wahaniom, w 2013 roku objęły 8,81% budżetu. W pozostałych działach wydatki utrzymują się na podobnym poziomie, albo w zależności od realizowanych zadań odnotowywane są gwałtowne wzrosty w danych działach, np. w dziale „kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2008 roku wydatki kształtowały się na poziomie 391 100,00 zł, a w roku 2013 wyniosły 4 119 365,92 zł.

²⁷ GUS, Bank Danych Lokalnych

Wydatki gminy Drzewica ogółem wg działów

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	22055550,49	23505622,56	29709469,46	25674205,20	27733983,94	31285533,90
rolnictwo i łowiectwo	177538,48	239609,17	239409,23	232634,29	274323,43	238140,89
leśnictwo	0	0	0	0	0	0
rybołówstwo i rybactwo	0	0	0	0	0	0
górnictwo i kopalnictwo	0	0	0	0	0	0
przetwórstwo przemysłowe	0	0	0	0	0	0
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0	0	0	0	0	0
handel	0	0	0	0	0	0
hotele i restauracje	0	0	0	0	0	0
transport i łączność	1067462,95	2303779,32	2341719,13	1048022,98	595305,16	1622571,02
turystyka	0	0	0	0	0	0
gospodarka mieszkaniowa	125345,58	560794,27	124993,46	338084,38	1646527,95	1401247,35
działalność usługowa	0	0	0	0	3000,00	0
informatyka	0	0	0	0	0	0
nauka	0	0	0	0	0	0
administracja publiczna	2155534,27	2186903,42	2299661,14	2608837,47	2620696,89	2757275,26
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1636,00	23129,43	75066,83	29900,29	1904,00	1905,00
obrona narodowa	0	0	0	0	0	0
obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	0	0	0	0	0	0
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	308741,57	390270,84	1490037,98	557281,86	823352,92	365547,21
wymiar sprawiedliwości	0	0	0	0	0	0
dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	36679,50	36562,50	26703,91	35709,33	0	0
obsługa długu publicznego	117342,93	59099,08	57006,82	40097,74	20240,84	127191,61
różne rozliczenia	0	0	0	0	0	0
oświata i wychowanie	9472949,36	10147681,96	11771477,81	11639174,55	11647668,10	12193674,02
szkolnictwo wyższe	0	0	0	0	0	0
ochrona zdrowia	146438,72	241414,00	96861,72	68599,50	100507,11	111844,64
pomoc społeczna	4226982,74	4255989,60	4715832,85	4670302,49	4716778,37	4695518,16

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Drzewica na lata 2015 - 2022

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	10000,00	10000,00	420850,52	420990,25	422196,93	423511,26
edukacyjna opieka wychowawcza	305762,48	289251,88	358684,50	424610,04	414363,78	479482,12
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2068789,89	1906903,76	4563470,46	2548837,48	2695271,31	1751277,37
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	391100,00	516097,00	575858,00	532000,00	607667,40	4119365,92
ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	0	0	0	0	0	0
kultura fizyczna i sport	1443246,02	338136,33	551835,10	-	-	-
kultura fizyczna	-	-	-	479122,55	1144179,75	996982,07

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

2.2.4. Problemy zidentyfikowane w strefie gospodarki

Do największych problemów występujących w sferze gospodarczej Miasta Drzewica zaliczają się:

- Niska aktywność mieszkańców w zakładaniu działalności gospodarczej,
- Brak rozwiązań innowacyjnych,
- Stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców, brak odpowiednich kwalifikacji,
- Zbyt mała liczba firm zarejestrowanych w Mieście,
- Małe sklepy prowadzące działalność handlową „przegrywają” w starciu z większymi dyskontami, typu: Lewiatan, Biedronka;
- Oddalenie od większych rynków zbytu, takich jak Łódź czy Wrocław.

2.3. Strefa społeczna

2.3.1. Liczba ludności

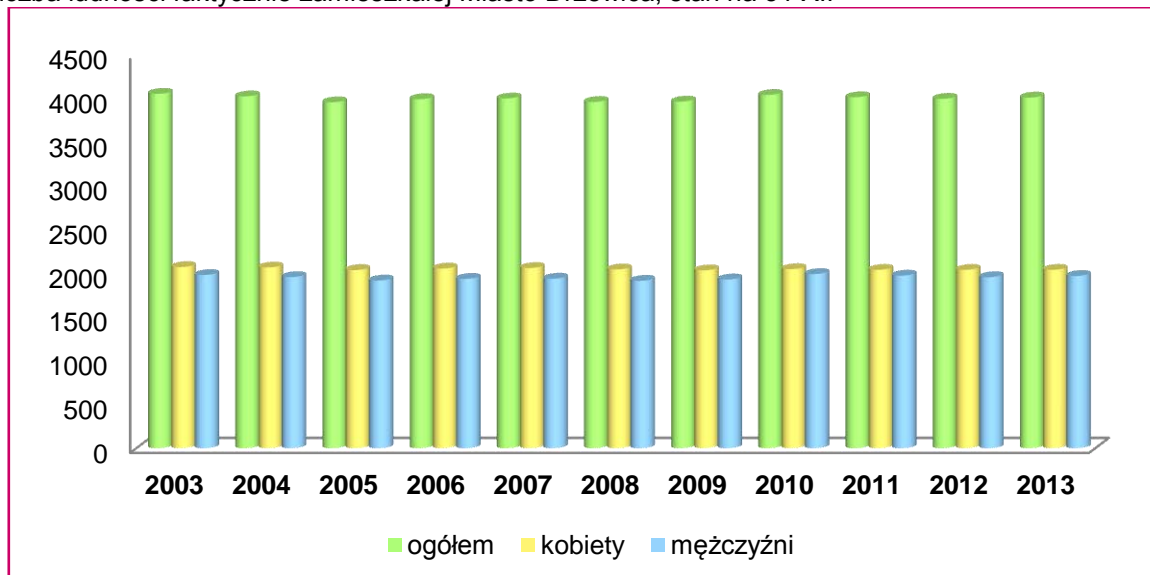
W 2013 roku liczba ludności faktycznie zamieszkałej Miasto Drzewica wynosiła 4008 osób, w tym 50,87% stanowiły kobiety. Gęstość zaludnienia wynosi 833 osoby/km². Liczba ludności ulega niewielkim wahaniom. W roku 2013 w stosunku do roku 2003 ubyły 43 osoby. Co roku odnotowuje się nieznaczną przewagę liczby kobiet.

Liczba ludności faktycznie zamieszkałej Miasto Drzewica, stan na 31 XII

	ogółem	kobiety	mężczyźni	udział kobiet w liczbie ludności ogółem
2003	4 051	2 071	1 980	51,12%
2004	4 022	2 066	1 956	51,37%
2005	3 954	2 037	1 917	51,52%
2006	3 990	2 054	1 936	51,48%
2007	3 998	2 060	1 938	51,53%
2008	3 958	2 044	1 914	51,64%
2009	3 962	2 033	1 929	51,31%
2010	4 038	2 047	1 991	50,69%
2011	4 012	2 039	1 973	50,82%
2012	3 994	2 039	1 955	51,05%
2013	4 008	2 039	1 969	50,87%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczba ludności faktycznie zamieszkałej Miasto Drzewica, stan na 31 XII

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

2.3.2. Struktura ludności

Ludność wg grup wieku

Poniżej przedstawiono liczbę ludności według grup wieku. Widoczny jest stosunkowo duży udział osób w grupie wieku „70 lat i więcej”, od 2003 roku przybiera on tendencję wzrostową. W 2013 roku w porównaniu do roku 2003 w grupach wiekowych począwszy od „55 – 59 lat” i wzwyż odnotowuje się znaczny wzrost liczby ludności.

Ludność wg grup wieku w Mieście Drzewica

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
0-4 lat	227	195	176	179	177	181	189	218	213	199	208
5-9 lat	215	229	222	234	227	213	183	193	183	192	194
10-14 lat	313	280	276	243	239	217	234	234	243	230	221
15-19 lat	350	344	312	317	291	298	272	272	245	235	225
20-24 lat	328	337	347	343	362	349	335	267	266	263	280
25-29 lat	288	317	302	327	332	342	355	327	312	305	286
30-34 lat	273	258	266	270	270	249	274	295	294	287	292
35-39 lat	245	246	243	238	249	266	255	298	299	296	282
40-44 lat	278	273	252	256	254	241	242	244	255	256	269
45-49 lat	349	341	340	315	277	272	263	244	241	253	246
50-54 lat	348	333	331	341	349	342	334	339	313	278	271
55-59 lat	274	304	339	348	339	322	315	322	328	334	339
60-64 lat	146	148	151	172	229	261	283	309	326	318	307
65-69 lat	150	156	154	156	139	134	138	148	161	213	249
70 lat i więcej	267	261	243	251	264	271	290	328	333	335	339

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Ekonomiczne grupy wieku

Wg ekonomicznych grup wieku, dla potrzeb statystycznych ludność dzielona jest na 3 grupy, do których należą osoby w wieku:

- przedprodukcyjnym (17 lat i mniej);
- produkcyjnym – ludność w wieku zdolnym do pracy, mężczyźni w wieku 18-64 lata, kobiety w wieku 18-59 lat);
- poprodukcyjnym – mężczyźni od 65 roku życia, kobiety od 60 roku życia.

Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w Mieście Drzewica

	wiek					
	przedprodukcyjny		produkcyjny		poprodukcyjny	
	liczba ludności	udział % w ogóle	liczba ludności	udział % w ogóle	liczba ludności	udział % w ogóle
2003	947	23,4	2611	64,5	493	12,2
2004	905	22,5	2623	65,2	494	12,3
2005	854	21,6	2623	66,3	477	12,1
2006	856	21,5	2637	66,1	497	12,5
2007	810	20,3	2659	66,5	529	13,2
2008	787	19,9	2619	66,2	552	13,9
2009	762	19,2	2617	66,1	583	14,7
2010	807	20,0	2589	64,1	642	15,9
2011	777	19,4	2575	64,2	660	16,5
2012	755	18,9	2530	63,3	709	17,8
2013	747	18,6	2512	62,7	749	18,7

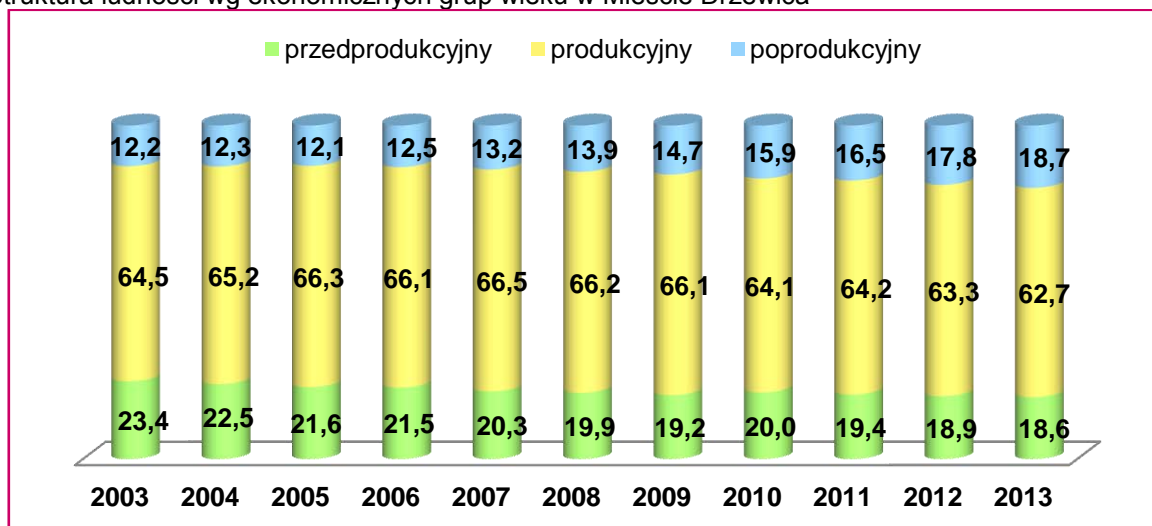
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W roku 2013 w stosunku do roku 2003 liczba ludności w wieku:

- przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 200 osób,
- produkcyjnym zmniejszyła się o 99 osób,
- poprodukcyjnym zwiększyła się o 256 osób.

Zależności te przedstawia wykres poniżej.

Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w Mieście Drzewica

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Zmiany zachodzące w liczbie ludności w wieku poprodukcyjnym zachodzą bardziej dynamicznie, niż w pozostałych dwóch grupach. Znaczny udział osób w wieku poprodukcyjnym (w 2013 roku osiągnął 18,7%) klasyfikuje społeczeństwo Miasta Drzewica do typu starzejącego się.

Poniżej porównano udział ekonomicznych grup wieku w ogóle ludności w wybranych miastach – siedzibach gmin miejsko- wiejskich.

W porównaniu do pozostałych miast w Drzewicy odnotowano w 2013 roku najniższy udział osób w wieku produkcyjnym. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym jest jednym z wyższych w grupie, natomiast w wieku poprodukcyjnym przyjmuje wartość uśrednioną.

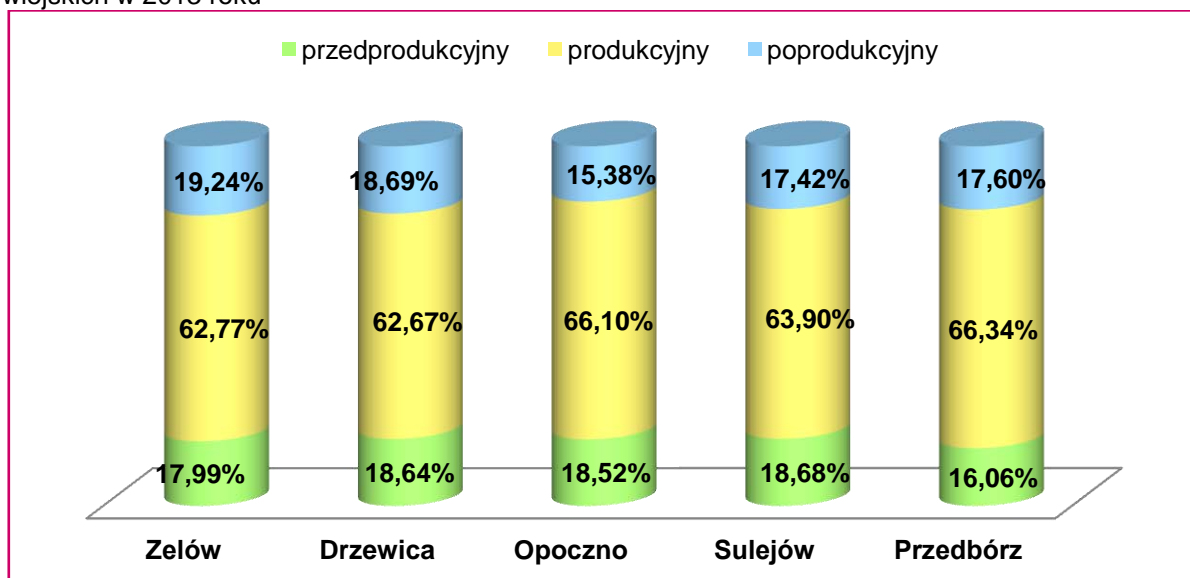
Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w wybranych miastach – siedzibach gmin miejsko-wiejskich w 2013 roku

	liczba ludności ogółem	wiek					
		przedprodukcyjny		produkcyjny		poprodukcyjny	
		liczba ludności	udział % w ogóle	liczba ludności	udział % w ogóle	liczba ludności	udział % w ogóle
Zelów	7 833	1409	17,99%	4917	62,77%	1507	19,24%
Drzewica	4 008	747	18,64%	2512	62,67%	749	18,69%
Opoczno	22 188	4110	18,52%	14666	66,10%	3412	15,38%
Sulejów	6 376	1191	18,68%	4074	63,90%	1111	17,42%
Przedbórz	3 687	592	16,06%	2446	66,34%	649	17,60%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Warto zauważyć, iż tylko w Drzewicy liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym kształtuje się na podobnym poziomie. W każdym z miast występuje typ społeczeństwa starzejącego się.

Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w wybranych miastach – siedzibach gmin miejsko-wiejskich w 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Starzenie się społeczeństwa jest procesem złożonym, który wynika głównie z trzech innych procesów: rozrodczości (spadku liczby urodzeń), umieralności (wydłużanie się wieku ludności) oraz migracji (zwykle zjawiska emigracji).

Rynek pracy

Bezrobocie jest czynnikiem hamującym rozwój danej osoby, ale również generującym szereg negatywnych odczuć i zachowań. Bycie zatrudnionym związane jest oczywiście z posiadaniem źródła stałego dochodu, dzięki czemu możliwe jest zaspakajanie co najmniej podstawowych potrzeb. Z drugiej strony brak pracy powoduje frustrację oraz zniechęcenie. Długotrwałe bezrobocie, które jest szczególnie dotkliwe w Mieście Drzewica, jest przyczyną pojawiania się kolejnych dysfunkcji i narastających problemów natury psychospołecznej.

Poniżej przedstawiono liczbę i strukturę osób pracujących w Mieście Drzewica.

Osoby pracujące²⁸ w Mieście Drzewica

	ogółem	mężczyźni	kobiety	udział % kobiet w ogóle pracujących
2003	830	372	458	55,18%
2004	0	0	0	-
2005	0	0	0	-
2006	927	475	452	48,76%
2007	990	517	473	47,78%
2008	1 074	570	504	46,93%
2009	1 129	678	451	39,95%
2010	1 190	668	522	43,87%
2011	847	387	460	54,31%
2012	792	367	425	53,66%
2013	693	284	409	59,02%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczba osób pracujących w Mieście zmniejsza się, w 2013 roku były to 693 osoby, przy czym kobiety stanowiły 59,02% ogółu. Należy jednak zaznaczyć, iż nie są to wszystkie osoby pracujące. Należy wziąć tu pod uwagę kryteria doboru osób pracujących (wyjaśnienie – przypis poniżej) oraz osoby pracujące w szarej strefie – co z kolei ma również wpływ na liczbę osób bezrobotnych. Dodatkowo, należy zaznaczyć, że mężczyznom łatwiej jest znaleźć pracę nie będąc zarejestrowanym, np. przy pracach budowlanych.

Zestawienie poniżej przedstawia zarejestrowane osoby bezrobotne w gminie miejsko- wiejskiej Drzewica (brak oddzielnych danych dla Miasta). Na koniec 2013 roku ogółem zarejestrowanych było 856 osób, przy czym 42,9% stanowiły kobiety.

²⁸ Definicja GUS: „Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; (...) bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób (od 2000 r.). W 2004 i 2005 r. dla gmin miejsko- wiejskich sporządzane jest jedno sprawozdanie, brak informacji dla części miejskiej i części wiejskiej. Wg faktycznego miejsca pracy (dla lat 1995-2003); wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.).”

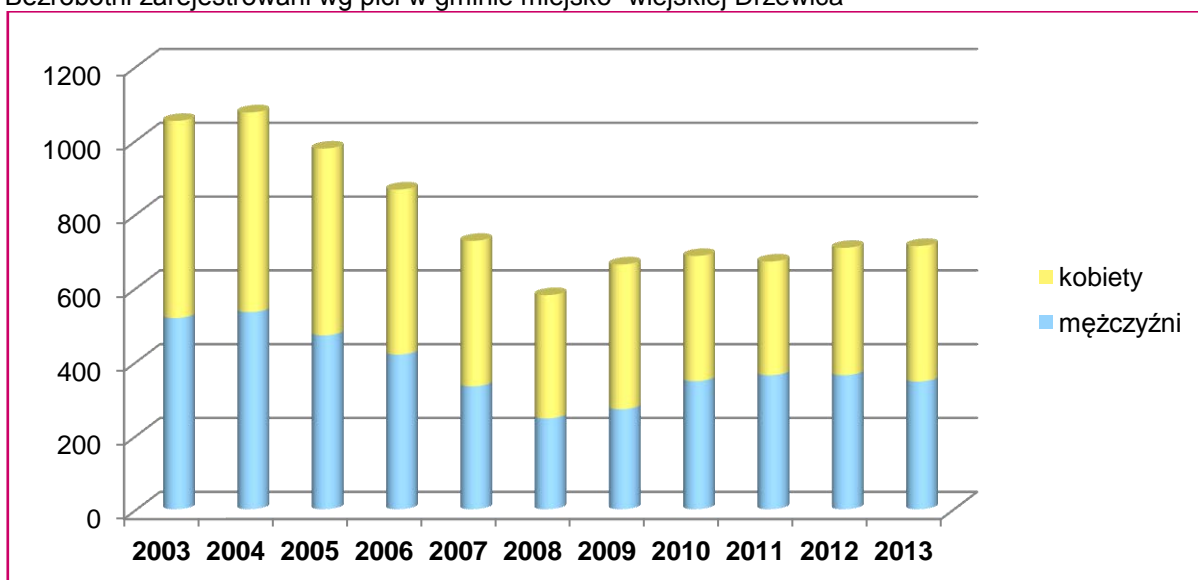
Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminie miejsko- wiejskiej Drzewica

	ogółem	mężczyźni	kobiety
2003	1 514	518	534
2004	1 476	534	541
2005	1 342	471	506
2006	1 203	419	447
2007	1 021	333	394
2008	713	246	334
2009	958	271	392
2010	738	347	339
2011	843	363	308
2012	898	363	345
2013	856	346	367

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Począwszy od 2008 roku liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wzrasta. W 2013 roku w stosunku do roku 2008 odnotowano o 143 osoby więcej. Zarysowuje się tendencja wzrostowa.

Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminie miejsko- wiejskiej Drzewica

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Opocznie na koniec II kwartału 2014 roku zarejestrowanych było 4 567 osób bezrobotnych, większość stanowili mieszkańcy gmin miejsko- wiejskich, czyli Opoczna i Drzewicy. Rozważając miejsce zamieszkania, 66,4% zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkiwało wieś. Ponad połowę stanowiły kobiety, około 66,2% tych osób było w wieku od 18 do 44 roku życia, a zatem w wieku największych możliwości podjęcia i wykonywania pracy. Około 40 % osób zarejestrowanych było 12 miesięcy i dłużej.

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowiły około 85,5% ogółu zarejestrowanych, większość pochodziła z gmin miejsko- wiejskich, kobiety stanowiły 51,3% tychże osób. Około 19% to osoby do 25 roku życia, zaś około 29% po 50 roku życia. Niepokojącym jest fakt, że ponad 63% tych osób jest długotrwale bezrobotna.

Z gminy miejsko- wiejskiej Drzewica w PUP w Opocznie zarejestrowano w tym czasie 789 osób (35,7% z nich zamieszkuje miasto, zaś 64,3% obszar wiejski). W każdej z kategorii przewagę stanowią osoby zamieszkujące na wsi. 49% osób stanowią kobiety, prawie 65% ogółu jest w wieku 18 – 44 lata, 46,4% to osoby zarejestrowane 12 miesięcy i dłużej, natomiast prawo do zasiłku posiada niespełna 16% zarejestrowanych.

Osoby pozostające na rynku pracy w szczególnej sytuacji w gminie Drzewica stanowią 84,4% ogółu zarejestrowanych z gminy, w tym kobiety 49,8%. Około 17% tych osób to osoby do 25 roku życia, 29% ukończyło 50 lat. Tak jak w całym powiecie, tak i w Gminie obecny jest problem długotrwałego bezrobocia – wśród osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy niemalże 67% dotyczy ta sytuacja.

W Mieście Drzewica zarejestrowane były 282 osoby, w tym 208 to osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Niemalże 62% ogółu to osoby w wieku 18 – 44 lata, 15,6% posiada prawo do zasiłku, Osoby w szczególnej sytuacji stanowią 73,75% ogółu zarejestrowanych. Wśród nich udział kobiet wynosi 44,7%, osoby do 25 roku życia stanowią 18,3%, osoby po 50 roku życia 36%, zaś osoby długotrwale bezrobotne 70,7%.

Dane przedstawia tabela poniżej.

Zarejestrowani bezrobotni w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opocznie

gminy	ogółem	w tym:											
		zamieszkali na wsi	kobiety	w wieku 18-44 lata	z prawem do zasiłku	zwolnieni z przyczyn dot. zakładu	zarejestrowani 12 m- cy i dłużej	zarejestrowani w okresie 12 m- cy od dnia ukończenia szkoły	osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy				
									ogółem	w tym kobiety	w tym do 25 roku życia	w tym po 50 roku życia	w tym długotrwale bezrobotni
PUP Opoczno	4 567	3 033	2 308	3 021	747	285	1 824	85	3 904	2 003	737	1130	2 460
Gminy wiejskie	1 776	1 776	851	1 182	266	97	686	32	1 527	748	316	447	935
Białaczów	494	494	244	307	81	45	194	12	432	217	74	140	262
Mniszków	198	198	90	122	25	7	93	1	174	79	31	55	113
Paradyż	223	223	98	164	20	6	81	2	199	91	51	43	126
Poświętne	154	154	75	114	15	10	80	3	136	69	35	32	93
Sławno	343	343	171	236	65	16	120	7	292	152	62	86	175
Żarnów	364	364	173	239	60	13	118	7	294	140	63	91	166
Gminy miejsko-wiejskie	2 791	1 257	1 457	1 839	481	188	1 138	53	2 377	1 255	421	683	1 525
Drzewica	789	507	389	511	125	58	366	14	666	332	113	193	445
miasto	282	0	132	174	44	22	122	2	208	93	38	75	147
wieś	507	507	257	337	81	36	244	12	458	239	75	118	298
Opoczno	2 002	750	1 068	1 328	356	130	772	39	1 711	923	308	490	1 080
miasto	1 252	0	642	800	240	90	459	19	950	547	169	343	654
wieś	750	750	426	528	116	40	313	20	761	376	139	147	426

Źródło: Informacja o bezrobociu w przekroju miast i gmin powiatu opoczyńskiego wg. stanu w końcu II kwartału 2014 r., Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie

Wykształcenie

Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy i Miasta Drzewica został przedstawiony w oparciu o ostatnie dostępne dane GUS pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego 2002 – Ludność.

Poziom wykształcenia mieszkańców gminy był w 2002 roku niski. Dominowały osoby posiadające wykształcenie podstawowe ukończone, stanowiły aż 37,17% ogółu. Kolejną największą grupą były osoby o wykształceniu zasadniczym zawodowym: 24,09% oraz posiadające wykształcenie średnie razem: 23,69% osób. Wykształcenie policealne osiągnęło 2,24% mieszkańców, przy czym 77,4% stanowiły kobiety. Wykształceniem wyższym legitymowało się natomiast 5,02% ogółu osób, ponownie przewagę stanowiły kobiety (63,23% osób). W podziale na płeć przewaga mężczyzn zaznacza się na poziomie wykształcenia średniego zawodowego (około 53%) oraz zasadniczego zawodowego (około 62%).

Ludność wg poziomu wykształcenia i płci w gminie miejsko- wiejskiej Drzewica w 2002 roku

	ogółem	mężczyźni	kobiety	udział % kobiet w danej kategorii wykształcenia
wyższe	465	171	294	63,23%
policealne	208	47	161	77,40%
średnie razem	2 195	1 011	1 184	53,94%
średnie ogólnokształcące	508	117	391	76,97%
średnie zawodowe	1 687	894	793	47,01%
zasadnicze zawodowe	2 232	1 380	852	38,17%
podstawowe ukończone	3 445	1 682	1 763	51,18%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	722	221	501	69,39%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Narodowy Spis Powszechny 2002 - Ludność

W samym mieście Drzewica sytuacja przedstawiała się trochę lepiej. Wraz z poziomem wykształcenia zwiększała się liczba osób. I tak wykształcenie wyższe osiągnęło 8,65% osób, policealne 3,74% osób, średnie razem 32,49% osób. Mniejszy odsetek osób zakończył naukę na szkole zasadniczej zawodowej (20,78%) oraz szkole podstawowej (29,19%). W podziale na płeć sytuacja kształtuje się podobnie do tej w całej Gminie.

Ludność wg poziomu wykształcenia i płci w mieście Drzewica w 2002 roku

	ogółem	mężczyźni	kobiety	udział % kobiet w danej kategorii wykształcenia
wyższe	294	117	177	60,20%
policealne	127	34	93	73,23%
średnie razem	1 104	501	603	54,62%
średnie ogólnokształcące	248	58	190	76,61%
średnie zawodowe	856	443	413	48,25%
zasadnicze zawodowe	706	426	280	39,66%
podstawowe ukończone	992	490	502	50,60%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	175	48	127	72,57%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Narodowy Spis Powszechny 2002 - Ludność

Tabela poniżej pozwala stwierdzić, że lepszy poziom wykształcenia osiągają osoby zamieszkujące miasto Drzewica. Znaczna przewaga jest widoczna na poziomie wyższym i policealnym

Ludność wg poziomu wykształcenia i płci w gminie miejsko- wiejskiej Drzewica

	ogółem	miasto	udział mieszkańców miasta w danej kategorii wykształcenia
wyższe	465	294	63,23%
policealne	208	127	61,06%
średnie razem	2 195	1 104	50,30%
średnie ogólnokształcące	508	248	48,82%
średnie zawodowe	1 687	856	50,74%
zasadnicze zawodowe	2 232	706	31,63%
podstawowe ukończone	3 445	992	28,80%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	722	175	24,24%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: GUS, Bank Danych Lokalnych, Narodowy Spis Powszechny 2002 - Ludność

W całej Gminie niepokojąca jest natomiast liczba osób o wykształceniu podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia – w 2002 roku było to prawie 7,8% osób.

Bardziej aktualne dane dotyczące poziomu wykształcenia są dostępne dla powiatu opoczyńskiego – pochodzą z 2011 roku. Powiat opoczyński porównano do powiatu bełchatowskiego, piotrkowskiego oraz radomszczańskie. Kolorem żółtym oznaczono najwyższy odsetek osób w danej kategorii wykształcenia spośród analizowanych powiatów.

Ludność wg poziomu wykształcenia w wybranych powiatach w 2011 roku

poziom wykształcenia	powiat bełchatowski		powiat piotrkowski	
	ogółem	udział % danej kategorii wykształcenia w ogółem	ogółem	udział % danej kategorii wykształcenia w ogółem
ogółem	98363		78355	
wyższe	14855	15,10%	7892	10,07%
średnie i policealne - ogółem	30787	31,30%	20828	26,58%
średnie i policealne - średnie zawodowe	16404	16,68%	11814	15,08%
średnie i policealne - średnie ogólnokształcące	11720	11,92%	7781	9,93%
zasadnicze zawodowe	21829	22,19%	18486	23,59%
gimnazjalne	5330	5,42%	4732	6,04%
podstawowe ukończone	20372	20,71%	22497	28,71%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1798	1,83%	2142	2,73%

poziom wykształcenia	powiat opoczyński		powiat radomszczański	
	ogółem	udział % danej kategorii wykształcenia w ogółem	ogółem	udział % danej kategorii wykształcenia w ogółem
ogółem	67461		102679	
wyższe	7730	11,46%	12825	12,49%
średnie i policealne - ogółem	18791	27,85%	29617	28,84%
średnie i policealne - średnie zawodowe	9250	13,71%	16765	16,33%
średnie i policealne - średnie ogólnokształcące	8344	12,37%	10561	10,29%
zasadnicze zawodowe	15449	22,90%	24350	23,71%
gimnazjalne	3990	5,91%	5458	5,32%
podstawowe ukończone	17910	26,55%	25844	25,17%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1913	2,84%	1758	1,71%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: GUS, Bank Danych Lokalnych, Narodowy Spis Powszechny 2011 - Ludność

Powiat bełchatowski jest obszarem, w którym odnotowywany jest najwyższy poziom wykształcenia w kategoriach: „wyższe”, „średnie i policealne ogółem” oraz „średnie i policealne - średnie zawodowe”. Powiat opoczyński charakteryzuje się natomiast najwyższym odsetkiem osób w kategoriach: „średnie i policealne - średnie ogólnokształcące” oraz „podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego”. Świadczy to niestety o niskim wykształceniu jego mieszkańców w porównaniu do wybranych trzech innych regionów. Można przypuszczać, że poziom wykształcenia w Gminie i Mieście Drzewica kształtuje się podobnie do tego w powiecie opoczyńskim.

2.3.3. Przyrost naturalny

Ruch naturalny ludności, czyli zmiany ludności w stanie liczebnym, przedstawiono za pomocą danych statystycznych obejmujących urodzenia żywe oraz zgony ogółem. Różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów ogółem stanowi przyrost naturalny ludności.

Ruch naturalny ludności w Mieście Drzewica

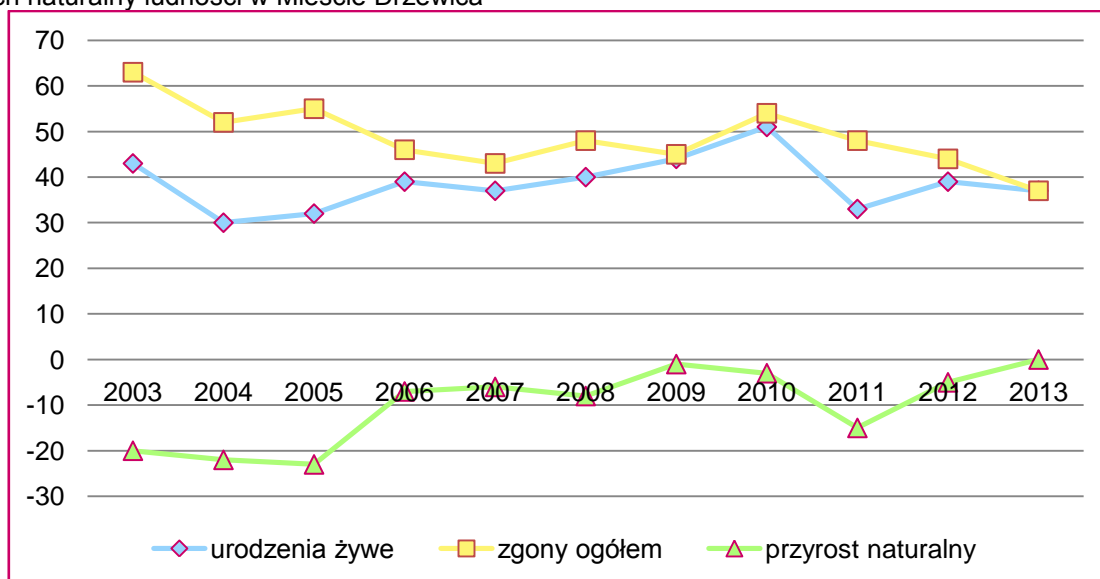
	urodzenia żywe	zgony ogółem	przyrost naturalny
2003	43	63	-20
2004	30	52	-22
2005	32	55	-23
2006	39	46	-7
2007	37	43	-6
2008	40	48	-8
2009	44	45	-1
2010	51	54	-3
2011	33	48	-15
2012	39	44	-5
2013	37	37	0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W latach 2003 – 2012 liczba zgonów ogółem w Mieście przekraczała liczbę urodzeń żywych stąd przyrost naturalny był ujemny. Tylko w 2013 roku liczby te zrównały się ze sobą (po 37 osób), wartość przyrostu naturalnego wyniosła zatem (0).

Zbliżanie się przyrostu naturalnego do wartości (0) wynika raczej ze zmniejszającej się liczby zgonów ogółem. Liczba urodzeń w podanym okresie kształtuje się na podobnym poziomie.

Ruch naturalny ludności w Mieście Drzewica

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Poniżej zaprezentowano przyrost naturalny ludności w poszczególnych latach w wybranych miastach – siedzibach gmin miejsko- wiejskich w województwie łódzkim. Przoduje Opoczno będące jednak siedzibą powiatu, co z pewnością ma wpływ na zachodzące tam przemiany społeczno- gospodarcze. W porównaniu do pozostałych miast, Drzewica nie charakteryzuje się szczególnymi tendencjami czy zmianami.

Przyrost naturalny w wybranych miastach – siedzibach gmin miejsko- wiejskich

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zelów	-23	-2	-23	9	-24	-14	15	-2	-9	-34	1
Drzewica	-20	-22	-23	-7	-6	-8	-1	-3	-15	-5	0
Opoczno	67	39	72	62	73	101	64	72	10	-13	-12
Sulejów	-8	1	6	-29	-19	-3	-2	-7	6	-3	-27
Przedbórz	-7	-9	-12	-2	-7	0	-2	-2	-16	-5	-20

2.3.4. Migracja

Migracje ludności doskonale odzwierciedlają nastroje społeczeństwa, stanowią pochodną sytuacji społeczno- gospodarczej na danym obszarze. Obecnie częściej obserwowanym jest zjawisko emigracji, która zwykle ma podłoże o charakterze finansowym. Migracje o charakterze zarobkowym są najczęściej spotykanymi, migrują zwykle ludzie młodzi i wykształceni, którzy w rodzinnych stronach nie znajdują zatrudnienia umożliwiającego im dalszy rozwój oraz otrzymywanie satysfakcjonującego wynagrodzenia. Wyjeżdżają również osoby młode, które chcą się kształcić na studiach wyższych, ale nie mając takiej możliwości w rodzinnych stronach, wyjeżdżają do większego miasta, w którym zwykle następnie znajdują pracę, a kolejnym naturalnym krokiem staje się założenie tam rodziny i zamieszkanie. Poniżej przedstawiono saldo migracji²⁹ wewnętrznych i zagranicznych dla Miasta Drzewica.

Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Mieście Drzewica

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
saldo migracji wewnętrznych	10	-11	-35	24	4	-22	-27	-14	-12	-18	25
saldo migracji zagranicznych	0	0	0	-2	-1	-1	0	1	1	0	0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W większości analizowanych lat saldo migracji wewnętrznych było ujemne. W latach: 2003, 2006, 2007 i 2013 było dodatnie. Nie rekompensuje to jednak pozostałych lat. Mobilność ludności w kierunkach zagranicznych nie jest znaczna.

Należy w tym miejscu zauważyć, iż są to dane oficjalne prezentowane przez Główny Urząd Statystyczny i nie uwzględniają one nierejestrowanych wyjazdów oraz przyjazdów mieszkańców.

Saldo migracji wewnętrznych w Drzewicy porównano do wartości wskaźnika w innych wybranych miastach – siedzibach gmin miejsko- wiejskich. Najkorzystniejsza sytuacja panuje w Sulejowie, gdzie odnotowuje się najczęściej okresy dodatnich wartości salda (wartości dodatnie zaznaczono w tabeli kolorem żółtym). Najniższe wartości salda migracji wewnętrznych rejestrowane są w Opocznie i Zelowie. Miasto Drzewica nie odznacza się zatem względem pozostałych jednostek w kwestii ruchu wewnętrznego jej mieszkańców.

Saldo migracji wewnętrznych w wybranych miastach – siedzibach gmin miejsko- wiejskich

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zelów	-3	-23	-10	-14	-63	-27	-31	-15	-66	-38	-19
Drzewica	10	-11	-35	24	4	-22	-27	-14	-12	-18	25
Opoczno	-20	-100	-61	-128	-85	-124	-90	-110	-154	-152	-166
Sulejów	104	12	4	22	32	-20	53	8	-6	11	-27
Przedbórz	-21	-30	-12	-1	3	-36	-34	-18	-19	-17	-30

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

²⁹ Saldo migracji to różnica między liczbą osób, które napłynęły a liczbą osób, które opuściły dane terytorium.

2.3.5. Główne przemiany społeczne i gospodarcze

Najważniejsze przemiany społeczno- gospodarcze w Mieście Drzewica wiążą się ze zmniejszoną w porównaniu do wcześniejszych lat liczbą podmiotów gospodarczych oraz stopniowo wzrastającym poziomem bezrobocia.

Liczba osób faktycznie zamieszkujących Drzewicą kształtuje się w latach 2003 – 2013 na podobnym poziomie. Zmniejszenie się liczby podmiotów gospodarczych w 2009 roku i utrzymująca się na podobnym poziomie liczba osób w wieku produkcyjnym spowodowały stopniowy wzrost liczby osób bezrobotnych (pomimo emigracji ludności).

Dodatkowo w Mieście rejestrowany jest ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji wewnętrznych. Brak zwiększenia się liczby urodzeń oraz odpływ ludności na tereny wiejskie lub do innych gmin, czy miast od kilkunastu lat budzą znaczny niepokój. Są one świadectwem niskiego przywiązania społeczeństwa do rodzinnego Miasta, ale również przejawem negatywnych odczuć związanych z dalszym rozwojem osobistym.

Młodzi ludzie nie zakładają rodzin, albo robią to stosunkowo późno. Znacznie przesunął się wiek, w którym kobiety decydują się na urodzenie dziecka.

Osobom ambitnym nie sprzyja brak atrakcyjnych miejsc kształcenia oraz oferty szkoleniowej. Jeśli osiągną już wymarzony poziom edukacji, to rzadko kiedy mają możliwość wykorzystania zdobytej wiedzy i umiejętności w praktyce w zawodzie na terenie Miasta, co powoduje, że migrują do miejsca, gdzie znajdą pracę zgodną z ich kwalifikacjami.

Pomimo aktywnych działań prowadzonych na rzecz rozwoju Miasta oraz całej gminy występuje konieczność stworzenia mieszkańcom jeszcze lepszych warunków dla rozwoju, życia i pracy. Niezbędne staje się stworzenie miejsca bardziej przyjaznego i zadbanego, kuszącego młodych ludzi ofertą edukacyjną, rekreacyjną, a w końcu miejscami pracy, które zapewnią stałe źródło dochodu.

Analiza rynku pracy również nie jest korzystna. Znaczny odsetek bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne, pomiędzy 18 a 44 rokiem życia oraz te powyżej 50 roku życia. Statystyki z pewnością zniekształca w pewnym stopniu nierejestrowana „szara strefa”, w której to zwykle mężczyźni znajdują zatrudnienie przy pracach w polu, czy na budowie.

Najczęściej spotykanymi barierami społecznymi wejścia na rynek pracy są:

- brak wyuczonego zawodu;
- dezaktualizacja zawodu;
- niskie kwalifikacje;
- niedopasowanie posiadanego wykształcenia i przygotowania zawodowego do potrzeb lokalnych pracodawców;
- brak gruntownego doświadczenia zawodowego wynikającego z częstej zmiany pracy i podejmowania prac jakichkolwiek dla ratowania własnej egzystencji;
- brak gotowości do orientacji zawodowej.

Znaczącym problemem na obszarze Miasta jest również ilość i struktura podmiotów gospodarczych. Przedsiębiorstwa nie wdrażają rozwiązań innowacyjnych, w większości stanowią małe jednostki gospodarcze. Poziom aktywizacji gospodarczej mieszkańców Drzewicy nie jest wysoki, niechętnie zakładają oni działalność gospodarczą. Nie sprzyja temu szereg czynników, począwszy od braku umiejętności i wykształcenia, po skomplikowane procedury oraz wysokie opłaty związane z prowadzeniem własnej firmy.

Działania rewitalizacyjne polegać muszą zatem również na przełamaniu barier wejścia na rynek pracy osób z grup marginalizowanych. Organizacja szkoleń oraz pomoc psychologów stanowić musi ważny element w działaniach władz miasta jak również organizacji pozarządowych. Aktywność organizacji przyczyni się do osiągnięcia celów programu rewitalizacji.

2.3.6. Charakterystyka zjawiska marginalizacji społecznej w Drzewicy – problem patologii społecznych oraz przestępczości

Problem patologii społecznych oraz zjawisko przestępczości są nieodłącznie związane z funkcjonowaniem każdej jednostki terytorialnej. Zmienia się jedynie ich natężenie oraz charakter. Instytucjami mającymi bezpośredni kontakt z tymi zjawiskami jest Policja oraz ośrodki pomocy społecznej. Na obszarze Miasta Drzewica działalność Prowadzi Komisariat Policji w Drzewicy przy ul. Gen. Wł. Sikorskiego 1 nadzorowany przez Komendę Powiatową Policji w Opocznie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy, Dom Pomocy Społecznej oraz Drzewickie Centrum Wolontariatu „Ofiarna dłoń”.

W latach 2008 – 2013 wzrosła kwota wydatków z budżetu przeznaczanych na pomoc społeczną, zmniejszył się natomiast jej udział procentowy w wydatkach ponoszonych ogółem. W 2013 roku stanowiły one 15% ogółu.

Wydatki z budżetu Gminy miejsko- wiejskiej Drzewica (w zł)

	wydatki ogółem	pomoc społeczna	udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem
2008	22 055 550	4 226 983	19,17%
2009	23 505 623	4 255 990	18,11%
2010	29 709 469	4 715 833	15,87%
2011	25 674 205	4 670 302	18,19%
2012	27 733 984	4 716 778	17,01%
2013	31 285 534	4 695 518	15,01%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Jednym z kryteriów wg których obszar może zostać zakwalifikowany jako teren, na którym zasadne jest przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych jest właśnie wspomniany problem patologii społecznych oraz zjawiska przestępczości. Patologie społeczne to zachowania ludzkie skierowane przeciwko powszechnie akceptowanym wartościom i normom społecznym. Do przejawów patologii zaliczany jest m.in.: alkoholizm, narkomania, przestępczość czy prostytutcja.

Wg socjologów „Źródła patologii społecznych tkwią głównie w:

- osłabianiu więzi społecznych, zakłóceniach w stosunkach międzyludzkich i zachwianiu społecznej kontroli zachowań ludzi i ich poczucia dobra i zła;
- wzroście napięcia między potrzebami i aspiracjami a możliwościami ich urzeczywistnienia na określonym poziomie i w określonym czasie, przy jednocześnie niesprawiedliwym podziale już wytworzonych dóbr;
- zagrożeniu bezpieczeństwa jednostki, a zwłaszcza potęgowaniu się jego zagrożenia;
- nasilaniu się różnorodnych i sprzecznych interesów grup ludzi o charakterze etnicznym, językowym, kulturowym, religijnym.”³⁰

³⁰ „Przyczyny i przejawy patologii społecznej” Adolf Dobieszewski, „Polityka i społeczeństwo” 1/2004

„W okresie 2013 roku funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Opocznie ujawnili łącznie 1200 wykroczeń szczególnie uciążliwych społecznie (zakłócenie porządku publicznego, kradzież mienia, zniszczenie mienia, nieobyczajny wybryk, spożywanie alkoholu w miejscu publicznym), z czego 936 KPP w Opocznie, 122 KP w Paradyżu i 142 KP w Drzewicy”.³¹

Z rozmów z mieszkańcami wynika, że poczucie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego jest dość wysokie. Dominują drobne przestępstwa przeciwko mieniu. Spada liczba włamań i kradzieży. Na stałym poziomie utrzymuje się liczba przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu. Wśród nich niewielki udział procentowy mają ciężkie przestępstwa - zabójstwa i rozboje. Jednak nawet najmniejsze przestępstwa wywierają znaczny wpływ na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Obrona mieszkańców przed przestępczością została zatem uznana za jeden z najważniejszych problemów miasta. W Drzewicy nie występuje problem zorganizowanych grup przestępczych.

Wśród osób żyjących na tzw. „marginesie społecznym” wlicza się osoby bezrobotne (w tym dotknięte ubóstwem i niejako „naturalnie” wykluczone z życia społecznego), osoby pozostające w konflikcie z prawem oraz osoby mające problem z używkami, w tym w szczególności nadużywające alkoholu.

Znaczącym problemem Miasta jest bezrobocie, które niesie za sobą szereg konsekwencji. Bezpośrednim efektem jest oczywiście brak środków finansowych dla zaspokojenia nawet podstawowych potrzeb. Problem ten jest mniejszy jeżeli bezrobotny ma prawo do zasiłku (choć i w tej sytuacji otrzymywane wsparcie nie jest wystarczające, a przyznawane jest tylko przez określony czas).

Osoby bezrobotne pozostają bez pracy z różnych przyczyn. Są to osoby wykształcone, które nie mogą albo nie potrafią znaleźć pracy w zawodzie; bezrobotnymi są często ci, którzy nie posiadają wykształcenia, nie chcą podnosić kwalifikacji zawodowych, ani przekwalifikować się. Do osób bezrobotnych należą niestety także te, które nie chcą podjąć pracy – żyją z dnia na dzień i nie zależy im na lepszych warunkach życia.

Brak środków na zakup pożywienia, środków higieny czy opłacenie rachunków wzmaga w tych osobach poczucie bezradności, ale również odrzucenia i niesprawiedliwości. Osoby, które nie potrafią poradzić sobie z tą sytuacją szukają ucieczki i zapomnienia – bardzo często w alkoholu. Jego nadużywanie w większości przypadków prowadzi do powstawania konfliktów rodzinnych. Czasami są to kłótnie, czasami jednak dochodzi również do użycia przemocy. W sytuacjach tych zwykle największe szkody odnoszą kobiety i dzieci. Konflikty te pozostają w psychice dzieci, które często przenoszą negatywne wzorce w dorosłym życiu. Należy mieć na uwadze, że alkoholicy w większości, nie są osobami samotnymi, nie żyją w próżni społecznej i z powodu ich uzależnienia cierpią ich najbliżsi.

Grupą wymagającą wsparcia są także osoby ubogie, które nie posiadają środków do życia – jest to efektem bezrobocia lub w przypadku ludzi starszych życia w samotności – osobom starszym bardzo trudno utrzymać się z emerytury. Osoby te potrzebują zwykle również opieki medycznej, a ich stan zdrowia uzależniony jest od przyjmowania zaleconych lekarstw. Niestety często nie stać ich na wykupienie zaleconych farmaceutyków, czego konsekwencją jest pogarszający się stan

³¹ Oficjalna strona internetowa Komendy Powiatowej Policji w Opocznie, www.opoczno.policja.gov.pl

zdrowia. Z czasem osoby te wymagają leczenia szpitalnego, które odbija się na ich psychice. Szpital często odbiera ochotę do życia, a nastawienie psychiczne jest niezmiernie ważne w procesie leczenia. Ubóstwa doświadczają również osoby samotnie wychowujące dziecko oraz rodziny wielodzietne. Przeważnie wynagrodzenia otrzymywane przez opiekunów nie są wystarczające wysokie, aby zaspokoić nawet podstawowe potrzeby wszystkich członków rodziny. Sytuacja staje się jeszcze gorsza, kiedy któryś z opiekunów lub obydwójce nie posiadają zatrudnienia.

2.3.7. Problemy zidentyfikowane w obszarze społecznym

Do największych problemów występujących w sferze społecznej Miasta Drzewica zaliczają się:

- Liczba ludności utrzymująca się na stałym poziomie z tendencją do zmniejszania się;
- Szybko wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym szybkim zmniejszaniu się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym;
- Ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji wewnętrznych;
- Wzrastająca liczba osób bezrobotnych, w tym bardzo wysoki odsetek osób w wieku 18 – 44 lata, osób do 25 roku życia oraz po 50 roku życia;
- Problem długotrwałego bezrobocia (ponad 70% zarejestrowanych osób bezrobotnych pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy);
- Niskie kwalifikacje osób bezrobotnych lub ich brak;
- Ubóstwo, bieda, alkoholizm;
- Stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców.

2.4. Analiza SWOT Miasta Drzewica

SPOŁECZEŃSTWO, SYTUACJA SPOŁECZNA

Mocne strony

- Korzystne położenie względem ciągów komunikacyjnych
- Bogata historia i tradycja
- Funkcjonowanie Ośrodka Kultury Gminy i Miasta Drzewica, bibliotek, jednostki OSP
- Funkcjonowanie organizacji pozarządowych w tym Lokalnej Grupy Działania „Nad Drzewiczką”
- Dostęp do boisk, placów zabaw oraz świetlic wiejskich o wysokim standardzie
- Pełnienie funkcji miasta gminnego, a zatem szybki dostęp do wszystkich podstawowych usług

Słabe strony

- Liczba ludności stopniowo ulega zmniejszeniu
- Ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji wewnętrznych
- Społeczeństwo zaliczane do typu „starzejącego się”
- Stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców
- Wzrost liczby osób bezrobotnych, w tym długotrwale oraz osób do 25 roku życia
- Ponoszenie znacznej ilości wydatków na pomoc społeczną
- Pogłębiające się patologie społeczne
- Niska aktywność społeczeństwa

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Mocne strony

- Piękne krajobrazy, rzeka, zalew
- Dobre warunki dla wędkarstwa
- Całkowite skanalizowanie Gminy
- Uporządkowana zieleń miejska
- Czyste środowisko
- Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii oraz energooszczędnych rozwiązań technicznych

Słabe strony

- Zanieczyszczenia powietrza pochodzące głównie z emisji niskiej z gospodarstw domowych oraz z dróg
- Niewystarczający stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- Występowanie nieuporządkowanej zieleni miejskiej
- Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa
- Niewystarczające wykorzystanie surowców wtórnych

TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA

Mocne strony

- Piękne krajobrazy i korzystne walory przyrodnicze (rzeki, zalew)
- Funkcjonowanie Ośrodka Kultury Gminy i Miasta Drzewica
- Organizowanie imprez o charakterze cyklicznym i niecyklicznym, w tym atrakcyjnych imprez sportowych
- Powstanie Regionalnego Centrum Kultury w Drzewicy
- Występowanie obiektów zabytkowych, Punktu Informacji Turystycznej
- Dostęp do boisk sportowych, w szczególności funkcjonowanie stadionu oraz kompleksu Moje Boisko Orlik 2012
- Dostęp do placów zabaw, świetlic wiejskich, powstanie siłowni zewnętrznych
- Funkcjonowanie slalomowego toru kajakowego górskiego – jedyne w Polsce, położonego na nizinach
- Funkcjonowanie Ośrodka Sportu i Rekreacji w okresie od początku maja do połowy września
- Organizowanie spływów wytyczonymi szlakami kajakowymi, zawodów wędkarskich
- Funkcjonowanie ścieżek turystycznych
- Istnienie bazy noclegowej

Słabe strony

- Zbyt mała liczba gospodarstw agroturystycznych, niewystarczająca baza noclegowa dla turystów
- Słaba promocja Miasta oraz jego walorów
- Mała liczba turystów
- Część obiektów zabytkowych jest zaniedbana
- Nieatrakcyjny wizerunek Miasta i Gminy
- Niewykorzystany w pełni potencjał dla rozwoju turystyki aktywnej i rekreacyjnej

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO

Mocne strony

- Liczba podmiotów gospodarczych na stałym poziomie, tendencja wzrostowa od 5 lat
- Wykorzystywanie funduszy unijnych na rzecz modernizacji/ budowy infrastruktury technicznej, stanowiącej bazę dla rozwoju przedsiębiorczości
- Funkcjonowanie „Pomocy dla przedsiębiorców”

Słabe strony

- Stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców
- Wzrost liczby osób bezrobotnych
- Niski poziom aktywności gospodarczej wśród mieszkańców
- Stosunkowo niska dynamika rozwoju gospodarczego
- Brak rozwiązań innowacyjnych

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Mocne strony

- Dobre połączenia komunikacyjne, wystarczająca sieć połączeń drogowych
- Gmina i Miasto jest całkowicie skanalizowana
- Realizowanie inwestycji z zakresu modernizacji/ przebudowy/ budowy dróg, sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
- Realizowanie inwestycji z zakresu termomodernizacji budynków oraz ciepłownictwa;
- Stosowanie rozwiązań energooszczędnych

Słabe strony

- Niewystarczające wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

EDUKACJA I SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Mocne strony

- Dostęp do bibliotek, w tym zbiorów multimedialnych
- Dostęp do dobrze wyposażonych szkół, w szczególności Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Drzewicy
- Ciekawy program zajęć pozalekcyjnych dla uczniów
- Dostęp do dobrze wyposażonych sal sportowych i boisk

Słabe strony

- Brak instytucji oświaty szkolnictwa wyższego
- Niski poziom wykształcenia społeczeństwa
- Niewystarczające wykorzystanie możliwości, jakie daje e-kształcenie
- Słabe powiązanie systemu edukacji z potrzebami rynku pracy

POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA

Mocne strony

- Funkcjonowanie Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Drzewicy, Warsztatu Terapii Zajęciowej w Drzewicy oraz Drzewickiego Centrum Wolontariatu „Ofiarna dłoń”
- Dostęp do instytucji udzielających świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej
- Realizacja programów badań profilaktycznych
- Prowadzenie profilaktyki uzależnień

Słabe strony

- Znaczny udział osób korzystających z pomocy opieki społecznej
- Znaczna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych, w tym na obszarach wiejskich
- Problem ubóstwa, biedy, bezrobocia oraz nadużywania alkoholu

SZANSE

- Zyskująca na popularności turystyka weekendowa, a także aktywne spędzanie wolnego czasu
- Kreatywne spędzanie czasu wolnego
- Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania
- Wykorzystanie wartości przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju i promocji Miasta Drzewica
- Promocja Miasta i Gminy Drzewica spójna z promocją powiatu i województwa łódzkiego; dobrze zaplanowany zakres i narzędzia promocji
- Większa aktywność w zakładaniu działalności gospodarczej
- Większa liczba miejsc pracy
- Wzrost aktywności lokalnej społeczności
- Rozwój możliwości w zakresie edukacji i pracy na odległość
- Moda na zdrowy styl życia i aktywność sportową
- Nastawienie polityki UE na wykorzystanie endogenicznych, unikalnych potencjałów regionów
- Dobre połączenia komunikacyjne z większymi ośrodkami miejskimi (potencjalne rynki zbytu dla lokalnych produktów i usług)
- Łatwiejszy dostęp do kredytów na rozwój działalności gospodarczej
- Modernizacja i budowa infrastruktury technicznej
- Wprowadzanie i promowanie w szkołach średnich postaw przedsiębiorczości
- Pozyskiwanie środków na prowadzenie szkoleń i zajęć doszkalających młodzież i dorosłych
- Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy
- Prowadzenie szerokiego zakresu działań mających na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego wśród mieszkańców
- Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla poruszania się osób niepełnosprawnych
- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

ZAGROŻENIA

- Moda na turystykę zagraniczną
- Konkurencja ze strony innych dobrze rozwiniętych i atrakcyjnych turystycznie oraz inwestycyjnie jednostek terytorialnych
- Rozwój sprzedaży towarów przez Internet (konkurencyjność cen i jakości zagrożeniem dla miejscowych przedsiębiorców)
- Duża konkurencja w pozyskiwaniu dofinansowania ze środków Unii Europejskiej wśród Gmin, Miast i przedsiębiorców
- Niepewność co do źródeł finansowania inwestycji po roku 2022, kiedy wygaśnie obecny okres programowania funduszy strukturalnych UE
- Niestabilna sytuacja polityczna i gospodarcza poza granicami kraju, głównie na Ukrainie oraz w Rosji

- Niestabilne rynki zbytu produktów rolniczych
- Konkurencyjność produktów rolnych importowanych z krajów UE
- Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej oraz utrzymania pracowników
- Brak środków finansowych na rozwój przedsiębiorstw
- Skomplikowane procedury i wysokie wymagania instytucji pomocowych udzielających wsparcia finansowego
- Odpływ wykształconej młodzieży do większych miast
- Większa aktywność negatywnych zjawisk pogodowych
- Problemy w krajowym systemie ochrony zdrowia
- Globalizacja niosąca za sobą ujednoczenie

3. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno- społeczno- gospodarczego

3.1. Nawiązanie do lokalnych i regionalnych dokumentów planistycznych

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020

Jak zapisano w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, jeden z trendów i strategicznych wyzwań rozwojowych do 2020 roku to: „Do 2020 r. kontynuowane będą procesy rewitalizacji zdegradowanych obszarów przemysłowych i mieszkaniowych w miastach, uruchomione zostaną procesy przyczyniające się do poprawy ładu przestrzennego. Jednocześnie przewiduje się, że nastąpi pogłębienie procesu chaotycznej urbanizacji obszarów podmiejskich, co przyczyni się m. in. do wzrostu kosztów infrastrukturalnych i społecznych.”

Jednym z głównych wyzwań rozwojowych Strategii jest „Rozwój głównych ośrodków miejskich i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich”, a w tym m.in. kształtowanie i poprawa ładu przestrzennego oraz intensyfikacja procesów rewitalizacji.

Istota Strategii zakłada, że polityka rozwoju będzie realizowana na dwóch równoległych płaszczyznach:

- horyzontalnej, która odnosi się do obszaru całego województwa oraz
- terytorialno- funkcjonalnej, która dotyczy obszarów miejskich, wiejskich oraz funkcjonalnych.

W ramach polityki horyzontalnej i jej celu strategicznego „Region wykorzystujący potencjał endogeniczny do rozwoju inteligentnej gospodarki, oparty na kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców” w celu operacyjnym 9 „Zrównoważony system osadniczy” zakłada się działanie „Wspieranie procesów rewitalizacji i poprawa ładu przestrzennego”, w szczególności „Kluczowym kierunkiem działań w zakresie wzmacniania roli ośrodków miejskich oraz podniesienia ich atrakcyjności, jako miejsca do życia i inwestowania, jest kształtowanie ładu przestrzennego. Zakłada się rewitalizację zdegradowanych obszarów przemysłowych i mieszkaniowych w miastach, podjęcie działań zmierzających do poprawy jakości przestrzeni publicznych, w tym o znaczeniu symbolicznym, oraz przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji. Przyjmuje się, że osiągnięcie celu „Zrównoważony system osadniczy” pozwoli na uzyskanie dobrej dostępności do usług publicznych, zapewni rozprzestrzenianie się rozwoju na obszarze całego województwa oraz spójność przestrzenną. Zachodzące procesy synergii przyczynią się do wzrostu konkurencyjności regionu w skali kraju i Europy.”

Strategiczny kierunek działania 9.2 zakłada „Wspieranie procesów rewitalizacji i poprawa ładu przestrzennego”, w tym: „rewitalizacja zdegradowanych obszarów mieszkaniowych i przemysłowych, w tym rewaloryzacja zabytkowych układów przestrzennych oraz obiektów zabytkowych, m. in. poprzez: wsparcie dla tworzenia i realizacji zintegrowanych projektów obejmujących kompleksową odnowę obszarów, organizację warsztatów i konferencji w zakresie możliwości rozwiązywania problemów na obszarach zdegradowanych, wspieranie prac

konserwatorskich prowadzących do odnowy obiektów i obszarów zabytkowych oraz wykorzystania obiektów zabytkowych na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne, turystyczne, gospodarcze, organizowanie konkursów na najlepiej przeprowadzone rewitalizacje i rewaloryzacje.”

Jednocześnie w ramach polityki horyzontalnej silny nacisk położono na „Wysoki standard i dostęp do usług publicznych” – cel operacyjny 5. Jak czytamy dalej: „Równie istotny jest dostęp do usług kultury, turystyki, sportu i rekreacji, związanych z rozwojem tzw. „przemysłów czasu wolnego” wzmacniających jakość kapitału społecznego, potencjał gospodarczy województwa i umożliwiających promowanie zdrowego stylu życia. Zakłada się wspieranie rozwoju podstawowej infrastruktury kultury, zwłaszcza na terenach małych miast i obszarów wiejskich. (...) W zakresie infrastruktury sportu, turystyki, rekreacji zakłada się unowocześnienie bazy turystycznej i obiektów sportowych oraz podjęcie zintegrowanych działań na rzecz rozwoju turystyki aktywnej, uzdrowiskowej i kulturowej.”

W ramach polityki terytorialno- funkcjonalnej, na obszarach miejskich Dokument wyznacza strategiczne kierunki działań, m.in. „Wspieranie systemowych działań rewitalizacyjnych obszarów zdegradowanych społecznie i gospodarczo” oraz „Wspieranie działań na rzecz kształtowania przestrzeni publicznych wysokiej jakości”.

Planowane do realizacji działania rewitalizacyjne na obszarze Miasta Drzewica wpisują się zatem w pełni w założenia Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020. Obszar objęty rewitalizacją jest terenem, który ulega destrukcji. Przeprowadzenie zawartych w LPR działań nie tylko wzmocni ład przestrzenny obszaru, podniesie jego atrakcyjność, ale również przyczyni się do stworzenia funkcjonalnej przestrzeni publicznej.

Strategia rozwoju powiatu opoczyńskiego na lata 2014 – 2020

Jak czytamy w *Strategii*: „(...) kontynuowane powinny być procesy rewitalizacyjne przestrzeni oraz budynków użyteczności publicznej (np. centrach miast i miejscowości), tak aby stały się idealnym oraz bezpiecznym miejscem do wypoczynku, zamieszkania i pracy”. Wśród działań proponowanych do realizacji wymienia się „Rewitalizację centrów miast i miejscowości, renowację zabytków”.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Drzewica na lata 2015 – 2022 realizuje zatem postulaty zawarte w *Strategii*.

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji zgodny jest również ze *Strategią Rozwoju Gminy i Miasta Drzewica na lata 2015 – 2022*

Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy
Drzewica

Jak zapisano w dokumencie: „Przez pojęcia rehabilitacji i rekultywacji rozumie się także tzw. rewitalizację obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów o ochronie [dóbr kultury] zabytków. Dotyczy to głównie obszarów wymagających przekształceń i odnowy oraz modernizacji. Dla zapewnienia atrakcyjnego wyglądu miejscowości niezbędne jest przeprowadzenie działań polegających na:

- utrzymaniu charakterystycznych układów przestrzennych,
- lokalizacji nowej zabudowy na zasadzie utrzymania skali i charakteru zabudowy istniejącej,
- kształtowania zabudowy wiejskiej na zasadzie tworzenia zagród stanowiących charakterystyczne dla wsi zespoły zabudowy zwartej,
- umożliwienie lokalizacji funkcji mieszkaniowej, jako funkcji wyodrębnionej i samodzielnej, jednocześnie zaś tworzącej w miarę zwarte pierzeje lub zespoły.”

W samym mieście Drzewica w ramach polityki przestrzennej wśród jej głównych kierunków wymieniono „Rewaloryzację, sanację i rewitalizację obiektów kubaturowych”.

Niniejszy LPR wpisuje się zatem w założenia *Studium*.

3.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014 - 2020

Nawiązanie do RPO WŁ na lata 2014 – 2020 zostało przedstawione na podstawie projektu tegoż dokumentu (wersja 4.0 z kwietnia 2014 roku).

LPR Miasta Drzewica na lata 2015 – 2022 wpisuje się wprost w założenia Osi priorytetowej IV Rewitalizacja i usługi dla społeczeństwa. Jak czytamy w uzasadnieniu utworzenia tej osi: „Planowane w ramach OP IV przedsięwzięcia, mające na celu przede wszystkim ożywienie społ.-gosp. terenów rewitalizowanych oraz obszarów o specyficznych potrzebach i potencjałach endogenicznych, jak i poprawę dostępu do najważniejszych usług publicznych, przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców.”

W ramach osi IV wyróżniono m.in. następujące priorytety inwestycyjne:

- 2.3 Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia;
- 6.3 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- 6.5 Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu;
- 8.2 Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój;
- 9.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych;
- 9.2 Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich;
- 10.4 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

Niniejszy program rewitalizacji wpisuje się m. in. w:

Priorytet inwestycyjny 6.5 Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu. „Zadaniem interwencji podejmowanej w ramach PI 6.5 jest tworzenie w zdegradowanych dzielnicach i obszarach przemysłowych, powojkowych miast warunków do ponownego ich rozwoju oraz powstawania przyjaznej przestrzeni społecznej. Realizacja projektów mających na celu eliminowanie przeszkód stojących na drodze do ponownej integracji wskazanych

terenów z rozwijającym się miastem pozwoli na ich ponowne wykorzystanie. Dodatkową korzyścią wynikającą z realizacji PI 6.5 będzie stopniowe zaprzestanie postrzegania tych terenów przez władze lokalne i społeczeństwo jako zagrożenia, utrwalonego w świadomości społecznej w wyniku długotrwałej izolacji i niedostępności tych obszarów, na rzecz powstania przyjaznej mieszkańcom przestrzeni miejskiej.”

Priorytet inwestycyjny 8.2 Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój. „Wspierane będą przede wszystkim działania, polegające na zagospodarowaniu tras turystycznych o charakterze regionalnym i ponadregionalnym, budowie, przebudowie lub modernizacji infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej wokół zbiorników wodnych oraz wzdłuż dolin rzecznych, rozwoju infrastruktury o charakterze sportowo - rekreacyjnym, rozwoju sieci punktów informacji turystycznej. Dopuszcza się budowę nowych obiektów, jeśli wynika ona z przeprowadzonej starannej analizy istniejących zasobów i ze zdiagnozowanych potrzeb. Ponadto, w ramach PI 8.2 wspierane mogą być inwestycje w drogi lokalne, pod warunkiem, że przyczynią się do fizycznej, gospodarczej, społecznej rewitalizacji i regeneracji obszarów miejskich i wiejskich oraz stanowią niezbędny element szerszego projektu realizującego cel PI 8.2. Przedsięwzięcia w ramach PI 8.2 powinny prowadzić do poprawy dostępu do zasobów dziedzictwa kulturowego, przemysłowego i naturalnego, jak również tworzenia zintegrowanych produktów turystycznych w oparciu o te zasoby w celu podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej i pobudzenia rozwoju gospodarczego.”

Priorytet inwestycyjny 9.2 Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich. „Rewitalizacja planowana w ramach RPO WŁ na lata 2014 - 2020 ma na celu niwelowanie zjawisk związanych z problemami społecznymi na zdegradowanych obszarach miejskich i wiejskich, jak również związanych z degradacją przestrzeni. Kompleksowa rewitalizacja wymaga aktywności czterech sfer: materialno- przestrzennej (modernizacja budynków oraz przestrzeni publicznej i infrastruktury technicznej), społecznej (rozwiązanie problemów społecznych takich jak bezrobocie, wykluczenie społeczne, niski poziom kapitału ludzkiego), gospodarczej (pobudzenie rozwoju gospodarczego) i środowiskowej (działania zwiększające efektywność energetyczną i służące wykorzystaniu terenów już zdegradowanych). (...) W ramach PI 9.2 wsparcie uzyskają przedsięwzięcia dotyczące rewitalizacji fizycznej zdegradowanych terenów o silnej kumulacji problemów społecznych, które będą miały na celu ożywienie społeczno- gospodarcze tych obszarów poprzez przywracanie lub nadawanie na terenach rewitalizowanych funkcji np. gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych. Planowana interwencja ma przeciwdziałać przyczynom ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez włączenie przestrzeni i zamieszkujących ją mieszkańców w nurt życia społecznego, w tym poprzez umożliwienie dostępu do usług publicznych oraz ich aktywizację na rynku pracy w ramach EFS. Zakres działań rewitalizacyjnych przyczyni się do zniwelowania negatywnych społecznych skutków izolacji i dyskryminacji obszarów problemowych. Realizacja działań z zakresu

rewitalizacji fizycznej i gospodarczej ma służyć przede wszystkim wzmocnieniu poziomu potencjału rozwojowego obszaru oraz poprawić społeczną spójność regionu łódzkiego.”

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Drzewica na lata 2015 – 2022 wpisuje się również w założenia Osi priorytetowej III Gospodarka niskoemisyjna i ochrona środowiska, zaś w jej ramach w:

Priorytet inwestycyjny 4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym. Jak czytamy w RPO WŁ na lata 2014 – 2020:

„Największy potencjał w zakresie oszczędności energii identyfikowany jest w budynkach, w związku z tym wsparcie należy skoncentrować na ich renowacji. (...) Do działań w tym zakresie zaliczyć należy promowanie i wdrażanie rozwiązań technologicznych ograniczających zużycie energii poprzez wykonywanie kompleksowej modernizacji budynków, zwłaszcza użyteczności publicznej i mieszkalnych (części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, celem zwiększenia ich efektywności energetycznej).”

W ramach przykładowych przedsięwzięć wymieniona jest: „kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej lub budynków mieszkalnych (części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych) wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne (m.in. ocieplenie obiektu, wymiana okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła), modernizacja systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach. W ramach przedsięwzięcia możliwa będzie wymiana źródła ciepła z opartego na paliwach konwencjonalnych przede wszystkim na źródła ciepła wytwarzające energię ze źródeł odnawialnych bądź na przyłącza sieciowe. Realizowane inwestycje będą wynikać z audytów energetycznych.”

Z przedstawionego opisu zaczerpniętego z Projektu RPO WŁ na lata 2007 – 2014 wynika, iż Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Drzewica wpisuje się w jego założenia. Cele i działania podejmowane w ramach LPR są zgodne tymi zawartymi w programie operacyjnym. Sprzyjają one rewitalizacji tkanki miejskiej, wykorzystują teren zdegradowany dla szeroko pojętego użytku społecznego, wzmacniają atrakcyjność regionu, czyniąc miejsce dostępnym i przyjaznym – co ważne - nie tylko dla mieszkańców Miasta.

3.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020

„Strategia ...” przedstawia Wizję Polski 2020 jako: „aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo”, jednym z działań wymienionych w kluczowych obszarach rozwoju jest „Spójność społeczno- gospodarcza i terytorialna - większa spójność terytorialna, dostępność usług publicznych, szeroka skala szans rozwoju jednostki, mądra i efektywna integracja społeczna”. Strategia podaje tutaj, iż „Zatrzymane zostaną również procesy marginalizacji na obszarach tracących dotychczasowe funkcje społeczno- gospodarcze i pobudzona zostanie zdolność do rozwoju dzięki procesom rewitalizacyjnym. W najbardziej zdegradowanych dzielnicach miast, w efekcie spójnych działań rewitalizacyjnych, nastąpi lokalizacja nowych funkcji, ożywienie i dywersyfikacja gospodarcza z jednoczesną poprawą sytuacji społecznej.”

„Strategia ...” określa „Główne obszary interwencji. Cele i priorytety rozwojowe.”. W jej ramach powstał Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna oraz cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, a także priorytetowy kierunek interwencji publicznej III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich. Zapisy „Strategii ...” mówią: „Prowadzone też będą działania na rzecz rewitalizacji zdegradowanych oraz najuboższych obszarów miejskich oraz wsparcia powiązań miasto - wieś. Silne i konkurencyjne miasta średnie i małe powinny bowiem stanowić centra rozwoju obszarów wiejskich, przygranicznych, peryferyjnie położonych w stosunku do głównych miast, które pośredniczą w rozprzestrzenianiu się rozwoju z miast głównych na dalsze obszary kraju.”

Zapisy powyżej stanowią kwintesencję działań zaplanowanych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Drzewica na lata 2015 – 2022. Wszystkie dokumenty wymienione we wcześniejszych rozdziałach muszą być spójne ze „Strategią ...”, stąd niekwestionowana zgodność LPR z jej zapisami. Działania zaplanowane w ramach programu rewitalizacji pozwolą m.in. na aktywizację społeczności, wzmocnią tkankę miejską, uczynią ją atrakcyjną i bezpieczną, nadadzą obszarowi nowe funkcje, które go ożywią i wyzwolą tkwiący w nim potencjał. Powstanie infrastruktury przyczyni się zapewne do pobudzenia miejscowej działalności gospodarczej.

4. Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji

4.1. Okres realizacji Lokalnego Planu Rewitalizacji Obszarów Miejskich

Okres realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji jest spójny z okresem programowania budżetu Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020. Biorąc pod uwagę, że projekty z tego okresu można realizować do roku 2022, Lokalny Program Rewitalizacji zamyka się datą 2022. Szacuje się, że niektóre z projektów mogą być trudne pod względem inwestycyjnym i będą realizowane w długim okresie czasu. Choć Miasto chciałoby wszystkie projekty wykonać jak najszybciej, to należy wziąć pod uwagę uwarunkowania budżetowe. Choć LPR stworzony został jedynie dla obszaru Miasta Drzewica to działaniem Urzędu objęty jest również obszar wiejski, gdzie także występują określone problemy, które należy rozwiązać.

4.2. Zasięg terytorialny rewitalizowanych obszarów

Według zapisów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego oraz prawodawstwa Wspólnoty, obszary miejskie poddawane rewitalizacji zostają wyznaczone w **Lokalnym Programie Rewitalizacji**. Ich granice są wydzielane na podstawie krytycznej analizy wyników badań i analiz (w tym wniosków różnych podmiotów współuczestniczących w procesie rewitalizacji), przeprowadzonych dla potrzeb przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Dokonując tego wyboru bierze się pod uwagę:

- a. wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia;
- b. wysoką stopę długotrwałego bezrobocia;
- c. niekorzystne trendy demograficzne;
- d. niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania skolaryzacji;
- e. wysoki poziom przestępczości i wykroczeń;
- f. szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska;
- g. niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej;
- h. wysoką liczbę imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców;
- i. porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego;
- j. niski poziom wydajności energetycznej budynków.

Za obszar wymagający rewitalizacji uznano centrum Miasta Drzewica z zabudową przyległą. Część Miasta objęta programem to część posiadająca obiekty zabytkowe o największych brakach infrastrukturalnych, a zarazem największej ilości zjawisk patologicznych, przestępczości i problemów w rodzinie. Większość budynków w tej strefie to budynki jednorodzinne.

4.4. Uzasadnienie wyboru obszarów rewitalizowanych

Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji sporządzono za pomocą wyszczególnionych poniżej kryteriów. Każde kryterium zostało dokładnie opisane i uzasadnione, dzięki czemu wyrażono celowość realizacji projektów w przyszłości.

Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia

Wykluczeniem społecznym nazywana jest sytuacja, w której dana jednostka nie ma możliwości (lub możliwości te są ograniczone) uczestnictwa w działaniach społeczeństwa, nie mając wpływu na ten stan. Oznacza to wyłączenie z życia gospodarczego, politycznego i kulturowego. Osoba taka nie może zatem uczestniczyć, wpływać ani korzystać z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich. Do grupy osób poważnie zagrożonych wykluczeniem społecznym w Drzewicy zaliczają się w szczególności:

- Osoby długotrwale bezrobotne (występuje szczególny problem bezrobocia wśród kobiet);
- Dzieci i młodzież niekontynuująca nauki;
- Osoby zagrożone eksmisją z zamieszkiwanych lokali;
- Osoby uzależnione od alkoholu (pracujące, bądź niezatrudnione; narażone na utratę pracy oraz powikłania choroby alkoholowej);
- Dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych (zaniedbanie wynika zwykle z braku zainteresowania opiekunów, tym czym zajmuje się ich dziecko i jakie ma perspektywy rozwoju; dzieci i młodzież w niedalekiej przyszłości będą tworzyć pokolenie pracujące na rzecz rozwoju własnych rodzin oraz całego Miasta Drzewica; muszą zatem mieć świadomość, jak ważny jest proces kształcenia się i udoskonalania własnych umiejętności, tak aby z powodzeniem odnalazły się na rynku pracy);
- Kobiety niepracujące (w szczególności brak wykonywania pracy wynika z konieczności zajmowania się domem i dziećmi; wydłużanie tego stanu grozi dezaktualizacją wiedzy i umiejętności, co przekłada się na trudności ze znalezieniem zatrudnienia oraz brakiem wiary we własne możliwości),
- Ofiary patologii życia rodzinnego (alkoholizm, ubóstwo doprowadza do licznych patologii, patologia bardzo często łączy się właśnie z ubóstwem),
- Osoby o niskich kwalifikacjach (niskie kwalifikacje prowadzą do bezrobocia, a tym samym do ubóstwa; popadanie w marazm przejawia się brakiem chęci do rozwijania swoich umiejętności i zainteresowań, osoby nie chcą się kształcić);
- Osoby bezrobotne (bezrobocie występuje głównie wśród osób o niskich kwalifikacjach, są to bardzo często osoby długotrwale bezrobotne, ale również będące w wieku najwyższej aktywności zawodowej);
- Żyjący w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych.

Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia

Długotrwałe bezrobocie jest problemem wysokiej rangi w Mieście Drzewica. Jak pokazują statystyki, grupa ta stanowi około 70% zarejestrowanych osób bezrobotnych, pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

To ogromny problem społeczny, który prowadzi do degradacji życia, często także rodziny osoby bezrobotnej. Bezrobocie może prowadzić do ubóstwa. Długotrwałe pozostawanie bez pracy oznacza brak wystarczających środków na realizowanie bieżących, podstawowych potrzeb; objawia się wykluczeniem społecznym, wyłączeniem jednostki z życia społecznego, kulturalnego. Długotrwałe bezrobotni popadają w niechęć i rezygnację, niejednokrotnie poprzestają na tym, co mają, nie szukając pracy. Osoby te odłączają się od życia społecznego, nie chcą się doksztalać, poszerzać swoich zainteresowań. Problemem jest także zwykłe lenistwo. Osoby te bardzo często przyzwyczyły się do pewnego stylu życia i nie chcą podejmować pracy. Diagnozując bezrobocie, należy wziąć pod uwagę fakt, że wiele osób jest zarejestrowanych, jako bezrobotni, a podejmują nielegalną pracę (bardzo często w sektorze budownictwa).

Bezrobocie może również prowadzić do patologii społecznych, grozi rozpadem rodziny, obniżeniem zdrowotności społeczeństwa. Nawet krótkotrwały okres bezrobocia nie pozostaje bez wpływu na kondycję psychiczną osób dotkniętych tym problemem.

Niekorzystne trendy demograficzne

Wśród niekorzystnych trendów demograficznych należy wymienić stopniowo zmniejszającą się liczbę ludności, która jest efektem ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji wewnętrznych. Świadczy to o niekorzystnym wizerunku Miasta w oczach jego mieszkańców. Na skutek zachodzących procesów, społeczeństwo zamieszkujące Drzewicę należy zaliczyć do typu „starzejącego się”. Oznacza to konieczność stworzenia atrakcyjnych warunków dla zamieszkania, pracy oraz zakładania rodziny. Niezbędne są nowe miejsca pracy, dające godziwe wynagrodzenie.

Niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania skolaryzacji

Osoby o wyższym wykształceniu i większych zarobkach opuszczają nieprzyjazne miejsca zamieszkania. Chcą je polepszyć, przenosząc się do innych części miasta lub poza nie. Należy zaznaczyć, że problemem w Mieście nadal jest stosunkowo niski poziom wykształcenia, braki w kwalifikacjach oraz przerywanie procesu nauczania.

Niski poziom wykształcenia łączy się przeważnie z bezrobociem i ubóstwem. Jest największą przeszkodą hamującą rozwój miasta. Bez rozwoju edukacji jakiegokolwiek przemiany społeczne nie będą możliwe. Potrzebna jest zmiana nawyków społeczeństwa, którego część po prostu nie czuje potrzeby doksztalania się i rozwoju.

Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń

Jednym z głównych kryteriów wskazania obszarów podlegających rewitalizacji, szczególnie obszarów miejskich, jest występowanie na tych obszarach zjawisk patologicznych oraz o charakterze przestępczym. W celu określenia takich obszarów problemowych należy wziąć pod uwagę dane gromadzone przez jednostki dbające o utrzymanie porządku w mieście (m.in. Policja) oraz dane dotyczące intensywności korzystania z różnych form opieki społecznej.

Z rozmów z mieszkańcami wynika, że poczucie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego jest dość wysokie. Dominują drobne przestępstwa przeciwko mieniu. Spada liczba włamań i kradzieży. Na stałym poziomie utrzymuje się liczba przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu. Wśród nich niewielki udział procentowy mają ciężkie przestępstwa - zabójstwa i rozboje. Jednak nawet najmniejsze przestępstwa wywierają znaczny wpływ na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Obrona mieszkańców przed przestępczością została zatem uznana za jeden z najważniejszych problemów miasta. W Drzewicy nie występuje problem zorganizowanych grup przestępczych.

Szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska

Środowisko przyrodnicze na obszarze Miasta zagrożone jest emisją niską pochodzącą ze spalin samochodowych oraz z gospodarstw domowych, które na potrzeby uzyskania energii cieplnej, korzystają często ze starych, nieefektywnych pieców węglowych, wykorzystując na opał węgiel o różnym stopniu zaziarczenia, ale również odpady. Pożądane jest uporządkowanie zieleni miejskiej w niektórych częściach Miasta oraz wykorzystanie jej, jako naturalnych granic i osłony przed hałasem czy zanieczyszczeniem.

Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej

Miasto Drzewica charakteryzuje się stosunkowo niskim wskaźnikiem aktywności gospodarczej. Odnotowuje się niewielki wzrost liczby podmiotów gospodarczych, którego nie można jednak traktować, jako stanu odrodzenia gospodarki. Najniższy wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej występuje pośród osób zamieszkujących strefę rewitalizacji. Wiąże się to ściśle z niskim poziomem wykształcenia oraz ubóstwem.

Wysoka liczba imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców

Problem ten praktycznie nie występuje w Mieście. Należy jednak zwrócić uwagę na wychowanie dzieci w duchu akceptacji dla innych kultur, religii oraz narodowości.

Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego

Na obszarze Miasta widoczne są zarówno zadbane jak i podupadające gospodarstwa domowe. Te drugie tworzą chaos oraz wizerunek miasta zaniedbanego. Niedbałość o podwórka i domy bardzo często powiązana jest z bezrobociem, ubóstwem oraz problemami natury społecznej ich mieszkańców. Szczególnie ważne jest zagospodarowanie przestrzeni w centrum Miasta, ale również w pobliskich kwartałach.

Niski poziom wydajności energetycznej budynków

Zły stan budynków mieszkalnych łączy się z ich niską efektywnością energetyczną. Domy są nieocieplone, dachy nieszczelne. Wymiany wymagają również otwory okienne i drzwiowe. Brak jest zastosowania nowoczesnych technik grzewczych.

Istotnym problemem zabudowy w Mieście, a szczególnie w centrum jest wiek budynków oraz fakt, że do obecnej chwili nie prowadzone były prace termomodernizacyjne. Ocena dotyczy również części budynków użyteczności publicznej. Stan taki powoduje duże zużycie energii cieplnej, co ma niekorzystny wpływ na rachunek ekonomiczny jednostki, jak również niekorzystnie wpływa na stan środowiska.

Głównym celem LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI jest przywrócenie świetności najbardziej reprezentacyjnemu obszarowi miasta. Priorytetowo będą zatem traktowane działania dotyczące rewitalizacji ścisłego centrum Drzewicy, przestrzeni publicznych odwiedzanych przez największą liczbę osób.

Koniecznym jest, aby podejmowane działania znalazły swoje odzwierciedlenie w rozwoju przedsiębiorczości oraz wzroście aktywności społecznej mieszkańców.

Niezbędne staje się także poprawienie wizerunku miasta, np. dążenie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców. Należy zwrócić uwagę również na działania promocyjne.

O wyborze obszaru rewitalizowanego zadecydowały kwestie historyczne, gospodarcze i społeczne. Centrum Miasta to miejsce koncentracji życia publicznego jego dawnych mieszkańców, wymiany handlowej, spotkań. W tym miejscu znajdowały się najważniejsze instytucje miejskie, budowle sakralne.

4.5. Cele przestrzenne rewitalizacji

Analiza stanu istniejącego przeprowadzona w rozdziale 2 niniejszego opracowania pozwoliła na określenie problemów w sferze przestrzennej na zdefiniowanym obszarze, który podlegać będzie rewitalizacji. Wskazano następujące cele rewitalizacji w obszarze przestrzennym, których osiągnięcie wpłynie na zmniejszenie zaobserwowanych negatywnych czynników:

- Rewitalizacja obiektów mieszkalnych w mieście, poprawa jakości zamieszkania;
- Uporządkowanie funkcji targowej, pieszej, jezdnej, społecznej;
- Uporządkowanie struktury ruchu;
- Budowa naturalnych barier ochronnych oddzielających obszary mieszkaniowe od ruchu kołowego (roślinność; wprowadzenie uporządkowanej zieleni miejskiej);
- Odnowienie historycznego wizerunku miasta (centrum miasta);
- Wspieranie prorozwojowych inwestycji wprowadzających nowe lub rozwijających istniejące funkcje turystyczne, kulturalne i społeczne;
- Stworzenie spójnej informacji turystycznej w mieście.

4.6. Planowane działania przestrzenne na obszarze rewitalizacji

Opis działań znajduje się w Załączniku nr 1 do niniejszego opracowania.

4.7. Cele rewitalizacji w obszarze gospodarczym

Wytyczono następujące cele główne rewitalizacji w obszarze gospodarczym, zmierzające do zmniejszenia negatywnego oddziaływania problemów opisanych w rozdziale 2:

- Tworzenie warunków do prowadzenia drobnego handlu w centrum miasta;
- Poprawa wizerunku miasta;
- Tworzenie warunków lokalowych i infrastrukturalnych dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości;
- Wzmacnianie funkcji rekreacyjno- turystycznych na terenie miasta;
- Tworzenie podstaw do budowy innowacyjnej gospodarki poprzez wzmocnienie funkcji edukacyjnej (głównie edukacja na poziomie ponadgimnazjalnym);
- Promowanie edukacji technicznej i wyższej;
- Tworzenie warunków rozwoju drobnej przedsiębiorczości poprzez bezpłatne szkolenia, doradztwo.

Tak zdefiniowane cele związane są z bezpośrednim wpływem na rozwój gospodarczy obszarów rewitalizowanych. Celem pośrednim wszystkich działań prowadzonych w pozostałych dwóch obszarach funkcjonowania (czyli przestrzennym i społecznym) jest natomiast tworzenie takich warunków życia i rozwoju, aby doprowadzić do zwiększenia potencjału gospodarczego Drzewicy i zintensyfikowania działalności, szczególnie w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw

4.8. Planowane działania na obszarze rewitalizowanym w sektorze gospodarczym

Opis działań znajduje się w Załączniku nr 1 do niniejszego opracowania.

4.9. Cele rewitalizacji w obszarze społecznym

Na podstawie analizy sporządzonej w rozdziale 2, wyodrębniono następujące cele rewitalizacji w obszarze społecznym, zmierzające do zmniejszenia ich negatywnego oddziaływania na otoczenie:

- Zahamowanie negatywnych tendencji społecznych w mieście - bezrobocia, patologii społecznych;
- Włączenie dzieci i młodzieży w procesy rozwojowe miasta;
- Stworzenie szerokiej oferty kursów doszkalających;
- Stworzenie dostępu do instytucji kulturalnych mieszkańcom bez względu na wiek, płeć i stan majątkowy;
- Wsparcie turystyki, sportu i rekreacji w celu ograniczenia tworzenia się i rozwoju negatywnych trendów społecznych;
- Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców;
- Ochrona zdrowia i popularyzacja zdrowego trybu życia;
- Inicjowanie tworzenia nowych organizacji pozarządowych.

Dla osiągnięcia rzeczywistego wpływu LPR na sytuację społeczno- gospodarczą obszaru wsparcia, przedsięwzięciom infrastrukturalnym będą towarzyszyły zaplanowane działania społeczne, współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego.

4.10. Planowane działania na obszarze rewitalizowanym w sektorze społecznym

Opis działań znajduje się w Załączniku nr 1 do niniejszego opracowania.

4.11. Planowane wskaźniki osiągnięcia celów

Rewitalizacja wyznaczonego obszaru Miasta jest działaniem komplementarnym do programów uprzednio wytyczonych. Zgodnie z nimi kierunek, jaki powinna przyjąć rewitalizacja historycznej części Miasta to ochrona dziedzictwa kulturowego, rozwój turystyki, promocja i wspieranie przedsiębiorczości lokalnej, a także aktywizacja zawodowa różnych grup społecznych, zwłaszcza tych zagrożonych wykluczeniem oraz długotrwałym bezrobociem.

Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji powinna przyczyniać się zarówno w krótszej jak i dłuższej perspektywie do osiągnięcia:

- Rozwoju kultury regionalnej i lokalnej – wzrostu znaczenia lokalnych imprez kulturalnych;
- Wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego miasta Drzewica – wzrostu inwestycji zewnętrznych w mieście, spadku przestępczości, wzrostu liczby turystów odwiedzających region;
- Dalszego rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw, wprowadzających innowacje gospodarcze lub powodujących transfer technologii – wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w poszczególnych latach;
- Poprawienia stanu infrastruktury technicznej i drogowej w celu realizowania nowych inwestycji gospodarczych;
- Poprawy stanu środowiska naturalnego oraz promocji zasobów przyrodniczych, w tym ograniczenie zanieczyszczeń przedostających się do środowiska naturalnego oraz prowadzenie monitoringu źródeł i wielkości zanieczyszczeń;
- Wyrównywania szans oraz integracji społecznej osób niepełnosprawnych, starszych – skutecznego włączania seniorów w działania lokalnych społeczności;
- Przeciwdziałanie bezrobociu poprzez tworzenie nowych i utrzymani istniejących miejsc pracy.

Dla działań przewidzianych w Lokalnym Programie Rewitalizacji określa się listę wskaźników, na podstawie której weryfikowane będą osiągnięcia założonych celów. Lista będzie rozszerzana i uzupełniana w trakcie opracowywania kolejnych przedsięwzięć na dalsze lata realizacji Programu.

Wskaźniki produktu	Jednostka miary
Liczba zrewitalizowanych obszarów	szt.
Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów	ha
Liczba obiektów, które uzyskały nowe funkcje w wyniku rewitalizacji	szt.
Liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów małej architektury	szt.
Liczba utworzonych / zmodernizowanych miejsc rekreacji i terenów zielonych	szt.
Długość wymienionej/wybudowanej/przebudowanej/zmodernizowanej instalacji wodno-kanalizacyjnej	m
Długość wymienionej/wybudowanej/przebudowanej/zmodernizowanej instalacji elektrycznej	m

Długość wymienionej/wybudowanej/przebudowanej/zmodernizowanej instalacji ciepłowniczej	m
Długość wymienionej/wybudowanej/przebudowanej/zmodernizowanej instalacji gazowej	m
Liczba wybudowanych systemów przeciwpożarowych i przeciwwłamaniowych w rewitalizowanych obiektach	szt.
Liczba wybudowanych systemów monitoringu w celu podniesienia bezpieczeństwa publicznego	szt.
Liczba zmodernizowanej istniejącej infrastruktury sieciowej	szt.
Liczba zbudowanych/przebudowanych/doposażonych obiektów	szt.
Liczba obiektów mieszkaniowych poddanych renowacji	szt.
Liczba obiektów objętych termomodernizacją	szt.
Liczba wybudowanych lokalnych punktów informacji kulturalnej i turystycznej	szt.
Powierzchnia terenów rewitalizowanych przeznaczonych na małą infrastrukturę	m ²
Liczba obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne	szt.
Powierzchnia obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne	m ²
Liczba systemów zabezpieczeń w obiektach dziedzictwa kulturowego	szt.
Powierzchnia zmodernizowanych obiektów dziedzictwa kulturowego	m ²
Powierzchnia wyremontowanej i przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym	m ²
Długość zmodernizowanych dróg na obszarach objętych rewitalizacją	km
Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej	szt.
Powierzchnia zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej	m ²
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary
Powierzchnia poddana rewitalizacji	ha
Liczba przedsiębiorstw powstałych na zrewitalizowanym obszarze	szt.
Powierzchnia obszaru objętego systemem monitoringu	ha
Liczba przystosowanych zabytków nieruchomych do nowych funkcji	szt.
Liczba zabytków nieruchomych, które zachowały dotychczasowe funkcje	szt.
Powierzchnia odbudowanych budynków lub obiektów	m ²
Powierzchnia budynków lub obiektów poddanych renowacji lub modernizacji	m ²
Powierzchnia terenów przygotowanych pod realizację nowych inwestycji gospodarczych	ha
Powierzchnia kompleksowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej rewitalizowanych terenów	ha
Liczba zrewitalizowanych obiektów	szt.
Powierzchnia obszaru objęta ochroną przeciwpożarową i przeciwwłamaniową w rewitalizowanych obiektach	m ²
Liczba osób zamieszkujących na stałe w obiektach poddanych renowacji/adaptacji	osoby
Powierzchnia obiektów poddanych renowacji/adaptacji	m ²
Powierzchnia budynków objęta termomodernizacją	m ²
Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektu	MW/rok
Liczba przestępstw w mieście	szt.
Wskaźnik wykrywalności przestępstw	%
Liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie zrewitalizowanym	szt.

Liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki	szt.
Liczba obiektów zabezpieczonych przed zagrożeniami	szt.
Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów turystycznych i kulturalnych	szt.
Liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej	szt.
Powierzchnia usługowa faktycznie wykorzystywana	m ²
Liczba nowych przedsiębiorstw	szt.
Liczba nowych punktów usługowych na terenach zrewitalizowanych	szt.
Liczba osób korzystających z wybudowanych / przebudowanych ciągów pieszo-rowerowych / ścieżek rowerowych	osoby
Zmiana przepustowości	pojazdy / miesiąc
Wskaźniki oddziaływania	Jednostka miary
Wskaźnik bezrobocia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych	%
Liczba mieszkańców na terenach zrewitalizowanych	szt.
Liczba pożarów, włamań do obiektów zabytkowych	szt.
Liczba korzystających z nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki	szt.
Stałe miejsca pracy w obszarze kultury i turystyki	szt.
Wskaźnik wykształcenia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych	%
Liczba absolwentów szkół średnich na terenie zrewitalizowanym	szt.
Liczba utrzymanych miejsc pracy (w okresie 2 lat)	szt.
Liczba utrzymanych punktów usługowych (w okresie 2 lat)	szt.

5. Plan finansowy realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji w latach 2015 - 2022

Plan finansowy realizacji „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Drzewica na lata 2015 – 2022” stanowi Załącznik nr 1 do niniejszego opracowania.

6. System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Drzewica

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Proces jego wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem. Wdrożeniu LPR towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze. Program rewitalizacji jest warunkiem koniecznym rozwoju danej jednostki terytorialnej. Sam dokument nie jest jednak receptą na sukces. Aby mógł przynieść zaplanowane efekty, konieczne jest sukcesywne jego wdrażanie, czuwanie nad jego realizacją i kontrolowanie przebiegu.

Właściwy proces wdrażania Programu wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. Przedkładany LPR jest "własnością" społeczności lokalnej - dla niej przede wszystkim był budowany. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne. Niezwykle istotne jest partnerstwo. Wdrażanie wytyczonych planów zakłada potrzebę animacji od podstaw, która wiąże się z głębszymi kwestiami, takimi jak: zmiana mentalności, stosunki społeczne oraz kultura lokalna, których ewolucja jest procesem rozłożonym na wiele lat.

Realizacja LPR uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe Gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów Jednostka zabezpieczy 15% wkładu w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Za wdrażanie LPR odpowiedzialny będzie Urząd Gminy i Miasta Drzewica.

Zarządzanie

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację LPR będzie pełnił specjalnie powołany zespół pracowników. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- zapewnienia zgodności realizacji Dokumentu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach LPR,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji LPR,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania LPR,
- zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach,
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji LPR.

Instytucja wdrażająca Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Drzewica.

Urząd Gminy i Miasta, jako instytucja wdrażająca LPR, odpowiedzialna będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne,
- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w LPR w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

W przypadku LPR, kluczową postacią w procesie jego realizacji i monitoringu jest Burmistrz. Kierując bieżącą działalnością, ma największy wpływ zarówno na sam proces opracowywania LPR, jego wdrażania, jak również oceny jego realizacji. Do najważniejszych zadań Burmistrza w zakresie zarządzania i monitoringu należałby bezpośredni nadzór nad wdrażaniem LPR oraz wyznaczenie koordynatora jego realizacji.

Ważną rolę w procesach wdrożeniowych Dokumentu odgrywać powinien koordynator LPR jako osoba zaangażowana bezpośrednio w realizację zadań w nim wyznaczonych i dobrze zorientowana w istniejących realiach, mająca jednocześnie bezpośredni wpływ na procesy gospodarcze i społeczne zachodzące w Mieście i Gminie.

Główne zadania koordynatora polegałyby na:

- bieżącej analizie stanu realizacji LPR;
- obserwacji uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wpływających lub mogących wpłynąć na realizację LPR;
- prowadzeniu bazy informacji;
- wypracowaniu kryteriów oceny stanu realizacji LPR;
- aktywnym poszukiwaniu źródeł finansowania.

Wdrażanie na każdym etapie podlega weryfikacji i aktualizacji. Opierać powinno się ono na odpowiednim rozdziale zadań realizacyjnych w ramach struktury organizacyjnej Urzędu. Pozwala to na koncentrowanie się na konkretnym przedsięwzięciu, a tym samym zwiększa jego efektywność.

7. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitorowanie

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu czy programu rewitalizacji i jego zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Monitorowania wdrażania LPR oraz jego poszczególnych elementów dokonywać będzie Komitet Monitorujący. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania LPR i jego realizacji, w skład Komitetu Monitorującego wchodzić będą członkowie grupy roboczej, zaangażowanej w sporządzanie LPR. Skład Komitetu Monitorującego przedstawiać się będzie zatem następująco:

- Burmistrz Gminy i Miasta Drzewica,
- Skarbnik Gminy,
- Koordynator Zespół,
- Przedstawiciel Rady Gminy.

Zebrania Komitetu Monitorującego odbywać się będą raz na pół roku. Istnieje możliwość częstszych spotkań po uprzednim zawiadomieniu członków Komitetu przez Sekretariat Komitetu. Funkcję Sekretariatu Komitetu Monitorującego pełnić będzie sekretariat Urzędu Gminy i Miasta Drzewica. Obowiązkiem Sekretariatu będzie zawiadamianie członków Komitetu o terminach posiedzeń oraz przygotowywanie na w/w posiedzenia szczegółowych informacji na temat postępów w realizacji LPR w formie standardowego raportu monitorującego. Obowiązkiem Sekretariatu będzie także przygotowywanie protokołów z posiedzeń Komitetu Monitorującego, zawierających ustalenia w/w posiedzeń i przesyłanie ich do członków Komitetu. Komitet Monitorujący analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych projektów i całego LPR w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i LPR z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem LPR, Komitet Monitorujący powinien podjąć działania mające na celu wyeliminowanie pojawiających się trudności wdrożeniowych.

Na koniec każdego podokresu planowania (tzn. styczniu 2022 roku) Komitet Monitorujący sporządzi raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń Programu. Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami LPR, a jego rzeczywistym wykonaniem będą w w/w raporcie szczegółowo wyjaśnione. Raport końcowy będzie dostępny do wglądu w Urzędzie Gminy i Miasta w Drzewicy.

Ocena

W procesie monitorowania Programu przewidziano następujące fazy:

- Ocenę wstępną

Rozpoczęcie programu i wchodzących w jego skład projektów poprzedzone zostanie ustaleniem wszelkich parametrów ilościowych i jakościowych (wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań). Zostaną również wyraźnie określone etapy cząstkowe realizacji poszczególnych zadań (termin rozpoczęcia i zakończenia). Przyjęte raz parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji programu i projektów.

Monitoring sterujący

Dotyczy całego okresu wdrażania projektu. Zadaniem prowadzonego monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchyleń, jakie mają miejsce w trakcie realizacji projektu.

- Kontrolę końcową - ewaluację efektów

Ewaluacja zaczyna się w już procesie planowania/programowania. Można powiedzieć, że planowanie ukierunkowuje ewaluację i ewaluacja ukierunkowuje planowanie przyszłych działań. Jest to bardzo ważna funkcja ewaluacji, gdyż pozwala na zbadanie wewnętrznej logiki programu/projektu. Logika programu/projektu opisuje relacje pomiędzy wszystkimi jego elementami: potrzebami, strategią, celami, nakładami, działaniami, produktami, rezultatami i wpływem. Ewaluacja, badając wewnętrzną spójność programu/projektu, weryfikuje w jaki sposób nakłady programu przekształcane są w produkty, jak produkty prowadzą do uzyskania rezultatów i oddziaływania, a więc i zaspokojenia potrzeb grup docelowych.

Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z programów finansowanych przez Unię Europejską. Głównym zadaniem jest zatem dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron;
- oszacowanie możliwości i ograniczeń;
- usprawnienie zarządzania;
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego;
- poprawianie błędów dla celów odpowiedzialności;
- wsparcie alokacji zasobów finansowych;
- ulepszenie procesu decyzyjnego;

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu wdrożenia programów w zakresie:

- działania programów;
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów;
- wpływu na problemy, do których odnoszą się programy;

- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia programów i projektowania nowych programów;
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Jednym z celów ewaluacji jest również zapewnienie przejrzystości wykorzystania środków publicznych poprzez przekazywanie i upowszechnianie informacji o powodzeniu lub niepowodzeniu przedsięwzięć finansowanych z programów pomocowych. Ewaluacja ma również wymiar edukacyjny. Uczy bowiem rejestrować i stymulować zmianę, analizować i rozumieć złożoność zjawisk.

Ocena końcowa powinna określić, na ile zakładane w LPR cele zostały osiągnięte oraz ustalić przyczyny wszelkich odchyżeń w realizacji. Ewaluacja posłuży za podstawę sprawdzenia czy planowane efekty są zgodne z przyjętymi celami i ich miarami. W trakcie ewaluacji zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wnioski z ewaluacji zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych projektów w przyszłości.

Komunikacja społeczna

- Uwarunkowania współpracy

Fundamentem ideowym wyznaczającym podstawy współpracy państwa, w tym samorządów terytorialnych i organizacji pozarządowych jest zasada subsydiarności, zapisana w preambule Konstytucji RP. Zakłada ona, że państwo bierze na siebie tylko te zadania, których nie są w stanie rozwiązać obywatele i ich wspólnoty. Praktyczną konsekwencją przyjęcia tej zasady jest decentralizacja państwa i przekazywanie władzy lokalnej wspólnotom samorządowym. Bardzo ważnym krokiem na tej drodze jest przeniesienie znacznej części kompetencji rządu centralnego samorządom: powiatom i województwom. Obok tego procesu powinien się dokonywać proces przekazywania części kompetencji państwa obywatelom dobrowolnie zrzeszającym się dla rozwiązywania zadań społecznych. Przemawiają za tym nie tylko względy ideowe, ale i praktyczne. Nie chodzi tylko o to, że obywatele mają prawo sami definiować swoje problemy i liczyć na pomoc państwa w ich rozwiązywaniu, ale także o to, iż w wielu dziedzinach organizacje te szybciej i taniej potrafią rozwiązać problemy niż administracja rządowa i samorządowa.

Podstawowym faktem, który winni uświadamiać sobie wszyscy samorządowcy i pozarządowcy jest to, że podmiotem ich działania są ludzie. Zarówno samorząd lokalny, jak i organizacje pozarządowe, choć w oparciu o różne podstawy (samorząd z mocy prawa, organizacje dobrowolnie) są reprezentantami społeczności. Obie te instytucje, znów w różny sposób i na różnych zasadach, dążą do wspólnego celu. Jest nim zaspokajanie potrzeb społecznych, służenie ludziom, którzy wybrali swoich przedstawicieli do tych instytucji. Zrozumienie tego, skądinąd oczywistego faktu, nie jest wcale powszechne, a jest to przecież fundament współdziałania, w ramach wspólnej misji, jaką jest dobro społeczności lokalnej. Organizacje pozarządowe z reguły są znacznie bliżej ludzi, wyrastają w odpowiedzi na ich konkretne potrzeby. Administracja natomiast często (na całym świecie zresztą) zapomina o swojej misji, o tym, komu służy. Świadomość misji, nadanie podmiotowości ludziom uruchamia proces uwłaszczenia obywateli, przywrócenia im podmiotowości poprzez tworzenie możliwości wpływania na własne sprawy. Jednym z nurtów takiego procesu uwłaszczenia obywateli

jest budowanie współpracy władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi, które pełnią funkcję uspołeczniania życia zbiorowego.

Organizacje, o czym była już mowa, powstają tam, gdzie pojawiają się niezaspokojone potrzeby. Najczęściej są odpowiedzią na problemy dnia codziennego, gdyż te właśnie są najbardziej istotne. Część organizacji w sposób świadomy pozostaje na tym poziomie działania. To jest ich misja, tak określiły swoją rolę i miejsce: pomagać wtedy, gdy pojawia się problem. Najczęściej zresztą uzupełniają w ten sposób działania samorządu i państwa. Jednak inne organizacje starają się poszukiwać przyczyn problemów, a nie tylko łagodzić ich skutki. To jest skuteczna metoda rozwiązywania problemów, ale trudna, bo wymagająca umiejętności i wytrwałości w docieraniu do rzeczywistych źródeł problemów, spojrzenia ponad codziennością. Wiele organizacji, które w tym właśnie upatrują swoją rolę, stara się docierać do źródeł problemów i rozwiązywać je, i to zarówno w skali lokalnej, jak i ogólnopolskiej.

Nie jest to również łatwe dla samorządowców, którzy bardzo często przygnieceni są problemami dnia codziennego: dziurawymi jezdniami, czy brakiem pieniędzy na wypłatę zasiłków z pomocy społecznej. Ale także wśród nich istnieje wiele przykładów starań o patrzenie na problemy w dłuższym horyzoncie czasowym i określanie celów, które odnoszą się do źródeł problemów, a nie tylko do ich skutków - w myśl twierdzenia, że lepiej zapobiegać niż leczyć. Przykładem takiego podejścia do określania celów działania są strategie w wielu gminach w Polsce.

Świadomość tego, że w działaniu najważniejsze są rezultaty wiąże się ściśle ze świadomością misji, celów. Myślenie w kontekście rezultatów podejmowanych działań wymaga planowania i to w dłuższym horyzoncie czasowym. Finansować należy nie działania, ale ich rezultaty. Dobrze znane są sytuacje, w których pewne rezultaty można osiągnąć bardzo prostymi, tanimi sposobami. Nie da się ich jednak zastosować, trzeba wybrać sposób droższy i niekoniecznie gwarantujący osiągnięcie zakładanych rezultatów, tylko dlatego, że tak mówią przepisy. To bardzo często problem administracji, którego rozwiązaniem mogą być organizacje pozarządowe, elastyczne i - między innymi dzięki temu - skuteczne w działaniu.

Władza samorządowa z mocy prawa jest gospodarzem w swojej gminie. Dobry gospodarz to nie zawsze ten, który sam wszystko potrafi zrobić najlepiej, ale przede wszystkim ten, który potrafi dobrze kierować innymi. Władze samorządowe powinny przede wszystkim tworzyć warunki do współpracy, z wszystkimi tymi, którzy działają dla dobra społeczności lokalnej, w tym z organizacjami pozarządowymi.

Organizacje potrafią osiągać założone rezultaty taniej i skuteczniej niż na przykład jednostki budżetowe, obciążone administracją i skrzepowane przepisami. Jest to również, a może nawet przede wszystkim, ważne z jednego jeszcze powodu. Ludzie wtedy są szczęśliwi, gdy czują w pełni, że ich potrzeby są zaspokajane, gdy się ich nie wyręcza, ale daje się możliwość decydowania o zaspokajaniu własnych potrzeb. Jedną z form takiego uczestnictwa jest właśnie współpraca z organizacjami pozarządowymi, które reprezentują interesy obywateli.

Innym elementem świadomości współpracy jest uświadomienie sobie ról, jakie pełnią obaj partnerzy. Oczywiście jest, że podstawą dla określania tych ról jest stan obecny, co nie oznacza, że nie można

dążyć - w ramach obowiązujących reguł - do jego zmiany. Władze lokalne, w ramach bycia gospodarzem w swojej gminie, zobowiązane są do świadczenia określonego zakresu usług o określonych standardach. W przeciwieństwie do nich, organizacje tworzone są dobrowolnie, same określają to co robią. W określeniu ról pomaga zidentyfikowanie i przekonanie się nawzajem o swoich atutach. Samorząd, na przykład ma możliwość kreowania warunków i regulacji dotyczących różnych sfer życia publicznego, posiada zasoby i środki na prowadzenie działań na rzecz mieszkańców, ma dostęp do różnych źródeł informacji. Organizacje natomiast są elastyczne, nie są bowiem skrupowane tyłoma przepisami co samorząd, mogą być zatem znacznie bardziej innowacyjne, mają lepsze rozpoznanie potrzeb społecznych, mogą efektywniej świadczyć usługi na rzecz mieszkańców. Dobre poznanie siebie nawzajem, określenie własnych atutów i słabości pozwala precyzyjnie określić role obu partnerów. Różnice w ich możliwościach działania i w tym, czym dysponują stanowią siłę współpracy, w której obaj partnerzy mogą uzupełniać się, pomnażając efekty współdziałania.

– Organizacje pozarządowe jako partner samorządu terytorialnego

Organizacje są reprezentantem społeczności lokalnej, wyrazicielem potrzeb, dążeń i oczekiwań tej społeczności (lub jej grup). To powoduje, że dla samorządu organizacje stanowią znakomity "pas transmisyjny", którym przepływają informacje zarówno od ludzi do samorządu, jak i od samorządu do społeczeństwa. Organizacje jako reprezentant społeczności powinny mieć zatem możliwość wypowiedzenia się w sprawach ważnych dla społeczności i współuczestniczyć w podejmowaniu istotnych dla mieszkańców decyzji. Główne formy współpracy to: stała współpraca informacyjna, konsultacje, współdziałanie w podejmowaniu decyzji przez władze samorządowe. Organizacje świadczą również, o czym była już mowa, pomoc bezpośrednią na rzecz mieszkańców społeczności lokalnej. Dysponują w tym zakresie potencjałem, wiedzą i doświadczeniami. Mogą być zatem znakomitym wykonawcą zadań publicznych, których zakres i sposób realizacji określa samorząd.

Główna forma współpracy: kontraktowanie usług organizacjom przez samorząd. Organizacje obok wykonywania zleczanych przez samorząd zadań publicznych, proponują zupełnie niekonwencjonalne, nowatorskie sposoby rozwiązywania problemów. Pełnią funkcję innowacyjną i w tym zakresie samorząd również powinien współpracować z nimi, przede wszystkim inspirując działania innowacyjne i wspierając ich realizację.

– Główne formy współpracy to: programy dotacji i inne formy wspierania organizacji.

Organizacje pozarządowe spośród innych partnerów samorządu terytorialnego wyróżniają następujące cechy:

- łączenie funkcji usługowej i reprezentacji,
- bardzo dobre rozpoznanie potrzeb, dążeń i oczekiwań społecznych,
- elastyczność podejmowanych działań, łatwość w dostosowaniu ich do potrzeb i preferencji klientów/adresatów działań organizacji,
- potencjał, przede wszystkim ludzki,
- aktywizowanie i organizowanie wokół działań organizacji społeczności lokalnej,

- o możliwość pozyskiwania środków na realizację działań niedostępnych lub trudno dostępnych dla samorządu i innych partnerów,
- o elastyczność w kalkulowaniu kosztów realizacji działań.

Programy współpracy najczęściej przewidują następujące formy współpracy pomiędzy samorządem i organizacjami pozarządowymi:

- o konsultowanie decyzji podejmowanych przez władze samorządowe z organizacjami pozarządowymi, najlepiej w ustalonym wspólnie trybie i formie,
- o zaproszenie organizacji pozarządowych do współtworzenia strategii rozwoju lokalnego, szczególnego znaczenia nabiera w tworzeniu regionalnych planów rozwoju nowych województw samorządowych,
- o określenie zasad i procedur ubiegania się przez organizacje pozarządowe o dotacje z budżetu samorządowego na realizację innowacyjnych projektów służących mieszkańcom danej społeczności lokalnej,
- o uwzględnianie organizacji pozarządowych w przetargach na wykonywanie zadań publicznych,
- o stanowienie prawa lokalnego (uchwały Rad Samorządów), które w sposób kompleksowy określają cele, zasady, mechanizmy i formy współpracy samorządu i organizacji pozarządowych.

Różne formy wspierania działań organizacji, na przykład:

- o możliwość korzystania z infrastruktury posiadanej przez samorząd; organizacje bezpłatnie lub na zasadach preferencyjnych mogą korzystać z lokali, sal na szkolenia i konferencje, środków transportu,
- o możliwość korzystania z informacji posiadanych przez samorząd,
- o możliwość korzystania z wiedzy i doświadczeń ekspertów samorządowych,
- o możliwość korzystania z kanałów promocyjnych Miasta i Gminy,
- o możliwość korzystania z kontaktów zagranicznych Miasta i Gminy,
- o możliwość udzielania przez Miasto i Gminę rekomendacji dla organizacji pozarządowych,
- o możliwość korzystania ze szkoleń i to zarówno w zakresie merytorycznych zagadnień, jak i w zakresie rozwoju organizacyjnego, jak też dotyczących funkcjonowania władz samorządowych, urzędu Miasta i Gminy, etc³².

³² Wykorzystano: Tomasz Schimanek, „Organizacje pozarządowe w Polsce”

Promocja LPR

Gmina i Miasto Drzewica będą upowszechniać informacje o projektach i jego efektach przede wszystkim na obszarze jego realizacji oraz na ogólnodostępnej stronie internetowej. Informacje o projektach i o LPR będą również upowszechniane na terenie Polski. Celem takiego działania jest szeroka promocja projektów oraz zachęcenie do współpracy na terenie Polski i Europy.

Działania promocyjne będą zgodne z wymogami Rozporządzenia w sprawie środków informacyjnych i promocyjnych stosowanych przez Państwa Członkowskie odnośnie pomocy z funduszy strukturalnych.

Zapewnienie informacji zwrotnej jest jednym z kluczowych elementów umożliwiających efektywne wdrażanie LPR oraz ocenę działań promocyjnych. Również systematyczne zbieranie danych i gromadzenie ich w istniejących bazach danych jest elementem ułatwiającym późniejsze prace i działania promocyjne. Celem ewaluacji działań promocyjnych jest odpowiedź na pytanie, czy wszyscy mieszkańcy regionu mają wystarczającą wiedzę o działaniach realizowanych przez Urząd Gminy i Miasta? W przypadku problemów z promocją, działania powinny być korygowane w miarę zapisów projektu. Innym celem jest zapewnienie efektywnej promocji przy jednoczesnym obniżeniu jej kosztów.

W prasie lokalnej i regionalnej oraz w Internecie podawane będą systematycznie informacje na temat zaangażowania finansowego UE w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji.

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA DRZEWICA NA LATA 2015 – 2022

Lista projektów przewidzianych do realizacji w latach 2015 – 2022. Realizacja poszczególnych projektów jest ściśle związana z pozyskaniem środków zewnętrznych.

Planowane działania przestrzenne na obszarze rewitalizacji

Nazwa projektu
Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Gminie i Mieście Drzewica
Opis projektu
<p>Niezwykle ważnym elementem rozwoju Gminy i Miasta Drzewica jest wprowadzenie inteligentnych systemów zarządzania energią. W budynkach użyteczności publicznej nastąpi wymiana lub modernizacja węzłów energetycznych wraz ze źródłem ciepła. Zastosowane zostaną rozwiązania ekologiczne oparte na odnawialnych źródłach energii. Jeśli będzie to zasadne, zastosowane zostaną również panele fotowoltaiczne lub inne systemy wspomagające produkcję prądu. Prąd będzie w sposób systemowy przekazywany do poszczególnych obiektów. Planuje się również wykorzystanie energii elektrycznej wytworzonej ze źródeł odnawialnych do oświetlenia przestrzeni publicznych. Systemy elektroniczne czuwać będą nad oszczędnością energii. Użyte zostaną technologie innowacyjne.</p> <p>Projekt przewiduje również komponent promocyjny i edukacyjny. Wszyscy mieszkańcy mają mieć świadomość, jakie oszczędności w utrzymaniu obiektów otrzymano dzięki zastosowaniu odnawialnych źródeł energii oraz jakie jest to ważne dla środowiska naturalnego.</p>
Szacowane koszty
<p>Szacowany koszt projektu to około 4 mln PLN.</p> <p>Planuje się pozyskanie dotacji z EFRR w wysokości 85% kosztów projektu</p> <p>Wkład EFRR – 3 400 000,00 PLN</p> <p>Wkład własny Gminy i Miasta Drzewica – 600 000,00 PLN</p>
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2015 – 2019.

Wpływ na realizację Strategii
<p>Projekt wpłynie na ograniczenie emisji substancji niebezpiecznych do powietrza (szczególnie CO₂). Znaczenie spadną koszty utrzymania obiektów publicznych w Gminie Drzewica. Planuje się, że stopa zwrotu zainwestowanych środków Gminy nie może być dłuższa niż 6 lat.</p> <p>Projekt będzie miał duży wpływ na rozwój świadomości mieszkańców o efektywności energetycznej. Mieszkańcy dowiedzą się, jakie korzyści może przynieść inwestycja w poprawną izolację budynków oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.</p>
Wskaźniki osiągnięcia celów
<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości powietrza, - spadek nakładów na utrzymanie obiektów użyteczności publicznej, - wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w całej Gminie, - poprawa jakości życia mieszkańców, - poprawa wizerunku Gminy;
Projekty uzupełniające
<p>Aby osiągnąć cele projektu niezbędna będzie realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR, EFS, PROW:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Promocja odnawialnych źródeł energii.

Nazwa projektu
Kompleksowa rewitalizacja Miasta Drzewica (remonty dróg, chodników, zieleń, place zabaw, boiska) w tym przebudowa układu komunikacyjnego w Drzewicy
Opis projektu
Przewiduje się rewitalizację strefy objętej rewitalizacją poprzez poprawę układu komunikacyjnego, pieszego. Stworzone zostaną również nowe place zabaw, nasadzenia, odnowiona infrastruktura sportowo – rekreacyjna. W ramach projektu planuje się również budowę kanalizacji deszczowej.
Szacowane koszty
<p>Szacowany koszt projektu to 3 mln. PLN.</p> <p>Planuje się pozyskanie dotacji z EFRR w wysokości 85% kosztów projektu</p> <p>Wkład EFRR – 2 550 000,00 PLN</p> <p>Wkład własny Gminy i Miasta Drzewica – 450 000,00 PLN</p>
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2017 - 2020.
Wpływ na realizację Strategii
Nastąpi poprawa atrakcyjności terenu miejskiego. Zwiększy się liczba turystów, co będzie prowadzić

do powstania nowych przedsiębiorstw. Poprawi się jakość zamieszkania na terenie strefy objętej rewitalizacją.

Wskaźniki osiągnięcia celów

- liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie miasta,
- wzrost liczby turystów,
- spadek bezrobocia,
- wzrost cen działek na terenie miasta;

Projekty uzupełniające

Aby osiągnąć cele projektu konieczna jest realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR i EFS:

1. Kursy doszkalające dla mieszkańców miasta – planuje się organizację szkoleń podnoszących kompetencje dla mieszkańców Gminy i Miasta Drzewica.

Planowane działania na obszarze rewitalizowanym w sektorze gospodarczym

Nazwa projektu

Rewitalizacja terenów przemysłowych w Mieście Drzewica poprzez modernizację sieci kanalizacyjnej na terenach dawnych zakładów „Gerlach”

Opis projektu

Projekt polega na modernizacji sieci kanalizacyjnej na terenach dawnego zakładu „Gerlach” w Drzewicy. Teren ma stać się atrakcyjny dla przyszłych inwestorów oraz lokalnych przedsiębiorców, którzy chcieliby rozwijać własną działalność gospodarczą.

Szacowane koszty

Szacowany koszt projektu to 1 mln PLN.

Planuje się pozyskanie dotacji z EFRR w wysokości 85% kosztów projektu

Wkład EFRR – 850 000,00 PLN

Wkład własny Gminy i Miasta Drzewica – 150 000,00 PLN

Szacowana data realizacji

Planuje się realizację projektu w latach 2018 - 2020.

Wpływ na realizację Strategii

Projekt wpłynie na wzrost liczby inwestycji zewnętrznych w Gminie. Zwiększy się ilość miejsc pracy w zawodach pozarolniczych. Spadnie bezrobocie i ubóstwo.

Wskaźniki osiągnięcia celów

- liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie gminy,
- wzrost liczby turystów,
- spadek bezrobocia,
- wzrost cen działek na terenie gminy;

Projekty uzupełniające

Aby osiągnąć cele projektu konieczna jest realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR i EFS:

1. Kursy doszkalające dla mieszkańców miasta – planuje się organizację szkoleń podnoszących kompetencje dla mieszkańców Gminy i Miasta Drzewica.
2. Promocja Miasta i Gminy Drzewica – działaniem niezbędnym jest promocja terenów inwestycyjnych na zewnątrz.

Nazwa projektu

Rozwój turystyki w mieście Drzewica poprzez budowę ścieżki pieszo-rowerowej wokół zalewu Drzewickiego wraz z drogą dojazdową

Opis projektu

W ramach projektu przewiduje się dalsze zagospodarowanie otoczenia zalewu w Drzewicy. Powstanie ścieżka pieszo – rowerowa wokół zalewu oraz droga dojazdowa.

Szacowane koszty

Szacowany koszt projektu to 2 mln PLN.

Planuje się pozyskanie dotacji z EFRR (lub PROW) w wysokości do 85% kosztów projektu

Wkład EFRR (lub PROW) – 1 700 000,00 PLN

Wkład własny Gminy i Miasta Drzewica – 300 000,00 PLN

Szacowana data realizacji

Planuje się realizację projektu w latach 2016 - 2020.

Wpływ na realizację Strategii

Zwiększy się ruch turystyczny w obrębie zalewu oraz w całym mieście Drzewica. Powstaną nowe firmy obsługujące ruch turystyczny. Dzięki realizacji projektu zmniejszy się presja na środowisko naturalne. Ciągi pieszo – rowerowe oraz droga dojazdowa mają zabezpieczyć lokalne środowisko przed niekontrolowanym ruchem pieszych, pojazdów.

Wskaźniki osiągnięcia celów

- poprawa jakości życia,
- zwiększenie liczby turystów na terenie miasta i gminy,
- spadek bezrobocia,
- zwiększenie ilości przedsiębiorstw z branży turystycznej.

Projekty uzupełniające

Aby osiągnąć cele projektu konieczna jest realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR i EFS:

1. Kursy doszkalające dla mieszkańców miasta.
2. Promocja Gminy i Miasta Drzewica.
3. Koordynacja działań z Lokalną Grupą Działania oraz powiatem opoczyńskim.

Planowane działania na obszarze rewitalizowanym w sektorze społecznym

Nazwa projektu
Rozbudowa placów zabaw wraz siłowniami zewnętrznymi na terenie Gminy i Miasta Drzewica
Opis projektu
Siłownie zewnętrzne przeznaczone są dla wszystkich – niezależnie od wieku, płci, czy wykonywanego zawodu. Siłownie zewnętrzne mają ten atut, że można na nich ćwiczyć na dworze, oddychać świeżym powietrzem, dodatkowo – wstęp do takiej siłowni jest bezpłatny, w związku z czym korzyści z ich powstania może odnosić każdy mieszkaniec Gminy. Siłownie takie mają wtopić się w otoczenie miejscowości Gminy Drzewica. Siłownie zostaną powiązane z nowymi placami zabaw.
Szacowane koszty
Szacowany koszt projektu to około 1 mln PLN. Planuje się pozyskanie dotacji z EFRR lub PROW w wysokości 85% kosztów projektu Wkład EFRR (lub PROW) – 850 000,00 PLN Wkład własny Gminy i Miasta Drzewica – 150 000,00 PLN
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2016 – 2020.
Wpływ na realizację Strategii
Projekt pozwoli przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym. Chodzi w szczególności o zmniejszenie ilości przypadków problemów ze statyką ciała. Wykorzystanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież w sposób aktywny, korzystny dla ich zdrowia przyczyni się również do wzrostu poziomu edukacji w okresie długoterminowym. Projekt pozwoli wszystkim mieszkańcom korzystać z bezpłatnych siłowni i placów zabaw. Dostęp do nich będą mieć również starsi mieszkańcy Gminy. Dla części z nich będzie to możliwość poprawienia kondycji fizycznej, wzmocnienia mięśni i zwiększenia wydolności organizmu. Dla innych siłownie będą miejscem spotkań czy spacerów z dziećmi, wnukami. Siłownie mogą stać się kolejnymi miejscami w Gminie, gdzie będą nawiązywane znajomości oraz wzmocniane więzi społeczne.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- spadek ilości zachorowalności mieszkańców, - poprawa wizerunku gminy, - poprawa jakości życia mieszkańców, - wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców gminy;
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu niezbędna będzie realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR, EFS, PROW:

1. Profilaktyka statyki ciała – planowana jest realizacja w ramach EFS projektu, którego celem będzie poprawa zdrowia mieszkańców Gminy.
2. Badania profilaktyczne – przewiduje się stałe projekty z zakresu profilaktyki zdrowia.
Projekty kulturalne w ramach osi LEADER i RPO – projekty będą miały na celu kultywowanie lokalnej tradycji i kultury. Planowane są zajęcia uczące lokalnego rękodziela, sztuki kulinarnej, tańca.

Nazwa projektu

Wzrost jakości kształcenia w gimnazjum w Drzewicy poprzez modernizację budynku oraz zapewnienie innowacyjnych form kształcenia

Opis projektu

Budynek gimnazjum w Drzewicy zostanie zmodernizowany. Pomieszczenia oraz części wspólne obiektu dostosowane będą dla osób niepełnosprawnych. Zwiększona zostanie efektywność energetyczna budynku. Wprowadzone zostaną innowacyjne formy kształcenia z naciskiem na technologie informatyczne.

Szacowane koszty

Szacowany koszt projektu to 1,5 mln PLN.

Planuje się pozyskanie dotacji z EFRR w wysokości do 85% kosztów projektu

Wkład EFRR – 1 275 000,00 PLN

Wkład własny Gminy i Miasta Drzewica – 225 000,00 PLN

Szacowana data realizacji

Planuje się realizację projektu w latach 2017 - 2020.

Wpływ na realizację Strategii

Zwiększy się jakość kształcenia w gimnazjum. Uczniowie będą mogli korzystać z najnowocześniejszych zdobyczy technologii. Bardziej niż dotychczas wykorzystywać będą swoją kreatywność i kształtować własne zainteresowania. Dzięki pracom modernizacyjnym stworzone zostaną warunki do zajęć metodą projektów.

Wskaźniki osiągnięcia celów

- poprawa jakości życia,
- wzrost jakości nauczania,
- zwiększenie ogólnego poziomu edukacji,
- spadek bezrobocia,
- zwiększenie ilości przedsiębiorstw;

Projekty uzupełniające

Aby osiągnąć cele projektu konieczna jest realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR i EFS:

1. Kursy doszkalające dla mieszkańców miasta.
2. Zajęcia dodatkowe dla uczniów gimnazjum.

3. Tworzenie kół zainteresowań.

Harmonogram realizacji projektów (w tys. PLN)

Projekt	rok 2014				rok 2015				rok 2016			
	ogółem	Środki UE	Środki własne	inne	ogółem	Środki UE	Środki własne	inne	ogółem	Środki UE	Środki własne	inne
Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Gminie i Mieście Drzewica	0	0	0	0	500	425	75	0	1000	850	150	0
Rozbudowa placów zabaw wraz z siłowniami zewnętrznymi na terenie Gminy i Miasta Drzewica	0	0	0	0	0	0	0	0	200	170	30	0
Kompleksowa rewitalizacja Miasta Drzewica (remonty dróg, chodników, zieleni, place zabaw, boiska) w tym przebudowa układu komunikacyjnego w Drzewicy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rewitalizacja terenów przemysłowych w Mieście Drzewica poprzez modernizację sieci kanalizacyjnej na terenach dawnych zakładów Gerlach	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wzrost jakości kształcenia w gimnazjum w Drzewicy poprzez modernizację budynku oraz zapewnienie innowacyjnych form kształcenia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozwój turystyki w mieście Drzewica poprzez budowę ścieżki pieszo-rowerowej wokół zalewu Drzewickiego wraz z drogą dojazdową	0	0	0	0	0	0	0	0	400	340	60	0

cd.

Projekt	rok 2017				rok 2018				rok 2019			
	ogółem	Środki UE	Środki własne	inne	ogółem	Środki UE	Środki własne	inne	ogółem	Środki UE	Środki własne	inne

